The Latvian Newspaper for Canada and U. S. A.
Published twice weekly by the Latvian Relief Society of Canada "Daugavas Vanagi"
Business Office: 491 College St.,
Editor-in-Chief: ALFRĒDS VINČELS
Toronto 4, Ontario, Canada
Telephones: 921-7121; 368-3239
United States Editorial Offices:
New York: Editor — V. Irbe,
4035 Rombouts Ave, Bronx N. Y. 10466, U.S.A.
Chicago: Editor — D. Vallena,
648 South 23rd Ave., Bellwood, Ill., 60104, U. S. A.
WEDNESDAY, FEBRUARY 2, 1966.

LATVIJA AMERIKĀ

10. N-RS. TREŠDIENA, 1966. G. 2. FEBRUĀRIS 16. GADS

AUTHORIZED AS SECOND CLASS MAIL BY THE POST OFFICE DEPARTMENT OTTAWA AND FOR PAYMENT OF POSTAGE IN CASH

Latviešu laikraksts Amerikā
Iznāk divas reizes nedēļā [illegible] un sestdienās. Izdevējs [illegible]
ATB. REDAKTORS A[illegible]
Redakcija un kantoris: 491 College St.,
Toronto 4, Ontario, Canada
Tālruņi: 368-3239 (redakcijai) un 921-7121 (kantorim)
Redaktora tālrunis vakaros — 531-4533
Ņujorkas redakcijas vadītājs V. IRBE
4035 Rombouts Ave, Bronx N. Y. 10466, U.S.A.
Tālrunis 994-7917
Čikagas redakcijas vadītāja D. VALLENA
648 South 23rd Ave, Bellwood, Ill., 60104, U. S. A
tālrunis 544-4278

DV spriež par pastāvīga darbinieka algošanu

DV informācijas darbinieku sanāksme 22. un 23. janvārī Čikagas latviešu namā iesākās ar Zviedrijā pirms 20 gadiem notikušās traģēdijas piemiņas aktu. Mācītājs J. Lamberts un māsa Marta stāstīja savas atmiņas par krieviem izdoto latviešu leģionāru pēdējām dienām Zviedrijā. Māsa Marta, kas tagad kļuvusi par pazīstamo dziedātāju Martu Cakari, Zaigas Ores klavieru pavadījumā dziedāja dažas nelaimīgajiem varoņiem veltītas dziesmas. Uz skatuves goda vietā bija novietots leģionāru bada streika laikā darināts Latvijas ģerbonis.

Informācijas darbinieku sanāksmi atklājot, uzrunu teica DV apvienības Čikagā pr-ks Uldis Vītols un ASV DV pr-ks Vilis Hazners, bet pārējo čikagiešu vārdā sanāksmi apsveica organizāciju apvienības pr-ks V.Landmanis. Sekoja referāti un pārrunas.

Pirmo referātu lasīja V. Hazners par tematu „Kā mūsu tautas kultūras aktīvitāte var kalpot Latvijas brīvības atgūšanai," raksturojot latviešu kultūras dzīves pašreizējo stāvokli Latvijā, par ko referentam bija plaša informācija ar rūpīgi vāktiem faktiem. Izglītībā latvieši dzimtenē arī tagad, par spīti uzliktajiem spaidiem, uzrāda izcilas sekmes (augsts procents grūtos apstākļos vakara vidusskolu beigušo). Vecās paaudzes skolotāji pa lielākai daļai atlaisti vai pensionēti, audzināšana nodota padomju varā izaugušo rokās, visas mācības iestādes pieskaņotas padomju skolu iekārtām. Visvairāk sagatavo technisko zinātņu lietpratējus, kamēr humānitārās zinātnes atstātas bēdīgā stāvoklī. Rakstnieku savienībā pašreiz 170 ideoloģiski uzticamu biedru, tomēr daiļliterātūras kopšanas darbs pēc kaŗa bijis grūts, jo lielākā daļa spējīgo vārda mākslinieku devušies trimdā. Ja arī no tēlotājmākslas prominencēm mājās palikuši vairāk, arī tajā radušās grūtības ar sociālistisko reālismu, jo mākslinieki izvairījušies radīt pieprasīto. No 500 biedru lielās savienības pirms vairākiem gadiem 50 pat izslēgti par „nesekmību."

Partijas tendences mazāk jūtamas lietiskās un etnografiskās mākslas laukā, kas arī plaukst. Komponistu savienībā dominē vecākās un vidējās paaudzes skaņraži, kas vienīgie no mākslinieciem iedrošinājušies pieņemt rietumu kultūras virzienus, un jaunie skaņu mākslinieki turpina šīs tradicijas. Sociālistiskajos konkursos ar maz izņēmumiem viņi nepiedalās.

Tālāk referents raksturoja muzeju, bibliotēku, teātŗu, operas, filmas, dažādo orķestŗu, koŗu un tautas deju grupu stāvokli, tāpat minēja faktus par sasniegumiem sportā. „Kultūras dzīve tur rosīga, bet rit nepieņemamā virzienā, jo īsta kultūra var veidoties tikai brīvā valstī," referents secināja, tālāk piebilzdams, ka tāpēc arī mūsu līdzpaņemtajām kultūras bagātībām lielāka vērtība nekā sākumā likās. „Svešumā izveidojušās jaunas Ventspilis un Rēzeknes, trūkst tikai Rīgas," viņš, līdzības runājot, teica. Daudz biedrību, daudz sarīkojumu, no kā dažkārt cieš kvalitāte; tāpat arī maza interese par „pārpagasta" lietām. Tāpēc mūsu kultūras dzīvi nedrīkst atstāt pašplūsmei. Tā būtu allaž jāplāno, pie tam divos aspektos: tautai svešumā un tautai dzimtenē. It sevišķi pret tautu dzimtenē (kur, galu galā, mīt 90 proc. no visiem latviešiem) esam bijuši neaktīvi. Centrālās iestādes nav pat rūpējušās par reprezentāblu grāmatu un mākslas mapju izdošanu; to darījuši DV un privātas personas ar saviem līdzekļiem.

Mūsu kultūras tradicijām svešumā godu dara lielais pulks akadēmiski izglītoto jauniešu; tāpat arī dziesmu svētki un citi lieli sarīkojumi augstu vērtējami. Bet jārūpējas, lai tauta dzimtenē arī dabūtu ieskatu mūsu darbā un panākumos. Šai sakarā referents uzsvēra grāmatu un radioraidījumu nozīmi.

Jurists Dr. J. Mangulis runāja par kompleksu, kas saistās ar Latvijas stāvokli starptautisko tiesību laukā. Protams, pašreizējo Latvijas likteni nenosaka tiesības, bet politika, kuŗai aizmugurē vara. Taču pēdējā laikā padomju vara liekas pārliecināta, ka pasaules spēki atrodas vajadzīgajā līdzsvarā, lai varētu pāriet no defensīvas ofensīvā ne tikai saimnieciskā, bet arī starptautisko tiesību novadā, tāpēc arī šiem jautājumiem pēkšņi tiek veltīta lielāka vērība.

Latvija šodien eksistē kā juridiska reālitāte. Vēl spēkā draudzības, konsulārie un tirdzniecības līgumi, netiek atzītas privātīpašumu nacionālizācijas. Latvijas sūtniecību eksistēšana nostāda mūs pat labākā stāvoklī nekā daždien satelītvalstis, kuŗu „sūtņi" ir komūnistu ielikteņi. Bez tam starptautiskais likums aizliedz valstīm iejaukties citas valsts iekšējās darīšanās; šai sakarā pat radušies iebildumi pret Apspiesto tautu nedēļu, kas gan, kamēr Baltijas valstis vēl juridiski eksistē, ir attieksmē uz tām nedibināti. Latvijas valsts spējusi mūs pasargāt grūtās stundās (piemēram, 1945. g. 12. maijā ASV kaŗaspēka virspavēlnieka direktīva, ka baltiešu bēgļi kā neatkarīgu valstu pilsoņi nav repatriējami uz Pad. savienību). Pad. savienība gan lūko izmantot starptautiskās tiesības, lai ietekmētu sabiedrisko domu un pat radītu jaunas, komūnistiem labvēlīgas starptautiskās tiesības. Ar

(Nobeigums 6. lpp.)

Kā vienmēr, arī šī gada Preses balli Toronto atklāja ar polonēzi. Uzņēmumā pirmā rindā no kreisās: polonēzes vadītāji — baletmeistare Diana Vorpa un „Latvija Amerikā" atb. redaktors Alfrēds Vinčels, LPB Kanadas kopas priekšniece Biruta Senkēviča, LNAK valdes priekšsēdis Jānis Niedra, dzejniece Velta Toma un „Preses Pīle" redaktors Tālivaldis Ķiķauka; otrā rindā — LA redaktora R. Norīša dzīvesbiedre Antonija, Teodors Puisāns, LA atb. redaktora A. Vinčela dzīvesbiedre Nīna, Kanadas DV priekšnieks Roberts Epneris, viņa dzīvesbiedre Irma Epnere un S. Stašāns.
Foto: JAK

Pīle dejoja ar Velniņu

300 VIESU PRESES BALLĒ TORONTO

Latviešu nams 29. janvārī bija tērpts asprātīgās Preses balles dekoracijās, kuŗas bija gatavojuši Latviešu mākslinieku vienības Latvis dalībnieki — priekšsēdis Ed. Krūmiņš, Valija Mērniece, A. Jaunzemis un citi. Šis gadskārtējais LPB Kanadas kopas sarīkojums, par spīti ne visai patīkamajiem laika apstākļiem, bija pulcinājis vairāk par 300 viesu, kuŗu vidū vairāki bija mērojuši ceļu no Londonas, Hamiltonas un citām apkārtējām latviešu kolonijām.

Pēc LPB Kanadas kopas priekšnieces Birutas Senkēvičas apsveikuma vārdiem balles gaisotni ievadīja ar polonēzi, kuŗu, veikli pārstaigājot abas zāles, vadīja Canadian Junior Ballet vadītāja Diana Jablokova Vorpa un LA atbildīgais redaktors Alfrēds Vinčels, kuŗiem sekoja LNAK valdes priekšsēdis J. Niedra ar LPB Kanadas kopas priekšnieci Birutu Senkēviču un citi preses un sabiedrības pārstāvji. Sarīkojumam atbilstošu baleta uzvedumu par Preses pīli un Drukas kļūdu velniņu bija sagatavojusi Dianas Jablokovas Vorpas vadītā Canadian Junior Ballet studija. Uzvedumā no deviņām dalībniecēm četras bija latvietes — Inta Leja, Lauma Stikuta, Rita Ezeriņa un Alda Heniša. Drukas kļūdu velniņa lomā bija Hovards Fafs (Pfaff)), bet Preses pīles — Zuzanna Plante.

„Latvija Amerikā" dāvāto cepto pīli uz ieejas karšu numuriem laimēja Anna Briede, bet laikraksta „Laiks' dāvātās šampanieša pudeles Anna Andrejsone un Rolands Dulmanis.

Sarīkojuma konferansjē uzdevumu atjautīgi veica Dr. Auseklis Pērkons, un ziedu meitenes Rudīte Gulbe un Daina Āpše viesus sagaidīja ar krāšņiem ziediem. Boles cienītājiem bija izdevība nogaršot M. Krones - Baldumas un dzejnieces Veltas Tomas pēc pārbaudītām receptēm speciāli gatavotos atspirdzinājumus. Par balles jautro atmosfairu rūpējās arī Latviešu nama dāmu komiteja S. Zakes vadībā ar garšīgi gatavotām maizītēm, bet stipros atspirdzinājumus ar lietpratēja veiklību dalīja A. Vuciņš ar daudzajiem palīgiem. Tāpat arī E. Turkēvicam bija daudzas raita darba stundas, pārzinot saimniecību.

Pacilātu jautrību preses ļaudīm un viesiem sagādāja arī drukātā „Preses pīle," kas šogad „lidinājās" jau piecpadsmito reizi un saturā bija bagāta karikatūrām. Tās redaktors Tālivaldis Ķiķauka varēja būt apmierināts, tāpat kā lasītāji.

Pēc draudzīgā omulībā pavadītām balles stundām nākošā dienā, 30. janvārī, preses ļaudis vēlreiz satikās ar atsaucīgiem klausītājiem rakstnieku cēlienā, kuŗu vadīja dzejniece Velta Toma. Par rakstnieku cēliena norisi atsevišķu atreferējumu sniegsim mūsu laikraksta nākošā numurā. Preses balles un rakstnieku cēliena nobeigumā Latviešu nama dāmu komiteja vēl bija izkārtojusi kopējas vakariņas, kuŗās pateicību darba darītājiem un atsaucīgajiem labvēļiem izteica LPB Kanadas kopas priekšniece Biruta Senkēviča, LNAK kultūras un izglītības nozares vadītājs J. Mežaks un Kanadas DV valdes kultūras daļas vadītājs O. Kļavenieks. Preses biedrības sarīkojumu ar atsaucīgu ziedojumu bija atcerējies arī Jānis Arājs no Niagaras.

R. N.

Dianas Vorpas vadītā Canadian Junior Ballet dejotāji, kas ar savu dejas mākslu iepriecināja Toronto Preses balles viesus. Apakšā — Preses pīle (Zuzanna Plante), vidū — Drukas kļūdu velniņš (Hovards Fafs).
Foto: JAK

Voldemars Korsts

Pesimista piezīmes pie optimistu uzskatiem

D. P. nometņu laikā Vācijā mūsu trimdas vadība un vietējie nometņu vadītāji pielaida kļūdu, arvien apgalvojot, ka „nākošos Jāņus svinēsim mājās". Šo kļūdu tai laikā atkārtoja arī viens otrs tāds vadītājs darbinieks, kas labi apzinājās, ka šādam apgalvojumam nav ne mazākā pamata. Var jau būt, ka toreizējai rīcībai varēja rast attaisnojumu, jo ar šādu apgalvojumu mēģināja uzturēt pagurušo un bieži ticību zaudējušo trimdinieku morāli un pretestības spēju komūnistu vilinājumiem un spaidiem, cenšoties pierunāt atgriezties komūnistu okupētajā dzimtenē.

Tagad, kad jau ilgi dzīvojam svešumā un esam vairāk vai mazāk nostiprinājuši savu dzīvi, ir laiks skatīties uz visām lietām un apstākļiem ar vaļējām acīm. Nav arī pamata iegalvot sev un citiem, ka komūnisma briesmas beigušās un ka ar laiku, tikai pacietīgi nogaidot, lietas nokārtosies pašas no sevis tā, kā vēlamies. Ir aprindas un atsevišķi cilvēki, kas apgalvo (un jādomā, ka viņi paši tam arī tic!) ka komūnisms jau ir ceļā uz sabrukumu. Vai šāda doma un pieņēmums ir pamatots, tas ir nopietni diskutējams jautājums! Bet viens, liekas, ir skaidrs: šādas domas paušana iemidzina brīvo cilvēku laikā, kad komūnisma briesmas vēl nebūt nav novērstas, kad tās, varbūt, nav pat mazinājušās! Ja iestājies zināms statisks periods Eiropā un daļa no komūnistu satelītiem uzrāda tendenci pašiem noteikt vismaz daļēji savu dzīvi, tad tai pašā laikā Pad. savienība arvien vairāk sagremo tās tiešajā varā esošās tautas un kādreiz brīvās valstis. Ka šis process Latvijā un abās pārējās Baltijas valstīs pavirzījies jau tālu, ir vairākkārt norādīts. Šai ziņā nav nekāda pamata būt optimistiem, jo laiks nestrādā mūsu labā. Ja negribam būt apzināti optimistiski noskaņoti, mums jādomā arī par to, ka Pad. savienība iegūs jaunu impulsu un iespējas tālākai ekspansijai, kad okupētās tautas būs pilnībā sagremotas. Tādēļ mums jāapzinās, ka Latvijas brīvības atjaunošanas centieni prasa kaut ko darīt laikā, kad tas vēl iespējams, bet katra doma, ka komūnisms jau atrodas sabrukuma priekšvakarā, ir bīstams māns. Šī doma būtu bīstama pat gadījumā, ja patiešām varētu manīt pazīmes par komūnisma varas samazināšanos. Katrs pussnauds var beigties ar rūgtu atmošanos, jo komūnisms vēl arvien ir bīstams jebkuŗas brīvas valsts nākotnei. Piedzīvojumi bez tam rāda, ka komūnisti prot nogaidīt, lai ar neparedzētu triecienu pārsteigtu snaudošos un gūtu jaunus panākumus. Piemēru varētu minēt daudz.

Palūkosimies, ko saskata optimisti un kā viņi vērtē pasaules politikas attīstību.

Pirmais pasaules karš, kuŗu savā laikā apzīmēja par visu kaŗu kaŗu, radīja komūnisma briesmoni Krievijā. Šī monstra pamatā bija likta doma par visas pasaules pakļaušanu savai varai. Bija toreiz optimisti, kas laikā pēc pirmā pasaules kaŗa apgalvoja, ka komūnisms ar laiku iznīcinās pats sevi. Šis apgalvojums nepiepildījās, bet otrā pasaules kaŗa iznākumā jau viena trešā daļa no pasaules bija pakļauta komūnisma verdzībai. Pat optimisti nemēģināja vairs noliegt, ka pastāv pamatotas bažas, vai vispār izdosies apturēt Pad. savienības uzvaras gājienu, kad tā jau ieguvusi atomieročus un izveidojusi savienību ar sarkano Ķīnu. Turpretim tagad, kad komūnisma ekspansija vairs nav tik uzkrītoši ātra, optimisti par jaunu steidzas apgalvot, ka tālākām bažām šai jautājumā vairs nav pamata. Optimisti aizmirst, ka sarkanajā Ķīnā komūnisms arvien vairāk nostiprinās; viņi aizmirst Laosu, pusi Korejas, pusi Vietnamas, Tibetu, nemaz nerunājot par it kā „nebīstamo" Kubu. Var jau būt, ka komūnistu ekspansija šajos pasaules apgabalos un arī citur nav bijusi tik uzkrītoša kā pēc pirmā pasaules kaŗa, bet fakts ir un paliek, ka komūnisms nav zaudējis nevienu provinci, bet pakļāvis sev jaunas tautas un valstis. Ja līdz otra pasaules kaŗa beigām Dienvidamerikā komūnisms nebija problēma, tad šobrīd tā jau ir ne vien problēma, bet pat tāda, kas pieņem apmērus, kuŗi sāk uztraukt. Vai optimisms šai ziņā ir vietā, tas ir jautājums, uz kuŗu, loģiski domājot, nevarēs dot apstiprinājuma atbildi.

Optimisti apgalvo, ka komūnisms, kuŗš bazēts uz masu, noliedzot jebkādas individa brīvības un cilvēka tiesības, balstās vienīgi uz kailas varas, bet šāds stāvoklis nevar ilgi turpināties, nesabrūkot pašai sistēmai. Tā domāja arī vecie krievu emigranti. Arī vācieši apgalvoja, ka komūnisms ir neiespējams viņu zemē. Un šim pašam optimismam ticējām arī mēs. Par spīti šiem optimistu apgalvojumiem, komūnisms pastāv jau pusi gadsimta un nebūt nav sabrucis! Ir jāpieņem, ka ar laiku tas gan var notikt, bet vienīgi tad, ja mēs optimistu ietekmē negulēsim, bet piedalīsimies cīņā, lai izmantotu katru iespēju sabrukuma procesa veicināšanai.

Optimisti arī apgalvo, ka ar Staļina nāvi un Chruščova destaļinizācijas politiku sācies nenovēršams komūnisma sabrukums. Pie tam viņi aizmirst, ka tieši Pad. savienība tagad atkal lieto to pašu taktiku, kādu savā laikā lietoja „visu tautu tēvs skolotājs" Staļins!

Mēdz uzsvērt, ka sacelšanās Austrumvācijā, Poznaņā, (Polijā) un Ungārijā, kuŗu apspieda ar krievu ieroču varu, atstājusi rētas komūnisma prestižā. Tas noteikti tā arī ir, bet nedrīkst atstāt neievērotu faktu, ka šo sacelšanos apspiešana, Rietumiem nevarīgi noskatoties asins plūdos, ne tikai tautām aiz dzelzs priekškaŗa, bet arī ārpus tā, likusi sākt patiesi šaubīties par to, cik daudz drīkst paļauties uz Rietumu gribu aizstāvēt brīvo pasauli, nemaz nerunājot par apspiesto tautu atbrīvošanu. Tādēļ ir liels jautājums, vai komūnisms vairāk zaudējis ar šo nemieru apspiešanu prestiža ziņā, nekā ieguvis ar cilvēku ticības iedragāšanu Rietumu solījumiem. Arī šai ziņā optimisms liekas nevietā.

Tāpat tiek uzsvērts, ka domstarpības Ķīnas un Pad. savienības starpā ir tālāks solis komūnisma sabrukuma procesī. Sava daļa taisnības šādam apgalvojumam ir, bet atkal ir aizmirsts fakts, ka šīs domstarpības pastāv vienīgi par to, cik kuŗa no šīm lielajām komūnisma varām drīkst iegūt sev. Toties nav ne mazāko domstarpību attieksmē uz kopējo mērķi — pakļaut komūnismam visu pasauli. Pie tam ne Pekinga, ne Maskava nebūt nav tik naiva, lai ļautu savstarpējam konfliktam aiziet par tālu, jo tad patiešām varētu būt apdraudēta komūnisma eksistence.

Par patiesi lielu faktoru, kas atbalsta optimismu, izceļ faktu, ka Indijas un Pakistānas konflikta visasākajā periodā sarkanā Ķīna gan draudēja, bet kad Indija nenobaidījās un nekapitulēja, no saviem draudiem atkāpās. Tas neapšaubāmi ir fakts, bet tieši Staļina praktizētā politika visu laiku izgājusi uz to, ka jāpaņem tas kas nepretojas, bet jāatkāpjas, ja redzama patiesa pretošanās griba. Kā jau teikts, komūnisma vadoņi nav naivi, bet labi zina, ka brīvās pasaules militārā un saimnieciskā vara ir nesalīdzināmi pā-

(Nobeigums 8. lpp.)

Aivars Runģis

Krievi grib latviešus asimilēt

(1. turpinājums)

Tikai ar latviešu valodā iespiesto vārdu vien mums nebūtu iespējams tikt pie pasaules tautu radītajām technisko un humānitāro disciplīnu bagātībām, kas mums vajadzīgas, ceļot rītdienīgo komūnistisko civilizāciju. Bet, lūk, krievu valodā iespiestā grāmata mums palīdz diendienā sekot līdz jaunākajiem atzinumiem visās zemes lodes malās, krievu grāmata mums atveŗ logus uz pasauli, uz miljoniem ļaužu sirdīm. Šodien ir krievu grāmatas liela svētku diena. Liela svētku diena tā ir arī mums visiem, jo krievu grāmata ir arī mūsu — latviešu tautas grāmata." Šai citātā nenoliedzami redzam kādu modernās dzīves raksturību, proti — mazām tautām daža laba informācija ļoti speciālās nozarēs jāiegūst kādas lielas tautas valodā, kādēļ mazai tautai prast vismaz divas valodas ir sava veida eksistences jautājums tālākas nākotnes skatījumā. Bet vai tāpēc, ka informāciju, piemēram, par atomfiziku kāds iegūst vācu valodā, vācu grāmatas kļūst par „viņa grāmatām', kā to propagandē pārkrievošanas centieniem pakalpīgais Jānis Niedre par krievu grāmatu lasītājiem?

2) Sava territorija, sava zeme kādai tautai ir ne tikai viena no tās galvenajām raksturībām, bet sava territorija ir arī nepieciešamība, lai tauta pastāvētu. Tautas locekļi, izklīdināti starp citām tautām, agri vai vēlu tiks asimilēti.

Kādas tautas nacionālās jūtas viegli asociējas ar savas zemes īpatībām un simboliem. Tā mēs zinām, ka latviešu tautas dzimtā zeme ir Dzintarjūŗas krastā, kā dēvējam Baltijas jūŗas austrumu piekrasti, ka latviešu tautas likteņupes Daugavas abas malas mūžam nesadalās, ka mums ir teiksmainais Zilais kalns, zem kuŗa dus brīvības cīnītājs Imanta, ka pie Lielvārdes ar Melno bruņinieku cīnās varonis Lāčplēsis.

Lai sekmētu asimilēšanos resp. pārkrievošanu, krievi gādā, lai šādi vai tādi, piespiedu vai puspiespiedu kārtā latviešu tautas piederīgie izklīstu starp citām tautām pa visu plašo Pad. savienības territoriju, lai latviešu tautas territorijā ieplūstu citu tautu, sevišķi krievu piederīgie (krievu skaits Latvijā izmainījies tā, ka salīdzinājumā ar brīvvalsts laiku, tas trīskāršojies, un katrs trešais Latvijas iedzīvotājs šodien ir krievs).

Latviešu asociēšanās ar savu zemi, savas tautas territoriju jāpārtrauc, tādēļ krievu okupantu propagandisti runā par latviešiem kā piederīgajiem „padomju tautai", kuŗai ir sava „padomju dzimtene"" (dažreiz šo dzimteni raksta pat ar lielo burtu D!).

Zīmīgas šai ziņā ir komūnistiskā dzejnieka Ojāra Vācieša kāda dzejoļa rindas, kas publicētas 1965. gada 1. janvārī laikrakstā „Padomju jaunatne'. Ojārs Vācietis saka: „Es nesaprotu to, kam patīk pļāpāt Par lielo un par mazo dzimteni. Kas tā var runāt, tam to nav nevienas, Ne lielu nav, ne arī maziņu — Tas sevi neciena un citus nevar cienīt, Tas savu māti sauc par paziņu."

Varbūt pareizāk tomēr citēt šī dzejoļa lielāko daļu, jo Ojāra Vācieša rindas, manuprāt, ir visai spilgta argumentācija pret to, ka tā sauktās „padomju dzimtenes" vārdā Padomju savienībā iekļautajām tautām grib saraut visas garīgās saites ar savu dzimto vietu. Ojārs Vācietis tālāk saka:

Tu vari būt vai paša velna
apsēsts,
Bet — cieni savu pirmo pajumu
Un nenicini Igaunijas apses,
Ne Karakuma smilšu klajumu!

To nicināšanu ir grūti pārciest
Bet — zemju taču daudzi simti?
Nē.
Kur beidzies pārējais
un cilvēks sācies,

Tur sākusies ir viņa dzimtene.
Var bērzus nocirst,
lejas aizlīdzināt,
Var uzspridzināt kalnu pāreju,
Bet viņš — cik ilgi dzimto
vietu zinās,
Tik ilgi zinās visu pārējo.

Cits Volgas krastu mīl,
cits kalnu klinti,
Es mīlu gaŗu lapegļainu gatvi,
Kur manī reiz ar nedzēšamu tinti
Ik asins pilienā
bij rakstīts —Latvija.

Šis dzejolis, no vienas puses, netieši atklāj svešo iebrucēju centienus, no otras — ļauj ieskatīt latvieša nostāju pret šiem centieniem.

3) Ja kādu tautu raksturo tās kultūrālā vienība, valsti raksturo tās politiskā kontrole pār kādu noteiktu apgabalu. Tautu veido tās atsevišķi piederīgie, bet valsti veido visi tās territorijā dzīvojošie pilsoņi. Kādas tautas, zināmas kultūrālas vienības, augstākais mērķis ir politiskā neatkarība, Jo lielāks kādas valsts pilsoņu procents ir vienas tautas, vienas kultūras piederīgie, jo vairāk stiprināta ir tauta, ir šīs tautas valsts. Modernā vēsture liecina, ka noteikti pastāv tendence virzienā uz šādu „tautas valsti", t. i. tādu valsti, kuŗas pilsoņus vienlaikus var identificēt kā piederīgus vienai un tai pašai kultūrai ar vienu kopēju valodu.

Atņēmuši latviešu tautai politisko neatkarību un slēpdami savu pretkonstitūcionālo rīcību un nolūkus par visas Pad. savienības territorijas pārkrievošanu, krievi šodien runā par „daudznāciju valsti" un, liekas, apzinīgi jauc šo jēdzienu ar „padomju tauta". Liekas, ka visas Pad. savienības territorijas pārkrievošanas resp. asimilēšanas mērķu sasniegšanai izgudrots asprātīgais t.i. „padomju tautas" starpposms. Šādu pieņēmumu varētu pamatot ar atbildēm uz šādiem jautājumiem: Kādu valodu tad runās „padomju tauta"? Kāda būs tās kultūra? Atbildi mums sniedz V. Kanāle („Cīņa" 1963. gada 31. oktobŗa numurā): „Visas mūsu dzīves nozares — ekonomika, kultūra, sabiedriskā dzīve — apliecina, ka padomju varas gados notikušās pārmaiņas, likvidējot visas tās nacionālās kultūras formas, paražas, tradicijas, kas šķiŗ tautas citu no citas. Brālīgo attiecību attīstībā un nāciju tuvināšanā svarīga loma ir krievu valodai, kas objektīvi ir jau kļuvusi par daudzo padomju tautu sazināšanās valodu. Tā ir otra dzimtā valoda padomju tautām. . ." Un A.Holgomorovs („Cīņa" 1965. gada 7. aprīļa numurā): „Komūnisma celtniecības gaitā sociālistiska nacionālu cilvēku kopība zaudē dažas agrākās iezīmes, un visas padomju tautas attīstības ietekmē iegūst jaunas visiem padomju cilvēkiem raksturīgas iezīmes." — Ievērosim, ka šai citātā atsevišķās Pad. savienības tautas, tātad arī latvieši, apzīmēti vairs tikai par nacionālu cilvēku kopību", bet kas ir citātā minētā „padomju tauta", kuŗas valoda tagad visiem kopēja, tas viegli uzminams!

Ja civilizāciju pazīstam kā atšķirību sekmētāju, tad „rītdienīgā komūnistu civilizācija", par kuŗas celšanu runāja arī iepriekš citētais Jānis Niedre, ir atšķirību nonivelētāja. Un tas darīts, tikai kādas atsevišķas tautas imperiālistiskās intereses sekmējot un Pad. savienību par vienas „krievu tautas valsti" veidojot.

4) Bez politiskās neatkarības, savas territorijas un ar to saistīto asociāciju atņemšanas, bez dzimtās valodas malā nobīdīšanas, tautai jāatņem arī tās pagātnes mantojums, tās apziņa par senu, kultūrālu pagātni, par lieliem pārdzīvojumiem, pārbaudījumiem, uzvarām un guvumiem. Ja latviešu tauta, vadoties pēc propagandistiem Latvijā, kaut ko sasniegusi, tad tas noticis, „pateicoties lielajai krievu tautai un tās draudzībai un gadsimtiem ilgiem kultūras un ekonomijas sakariem." Svarīgs pārkrievošanas procesa uzdevums, savukārt, ir tautas vēstures pielāgošana krievu tautas vēsturei. Tādēļ krievu propagandisti runā par „zinātnisku revīziju un rupju kļūdu un atsevišķu vēsturnieku vai rakstnieku nacionālo maldu likvidēšanu". . . Šādā procesā tautas vēsturei nolaupa visas nacionālās raksturības tādā mērā, ka tā kļūst par vairāk vai mazāk nenozīmīgu Krievijas resp. krievu tautas vēstures sastāvdaļu. Tā latviešu tautai dzimtenē šodien liek atsacīties no savas pagātnes, un tas nozīmē, ka tai grib nolaupīt nākotni.

No pazīstamākajiem faktoriem, kas sekmē asimilāciju, arī minēsim vairākus.

1) Krievi, visai manīgi slēpdami asimilācijas resp. pārkrievošanas mērķi no tautas, tā sasniegšanai izmanto socioloģijā tik pazīstamo grupu viesmīlīgu nostāju iepretī jauninājumiem. Tā, piemēram, pati komūnisma mācība jau runā par „jaunas pasaules celšanu" (atcerēsimies arī Hitlera „jauno Eiropu"!), kuŗā izauga „jauns padomju pilsonis" ar vēl nebijušām morālām un aistētiskām kvalitātēm. Lai citēts jau pieminētais Jānis Niedre (Literātūra un Māksla' 1961. gada 5. augusta numurā): „Pirmreizīgas ir tezes par mūsu dzimtenes cilvēku pāraugsmi jauna tipa sabiedrības locekļos, kam izkopts kollektīvista, sociālistiskā humānista psiche." Atļaujoties mazu vispārinājumu, jākonstatē, ka „jaunais padomju cilvēks" audzināts jau 48 gadus un ka Pad. savienībā pieaudzis gan krievu skaits, bet „jaunais padomju cilvēks" joprojām tikai izdoma, veikla fikcija, kas pakalpīga krievu mērķiem.

2) Tālāk, asimilāciju sekmē atsevišķu cilvēku rīcība, kas tīri personīgu labumu, savas karjēras sekmēšanai un zināmas personīgas drošības iegūšanai pārņem svešās iebrucēju tautas valodu, pārmaina vārdu un uzvārdu vai atmet latviskajā rakstībā sastopamās vārdu un uzvārdu galotnes, iemācās un pārņem daudz ko no svešās tautas uzvedības. Arī tā sauktās jauktās laulības vai latviešu laulības ar cittautiešiem bieži vien bazētas uz personīgu labumu un ieguvumu iespējām. Laikraksta „Cīņa" 1965. gada 7. aprīļa numurā ievietots raksts „Padomju tautu kopības jaunās iezīmes", kas rāda, ka Latvijas pierobežā izdarīti pētījumi par jauktām laulībām. Tā, piemēram, 1964. gadā Krāslavas rajonā no 152 reģistrētām laulībām 107 bijušas jauktas laulības, Daugavpils rajonā no 364 jauktas bijušas 126 laulības. Šais datos nav teikts, ka laulības starp vienas tautas piederīgiem būtu bijušas laulības latviešu starpā. Tā varam secināt, kāds tautību sajaukums panākts ar šīm laulībām. Ne par velti šo datu apstrādātājs — vēstures zinātņu kandidāts A. Holmogorovs — saka, ka „jauktas laulības nozīmīgi ietekmē pārmaiņas nacionālajā sadzīvē, paražās, tradicijās." — Par jauktām laulībām citu papildus informāciju iegūstam laikrakstā „Cīņa" 1963. gada 31. oktobŗa numurā. Tajā teikts: „1962. gadā Latvijas republikā reģistrēts 21.800 laulību, 6500 vai 30% no tām ir jauktas laulības. Bet Rīgā no 8177 laulībām 2945, tas ir — caurmērā katra trešā, ir jaukta. Tas liecina, ka brālīgās draudzības apstākļos tiek ārdīti visi tie aizspriedumi, kas norobežoja tautu no tautas. Atcerēsimies, ka vēļ nesenā pagātnē jauktas laulības bija visai neparasts gadījums." Šai pašā sakarā „Cīņa" raksta: „Jo dziļāk cilvēki saprot nāciju savstarpējās tuvināšanās un bagātināšanās vēsturisko nepieciešamību, jo sekmīgāk noris šis process, jo ātrāk tautas sasniegs komūnismu." Šis ir atkal viens no ļoti daudzajiem piemēriem, kas rāda, ka ar komūnisma ideju kā ieroci rokā un melīgu saukļu aizsegā tiek īstenoti citu tautu pārkrievošanas plāni.

3.) Vēl cits faktors, kas sekmē asimilāciju, ir iespēja identificēties ar kopējiem mērķiem pagātnē, tagadnē un nākotnē. Krieviem latviešu asimilēšana nebūs iespējama, kamēr pastāvēs jebkāds konflikts starp abām tautām. Tāpēc bijuši konflikti jānoklusē vai jādiskriminē (piemēram, Latvijas brīvības cīņas un uzvara pār sarkanarmiju Latvijas austrumu frontē ir rietumu imperiālistu intervencija Latvijā resp. Baltijā) un jāaizstāj ar kopējām interesēm un mērķiem. Lāčplēša cīņu pret melno bruņinieku identificē kā latviešu un krievu cīņu pret vāciešiem.

(Nobeigums 6. lpp.)

LASĪTĀJU VĒSTULES

KAM TAS BIJA VAJADZĪGS

Neatkarīgās Latvijas valstsvīru kļūdu uzrādīšana še, trimdā, nekā laba nevar dot, jo vēsturi vairs nepārgrozīs, bet lasāmvielas ziņā, ja arī varētu ticēt, amerikāņu lubu literātūras ražojumi tomēr ir interesantāki. Ja jaunā paaudze lasīs, ka Latvijā valdījuši „nemākuļi" un „nejēgas", tai zudīs respekts pret latviešu turpmākiem valstsvīriem, un tas nāks tikai par ļaunu mūsu atbrīvošanas centienu reālizēšanai.

Mag. iur. E. Lapiņš

☆

ZENTA MAURIŅA TOMĒR MĪL SAVU TAUTU

Nevaru neprotestēt pret H. Biezā lasītāja vēstuli „Mazs papildinājums" LA 22. janvāŗa numurā. Nevienā Dr. Zentas Mauriņas darbā, kuŗus visus esmu lasījusi, nav atrodami „latviešu tautu un kultūru noniecinoši izteikumi, kā to apgalvo H. Biezais. Zenta Mauriņa ir gan saredzējusi negātīvās un peļamās īpašības latviešu raksturā, ir izjutusi un izteikusi sarūgtinājumu par netaisnības izpaudumiem un kļūdām sabiedriskās dzīves norisēs un atsevišķu sabiedrības locekļu rīcībā, bet tas nekādi neizteic savas tautas un tās kultūras noniecināšanu. Gribu apgalvot gluži pretējo: Zenta Mauriņa mīl savu tautu un ir cēlusi un ceļ tās kultūru.

Vāciešus kā atbrīvotājus 1941. gadā gaidīja ne tikai Z. Mauriņa, bet visi latvieši, kas nebija komūnisti.

A. Zālīte, Filadelfijā

LATVIJA
AMERIKĀ

10. N-RS. TREŠDIENA, 1966. G. 2. FEBRUĀRIS

GALVENĀ REDAKCIJA TORONTO.

Atbildīgais redaktors — Alfrēds Vinčels, 508 Palmerston Blvd., Toronto 4, Ont.; tālr. 531—4533;

Atb. redaktora vietniece — Silvija Ancāne, sasniedzama redakcijā, tālr. 368—3239;

Iekšlietu redaktors — Rūdolfs Norītis, 1749 Victoria Park Ave., Apt. 209, Scarborough, Ont.; tālr. 759—8076;

Ārlietu redaktors — Ints Podnieks, 36 Underhill Dr., Don Mills, Ont.; tālr. 447—6933;

Sporta redaktors — Žanis Zentiņš, 46 Lynd Ave., Toronto 3, Ont.; tālr. 535—1470.

REDAKCIJA EIROPĀ:

Vācijā — Pauls Strante, 44 Münster/Westf., Von Einem Str. 19.

Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības īsināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgs ieskats un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa: ASV un Kanadā — par mēnesi $1.50; 3. mēn. $4.50; 6 mēn. $8.50; par gadu $16.00. Atsevišķa numura cena 20 centu.

Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $1.60, bet tekstā $3.20 — $6.40 par 1 collas slejas telpu.

Politisks reportāžas romāns

„The Seat of Power" by James D. Horan, Crown Publishers, Inc. (Kanadā — Ambassador Books Ltd.) izdevums, 438 lp., cena $7.50

Šis ir visai populārs reportāžas romāns, kas jau īsā laikā piedzīvojis trešo izdevumu. Romāna autors ilgus gadus darbojies par laikrakstu reportieri un labi pazīst vielu, kas apstrādāta romānā modernas reportāžas veidā. Romāns veltīts kādas lielpilsētas korrupcijas aprakstam un cīņai, kādu pret korrupcijas „varas sēdekli" ved nepiekukuļojamie ideālisti ar mainīgiem panākumiem. Līdz pat romāna beigām liekas, ka korrupcija uzvarēs šai cīņā un veltīgi būs visi upuŗi, bet tad iestājas krass pagrieziens par labu ideālistiem. Mums, kam Amerikas politiskās dzīves aizkulises ir vairāk vai mazāk nepazīstama viela, romāns ir it kā „rokas grāmata" šī kontinenta politisko gājienu izpratnei.

LIELĀKĀ AMERIKAS EKSTRĒMO APRINDU ORGANIZĀCIJA

„The Ku Klux Klan" by William Peirce Randell, Chilton Books (Kanadā — Ambassador Books Ltd.) izdevums, 300 lp.

Profesors ar starptautisku vārdu, kas darbojies arī vairākās universitātēs (Helsinkos, Atēnās un Italijā), kā arī Rietumindijā, ir Floridas valsts universitātes „amerikānisko studiju direktors". Autors Ku-kluks-klan organizācijai pieiet no oficiālā ASV federālās valdības viedokļa, nosodot daudzas šīs konservatīvās organizācijas izdarības nēģeŗu, katoļu, žīdu un vispār ārzemnieku noniecināšanā, lai saglabātu „protestantisko angļu-sakšu" priekšrocības. Šīs organizācijas pirmsākumi meklējami jau pagājušā gadsimta.. sešdesmitajos.. gados. Par tās dibināšanas laiku uzskata 1865. gadu. Tās biedru skaits svārstījies no 3—5 miljoniem. 1915. gadā organizāciju modernizēja, un tā pievērsās arī komūnistu apkaŗošanai.

AKL

Eduarda Vingra viņete un ilustrācijas

(69. turpinājums)

„Notiek jau arī brīnumi," nosaka Jaksis, kad ar savu stāstu esmu līdz šai vietai tikusi. „Bet ko viņš darīja tālāk, lai paliktu uz brīvām kājām? Cik noprotu, tad viņam arī šai ziņā laimējies?"

„Jā, esat pareizi sapratis," turpinu stāstīt. „Viņš pieteicās kādā filtrācijas nometnē. Tur viņu pratināja bez gala un mitas, taču viņš atkārtoja vienu un to pašu: bēdzis no fašistiem uz dzimteni. Fašisti viņu ieslodzījuši kādā nometnē, — viņš arī minējis kādu nometni, par kuŗu šo un to bija dzirdējis, kādēļ varējis kaut ko pastāstīt. Tad viņš esot izbēdzis un maldījies apkārt, kamēr uzzinājis, ka varonīgā sarkanarmija jau atbrīvojusi Latviju, kādēļ steidzies pie savas dzimtenes atbrīvotājiem . . ."

„Nu jā," novelk Jaksis. „Bet viņš taču bija leģionāru vecumā. Ko par to paskaidrojis?"

„Ka fašisti ieslodzījuši tādēļ, ka negribējis armijā kalpot. Tādēļ esot nosūtīts uz kādu tur soda nometni Vācijā."

„Tā laba ideja!" iesaucas Jaksis. „Kaut ko no šī stāsta varam mācīties. Un tagad viņš atrodas uz brīvām kājām?"

„Kā tad, dzīvo Rīgā," atbildu. „Esmu pati ar viņu runājusi."

„Nu, — kā ir, zēni? Ko jūs sakiet par šo lietu?" pārējiem jautā Jaksis. „Ja nu arī mēs ar sadomātiem stāstiem un paštaisītiem papīriem pieteiktos filtrācijas nometnē? Es jau esmu izšķīries riskēt. Kas nāks ar mani?"

„Tā katrā ziņā ir iespēja, kaut arī ļoti riskanta," prāto Uldis, „bet — kas gan šai laikā ir bez riska? Pēc kaut kādas patiesas vainas vai nevainības padomju iestādes nevadās. Arī godīguma jēdziens ir ačgārna lieta. Ja mans brālis būtu še . . ."

„Kur tad viņš ir?" nepacietīgi iejautājas Jaksis, kas parasti runā, domā un rīkojas ātri. „Tu reiz minēji, ka viņš bijis mācītājs."

„Taisnība," pagausi uzsāk arī runā lēnīgais Uldis. „Viņš mūsu rīcību kritizētu, to es zinu. Brālis visās lietās atzina tikai tā saukto absolūto godīgumu, pat kādas lietas noklusēšanu viņš atzina par meliem. Kad toreiz viņa mācītāja dzīvoklī ielauzās krievi, viņš pat savu sievu nebija paslēpis. Viņš tūlīt arī pasteidzās paskaidrot, ka ir mācītājs. Dabīgi, krievi viņu sāka izsmiet, citi vilka brāļa sievu uz gultu viņa acu priekšā. Tad nu gan metās sievu glābt, bet krievi viņu nošāva. Tāpat vēlāk — pēc tam . . . arī viņa sievu. Trokšņu un šāvienu izbiedēts, sāka raudāt viņu 12 gadu vecais audžu dēliņš. Bija skaists zēns ar zilām acīm un dabiskām blondām matu cirtām, gandrīz kā meitene . . . Vecāki zēnam bija miruši, kādēļ brālis bija paņēmis audzināšanā. Zēna raudas izdzirduši, krievi metās pie gultiņas, izrāva viņu laukā un priecājās, ka mājā ne tikai babuška, bet arī ģevočka . . ." Uldis brīdi pieklust, it kā ievilkdams elpu sava stāsta nobeigumam. „Tad radās tā kā apjukums, kad krievi konstatēja, ka raudošais bērns ir tomēr zēns . . ." Un Uldis atkal apklust.

Klusējam arī mēs, jo nespējam iedomāties, kas vēl briesmīgāks par jau tikko dzirdēto varētu nākt. Kādēļ gan Uldis tā kavējas ar stāsta nobeigumu? Beidzot viņš turpina:

„Vot zakuska, nu tikai pa armēņu modei! — iekliedzās kāds no iebrucēju bara un satvēra zēnu . . . Kad viņš savas tieksmes bija apmierinājis, nāca cits . . . Zēns palika pusdzīvs uz grīdas guļam . . . To visu bija spiesta noskatīties brāļa vecā, ilggadējā kalpone, kas vienīgā bija paslēpusies pagultē. Tur viņa bija sev aizbāzusi muti ar lakatiņu, lai neiekliegtos vai citādi nenodotu sevi ar kādu skaņu. Bailes viņu bija tā paralizējušas, ka gulēja pagultē kā pārakmeņota, nemaz nejusdama pamirušos locekļus."

Visi sēžam klusi un nekustīgi. Dzirdētais spiež kā lietuvēns mūsu domas un sirdis. Ik uz soļa jādzird par neticamiem briesmu un kauna darbiem. Un mēs esam un paliekam bezspēcīgi . . . Kur gan rietumu sabiedrotie? Vai viņi patiešām par še notiekošo nekā nezina?

„Bet ar zēnu? Kas notika ar viņu?" iejautājos aizžņaugtā balsī. „Jūs teicāt, ka viņš palicis pusdzīvs guļam."

„Ak jā," it kā atgriezdamies no citas pasaules, Uldis nosaka. „To jau vēl neizstāstīju. Vecā kalpone viņu kopa, kamēr atspirga. Bet tad maigais un līdzcietīgais zēns izrādījās pilnīgi mainījies raksturā. Viņš bija kļuvis ārkārtīgi spītīgs un nežēlīgs. Viņa lielākais prieks tagad ir — nodarīt kādam pāri, mocīt dzīvniekus. spīdzināt un kaitināt citus bērnus. Tauriņiem viņš norauj spārnus, vardēm izduŗ acis, — tādas ir viņa mīlākās nodarbības. Reiz, palicis uz dažām stundām viens, viņš noslīcināja akā mājas suni. Kādā citā reizē vecā kalpone viņu pamanīja pie dīķa, kur viņš jau ilgāku laiku ap kaut ko noņēmās. Gāja skatīties. Dīķī peldēja, vairs tikko uz ūdens turēdamies, mājas kaķis, kuŗu puika katru reizi, kad tas sasniedza dīķa malu un centās izķepuroties laukā, atgrūda atpakaļ ūdenī. Drīz viņš būs beigts! — kā lielu prieku zēns pavēstīja savai kopējai. Kad kalpone viņu iepļaukāja, puika, acīm zvērojot niknumā, kliedza: Kad paaugšos lielāks, nositīšu tevi! . . ."

„Drausmīgi . . . ." vairāk nespēju lūpām pārdabūt, jo man, kaut par to kaunos, pār vaigiem sākušas ritēt asaras. Tik ļoti mani iespaidojis Ulža stāsts.

„Ienaidnieku vajagot mīlēt, — arvien teica mans brālis," Uldis rūgti nosaka, „bet es spēju šo ienaidnieku vienīgi nīst. Varbūt, man to Visvarenais viņā saulē piedos . . ."

Tā nu sēžam kopā un klusējam, jusdamies vienoti mīlestībā uz mūsu tēvu zemi un naidā pret tās postītājiem.

Ku-kū, ku-kū! . . . Kas tad tas? Spēji iztrūkstos no smagajām domām.

Jaksis smaida, redzēdams manas izbailes, un norāda uz vecu sienas pulksteni:

„Uldis pacēla drupās, dodamies savos pastaigas gājienos ar lapiņām, salaboja un nu grib dāvināt vecmāmiņai. Cenšamies jau būt arī noderīgi, cik spējam."

„Laiks steidzas," nopietni nosaku, vecā pulksteņa dzeguzes kūkojuma atgriezta īstenībā.

„Jā gan, laiks steidzas, un mums beidzot jāizšķiras par turpmāko," atsaucas arī Uldis. „Jo vairāk domāju, jo vairāk nostiprinās pārliecība, ka tas plāns par pieteikšanos filtrācijas nometnē nav zemē metams."

„Tā, varbūt, arī vairs vienīgā iespēja, kā izkļūt no kazu kūts," uz vieglāku toni pāriedams, nosaka Jaksis. „Ko jūs sakiet, zēni? Varbūt pēc dažām nedēļām vai mēnešiem sēdēsim atkal tāpat kopā, bet — jaunu studentīšu sabiedrībā . . . Tagad mums par visiem tikai viena, to pašu redzam pavisam reti. Sirds nosāp, kad redzam aizejam . . ."

(Turpinājums sekos)

Gara KULTŪRAI

Daudz suminātāju J. Norviļa šūpļa svētkos

No tuvienes un tālienes Breslavas viesnīcā pie Kičeneras 22. janvārī pulcējās Jāņa Norviļa dziesmu mīļotāji, lai suminātu komponistu viņa 60 gadu jubilejā. Vakaru ievadīja Imanta Saksa svētku runa, kurā viņš konspektīvi norādīja uz J. Norviļa darbību brīvās Latvijas laikā, it sevišķi pēc 1934. gada 15. maija. Tad radušās latviešu tautas liktenļdziesmas, kā „Vakarjunda", „Daugav' abas malas," „Kam drosme ir" u. c. Zināms lūzums iestājies komponista jaunradē svešuma gados, kad viņš vairāk pievērsies latviešu tautas dziesmām, nacionāli īpatākām oriģinālldziesmām un ērģeļdarbiem. Pēdējos saskatāms noteikts nākotnes moments. Nobeigumā Imants Sakss izteica cerību, ka jubilārs kļūs latviešu nacionālās mūzikas ceļvedis svešumā.

I. Saksa uzrunai sekoja apsveikumi ar aploksnēm, ziedu veltēm un dāvanām. Māc. A. Čops, apsveicot J. Norvili no Sv. Andreja draudzes Toronto, raksturoja komponistu kā lielu un niknu cīnītāju, kas savā nacionālajā apņēmībā negriež nevienam ceļa, un novēlēja labākās sekmes, ievest latviešu dziesmas sirdī un dvēseli latviskā katedrālē. LNAK valdes pr-dis J. Niedra sveica jubilāru no LNAK prezidija, valdes un visiem Kanadas latviešiem, kā arī izteica personīgus sveicienus no LNAK kultūras daļas vadītāja J. Mežaka un Ziemeļamerikas kultūras fonda priekšsēža prof. P. Lejiņa. No Latviešu Dziesmu svētku biedrības J. Norvili sveica A. Purvs, no Kanadas DV zemes valdes Ž. Bukovskis, bet no Latviešu preses biedrības Kanadas kopas tās pr-ce Biruta Senkēviča, pasniedzot A. Johansona dzejoļu antoloģiju un novēlot komponistam tajā rast iedvesmi daudz jaunām dziesmām. No Kalamazū un A. Kalnāja sveicienus nesa koŗa Dziesmu Vairogs pr-ce Austra Sīle, no Konektiketas koŗa Rota sveica tā pr-ks Arvīds Kalacis, no Sv. Andreja draudzes koŗa Jānis Petzalis, no Toronto Jāņa draudzes koŗa Anna Kreiļe, no Dziesmu Varas Austra Bukovska, novēlot, lai komponista nākotne būtu tik sekmīga, kā to tikai dziesmā izteikt varētu. No Hamiltonas latviešu b-bas koŗa sveica Anna Olševska, no Londonas latviešu koŗa Ērika Beitāne. Tā kā vīru koris Viesturs tieši koncertēja Londonā, tā velti J. Norvilim pasniedza Imants Sakss. Kičeneras-Voterlū vanadžu kopa apsveica Norviļa dzīvesbiedri ar baltām rozēm, kuŗas pasniedza Dzidra Taube. Ziedus savam skolotājam nesa viņa pašreizējā audzēkne Renāte Boļševica, kā arī kādreizējie skolnieki no Siguldas ģimnazijas un daudzi citi J. Norviļa cienītāji. Sidrabenes pārvaldes vārdā komponistu sveica Pauls Plīsis un Zariņa. Veltas Tomas sūtīto velti komponistam pasniedza J. Pālens, kas arī nolasīja rakstiskos sveicienus no T. Ķeniņa Viktora un Ņinas Rundāniem, dziesmu vienības Kalvis, J. un E. Dzeguzes, A. Ozoliņa un DV KV kultūras daļas vadītāja O. Kļavenieka. Kičeneras latviešu vārdā komponistu sveica Dr. Krūmiņš, no Dainas koŗa J. Pālens, bet J. Norviļa vadītais Kičeneras-Voterlū koris savu diriģentu sumināja ar Lakstīgalas darinātu tautisku griestu lampu, kuŗu pasniedza koŗa priekšnieks J. Cers, izsakot pateicību J. Norvilim par viņa vadību dziesmu druvā.

Gaŗo apsveicēju virkni pabeidza Roberts Zuika, nesot jubilāram sveicienus no prof. Ā. Ābeles, komponista Helmāra Pavasara, komponistu apvienības, no Alberta Jēruma un viņa vadītā koŗa, no Latviešu biedrības koŗa Detroitā un Zuikas vīru koŗa Anglijā. Uzrunā R. Zuika uzsvēra, ka Norviļa dziesmas tik dziļi ieskanējušas latviešu tautā, ka kļuvušas par tautas dziesmām. Komponista godināšanas vakaram jo siltu noskaņu deva īss koncerts, piedaloties P. Geistautam un Ž. Zentiņam paša jubilāra klavierpavadījumā, kā arī atskaņotā skaņu lente ar J. Norviļa koŗa un solo dziesmām.

Par svētku mielasta rīkošanu bija rūpējies Kičeneras-Voterlū koŗa priekšnieks J. Cers, uzņemot vairāk par 120 viesu. Vakaru raiti vadīja J. Cers, to pabeidza J. Pālens, novadot kopdziesmu ‚Daugav' abas malas". **I. B.**

AICINĀJUMS TEĀTŖU KOPĀM

Latviešu teātŗi, teātŗu kopas un atsevišķi darbinieki, kuŗi vēl nav saņēmuši Latviešu teātŗa apvienības Ziemeļamerikā pirmo apkārtrakstu, lūgti rakstīt pagaidu valdes priekšsēdim Arturam Rubenim — 1460 West Clifton Blvd., Lakewood, Ohio, 44107, U.S.A.

Pēteris Aigars

DĀVINĀJUMS

Veltai Tomai

Par „spēli" tencinu, par „mūžīgo," ko pasts
No tālās aizjūras man pacietīgi nesis.
Ir atkal Liepāja un liesmu padebesis,
Un kaijas oktobrī un baltais kāpu krasts.

Briest miņu kārēs saldums neparasts.
Šalc atkal vējš, kas senus vārdus dvesis.
Sirds atgriežas no svešniecības meses
Pie ziliem ūdeņiem, kur dzintars kādreiz rasts.

Ak, svētās atmiņas, ak ilūziju zaigs!
Bez tā mēs pazustu kā smiltīs pazūd pēdas.
Un lai cik nežēlīgs pret mums ir bijis laiks,
Lai kādas šausmas piešķīris un bēdas,
Tās, gadiem ejot, iemirdzas kā zelts,
Tās liesmo pamalā kā ausmā kalnu grēdas.

Viss pelnos zudušais plaukst sapņu gaismā celts.

Ēnu robežās

VALENTĪNES HERMANES STĀSTI, ALFREDA KALNĀJA APGĀDS, 1965. GADĀ

Valentīne Hermane līdz šim bija pazīstama galvenokārt kā jūsmīga un sirsnīga liriķe, viņas prozu nedaudz lasījām tikai periodikā, bet tieši aizvadītajos Ziemsvētkos rakstniece mūs pārsteidza ar stāstu krājumu. Ja dzejā viņas galvenie elementi līdz šim bijuši patriotisms un mīlestība, tad ar saviem stāstiem viņa ieslīdējusi „ēnu robežās". Titulstāsta galvenās personas Ausmas mīļākā vieta ir Rītupes līči, kur plūst dzidrs ūdens un straumē līgojas ūdensrozes, krastos zied ievas un ceriņi. Kad saule nogrimst aiz mežiem, meitenes sirdi reibina lakstīgalu dziesmas. Ausma ir savas dzīves brīnišķīgākajos gados, kad bērnību nomaina jaunība, kad sirds kā Rītupes līču ziedi atveras sapņiem un mīlestībai. Bet pār dzimteni un meitenes sirdi pārskrējusi ēna. Tie ir pavisam ārēji apstākļi, kas aptumšo ne tikai atsevišķa cilvēka domas, bet visas tautas dzīvi: Rītupi šķērsojusi sarkanā armija, komūnisti postījuši zemi un dziļas rētas situši tautas dzīvajā miesā; ir daudz aizvesto, daudz masu kapos, daudz zudušo. Katra latviešu ģimene grimst dziļās sērās par zudušajiem piederīgiem un draugiem. Maskaviešus pār Rītupi aiztriekusi vācu armija, bet ēnas palikušas. Sarkanie atstājuši partizānu bandas, ar kuŗām cīnās latviešu jaunekļi majora Ābeles vadībā. Cīņās piedalās arī vecie kaŗavīri, Latvijas atbrīvošanas cīņu dalībnieki, kuŗu vidū ir arī varonīgais lāčplēsis Ignāts. Ābeles štābā strādā arī vairākas metenes, kuŗas apzinīgi veic savu dienestu. Viņu vidū ir stāsta varone Ausma. Bet arī šeit ieslīd ēnas — Zelma Poga, ir glīta un izglītota meitene, bet ievilta ienaidnieka tīklos, savu sirdsapziņu pārdevusi čekai, izspiego Ābeles štābā latviešu kaŗavīru gaitas un plānus. Viņas dzīvību izdzēš čekista lode, jo Zelma nespēj uzliktos uzdevumus veikt, vēlāk arī vairs negrib. Latviešu zēni iet bīstamās cīņās, viņu soļi nodimd, aizejot gar Ābeles štābu. Skumji pie logiem raugās meiču acis, pamirdz asaras. Viņas Rītupes līčos plūc puķes, vienalga, vai tās kapsētai, vai mūsu cīnītāju priekam.

Gaŗo stāstu „Ēnu robežas" nomaina vairāki īsāki, kuŗi veltīti jau svešuma dzīvei. Arī še autore netiek vaļā no „ēnām", kas nomāc ļaudis, kad tiem zem kājām nav pašu zemes un virs galvām dzimtenes debess. Stāstā „Pavasaris" Aija nav viena, viņai līdz atvasīte Inese, bet dzīves draugu zaudējusi kaŗā. Ir pavasaris, kairinoša ziedu smrža plūst viņas istabā. Tā atgādina citu pavasari, kad viņa, ievas ziediem puškojusies, ar Vaironi uzsāka kopēju dzīves ceļu. Toreiz kāda vecmāmiņa bija brīdinājusi: „Ievu ziedi līgavas rokās? Meit, neņem tos kāzu dienā, dzīve būs rūgta kā ziedu smarža, asaras birs kā vēsmas birdinātās ziedlapiņas..." Bet nu Inese ienāk ar ceriņu klēpi. To redzot, Aija saprot, ka viņā ievītas pagātnes atmiņas un šodienas dzīve. Bet kad Inese pieaugusi, viņa aiziet savu ceļu. Mainās tikai paaudzes, bet mīlestība paliek. Paliek Aija viena ar savām atmiņām un svešuma ēnām. Vai svešinieka dāvinātās rozes var atņemt pagātni? Cilvēka dzīvē ir tikai viens pavasaris.

Tāpat pārējos stāstos vientulības un svešuma ēnas nomāc bijušās saules dienas... Bet ne visur! Vietām rakstniece ar vieglu roku pašķiŗ tumšos mākoņus un parāda zilās cerību debesis. Stāsti rakstīti teicamā valodā. Ar interesi lasās katra lapa, to atšķirtu nevar atstāt neizlasītu.

Grāmatas ārējā apdare glīta, bet iespiedums varēja būt rūpīgāks. Grāmatu draugiem tā tomēr ir jauka dāvana.

J. Ezergailis

Arnolds Rasa

RAIŅA DZĪVE UN DARBI

II

Viņš dzejoja sev un man cietumā un izsūtījumā, un man bija jāpieliek lielas pūles, lai pierunātu Raini sakopot savus dzejoļus un tos publicēt. Es esmu lepna uz to, ka ar manu aktīvu līdzdalību ir dzimis Raiņa pirmais dzejoļu krājums Tālas noskaņas zilā vakarā. Pēc Pusideālista neveiksmes uz skatuves man vajadzēja daudz viņu iespaidot, lai ierautu jaunas lugas rakstīšanā. Bez manas iedvesmes nebūtu dzimusi Uguns un nakts. Un arī šeit, trimdā, — ja Rainis var tik daudz radīt, tad tāpēc, ka es viņam vienmēr esmu klāt kā uzmudinātāja, kā padomnieks un kā palīgs. Šis darbs mani pašu saskalda, savājina manu jaunrades spēju. Tā tas ir... Bet es tomēr nenožēloju šo savu upuri, jo tāds gars, kāds ir Rainis, kādā tautā nāk tikai pa gadsimtiem reizi."

Pēc šīs sarunas, kad atgriezies Rainis, Cielēnu ļoti interesējušas paša Raiņa domas šai jautājumā. Viņa atbilde bijusi: „Bez Aspazijas es būtu palicis par žurnālistu un nožēlojamu advokātu." Tas bijis ļoti katēgoriski pateikts, un vēlāk Rainis dažos dzejoļos, kā arī priekšvārdos saviem darbiem, kuŗus izdevis A. Gulbis 1925. gadā, izteicies par Aspazijas lielo nozīmi viņa dzīvē un darbā.

Rainis bija dzimis dzejnieks, arī vitālās enerģijas netrūka, bet viņa pretrunīgā daba bija slimīgi trausla, kā uzsveŗ F. Cielēns. Bargā dzīve viņu varējusi satriekt nevarībā vai priekšlaikus pilnīgi salauzt, ja viņu no šīm šaubām un noguruma vienmēr neizceltu Aspazijas trauksmainais dinamisms. Tas viņam iedvesis pašpaļāvību un ticību savam garam.

Tai pašā apciemojumā, kas ildzis trīs diennaktis, Cielēna saruna ar Raini ievirzījusies arī filozofijas laukā: viņi iztirzājuši Marksa vēsturisko materiālismu. Cielēns tūlīt redzējis, ka Rainis bijis dziļi pārdomājis svarīgo ideoloģisko problēmu par garīgā faktora nozīmi cilvēces attīstībā. Rainim bijis izveidojies savs noteikts pasaules uzskats, kas stipri atšķīries no marksisma. Tālāk Cielēns raksta: „Savu revizionisko attieksmi pret marksismā vēsturiskā materiālisma dogmu Rainis man noteikti izteica. Viņš katēgoriski noliedza ekonomisko apstākļu determinanci (izšķīrēju lomu) vēsturē un ekonomisko interešu izšķirīgo nozīmību. Gars ir galvenais cilvēces attīstībā. Pārgrozības un lūzumi garā iet pa priekšu visām pārmaiņām dzīvē. Idejas un morāli strāvojumi ir visu cilvēces lielo pārgrozību pamatfaktors. Sevišķi svarīga ir sabiedriskā morāle, kas senāk jo cieši saistījās ar reliģiju, bet jaunākos laikos to pauž un veido galvenā kārtā literātūra..."

Mēs redzam, ka ētisko elementu Rainis ļoti izceļ un cildina „Zelta zirgā," gribas nozīmi uzsveŗ „Indulī un Ārijā," gara visvarenību tēlo drāmā „Spēlēju, dancoju." Bet garu un gara lielo nozīmi, ko Rainis tik uzsvērti izceļ savos darbos, komūnisti nemaz neatzīst. Kā tad viņi var dzejnieku iestiept savā Prokrusta gultā? Pat Andrejs Upītis, kas tik ļoti saškobījis latviešu literātūras vēsturi, runādams par Raini savu kopoto rakstu I sējumā, bijis spiests atzīt: „Tiklab Raiņa dzīvē, kā dzejā vērojamas divas līdzteku tendences — sociālistiskā un nacionālā."

Bet pats Rainis pirms pirmā pasaules kaŗa rakstījis: „Cilvēce ir organizēta organiski tautās, ne mechaniski pūļos. Pār tautu eksistenci nevar tikt pāri, viņas noliedzot. Cilvēces nacionālam attīstības posmam nevar tikt pāri, ielecot beztautu kosmopolītismā... Tagadējie kosmopolīti, atsacīdamies no savas tautas, ielektu ne nākotnes beztautu valstī, bet tikai citā apspiedējā tautā." Un tālāk: „Tagadējais attīstības posms prasa ne tautu pašiznīcināšanu, bet tautu nokārtošanos nacionālās vienībās, lai sasniegtu pilnīgu attīstību." To Rainis deklarēja pirms 50 gadiem.

Dzīvodams Šveicē, Rainis sarakstīja savus labākos darbus: iznāca 10 grāmatu — dzejoļu krājumi „Klusā grāmata" (1909. g.), „Vēja nestās lapas" (1911), „Gals un sākums" (1912) un „Ave sol!" (1912); lugas — „Zelta zirgs" (1910), „Indulis un Ārija" (1911), „Pūt, vējiņi" (1913), ‚Jāzeps un viņa brāļi" (1919), „Spēlēju, dancoju" (1919) un „Daugava" (1919).

Ar atgriešanos Latvijā 1920. gada pavasarī sākās jauns posms Raiņa un Aspazijas dzīvē. Abu dzejnieku sagaidīšana Rīgā izvērtās par lielu un svinīgu notikumu, kurā piedalījās visas tautas pārstāvji, kā saka, no sienas līdz sienai. Šķiet, ka šī lielā goddevība Raini padarīja iedomīgu, jo viņa individuālisms, kas viņā arvien uzsvērts, kļuva vēl vairāk izteikts: ja līdz šim viņš bija runājis uz savu tautu kā dzejnieks un ideologs, tad tagad viņa godkāre tiecās uz valdīšanu un vadīšanu. Viņš sāka tīkot pēc augstiem amatiem.

Līdz šim viņš bija skaitījies sociāldemokratu partijā, bet nebija piedalījies aktīvajā politikā un partijas strīdos, kas kā dzejnieku viņu būtu traucējis un nokāvis radošo garu. Rainis bija iedomājies, ka viņš tagad varētu būt valsts prezidents, bet viņa partija pat nemaz neuzstādīja viņa kandidātūru balsošanā, jo negribēja dzejnieku iesaistīt sausajā politikas darbā. Bet Rainis par to dusmojās. Tāpat bija ar Saeimas priekšsēža un izglītības ministra amatu, — Rainis bija dusmīgs un apvainots. Viņš gan bija deputāts veselus 9 gadus līdz savai nāvei. Viņš bija arī Mākslas departamenta direktors un Nacionālā teātŗa direktors, bet biroja darbs nebija dižā gara īstā vieta. Kad beidzot 1926. gada decembrī Rainis kļuva par izglītības ministru, viņš, pēc visiem sarūgtinājumiem, jutās ļoti apmierināts, pat laimīgs.

Taču sabiedriskais un politiskais darbs viņa enerģiju izšķieda, un dzejnieks-radītājs cieta. Viņš neklausīja ne draugus, ne Aspaziju par briesmām, kas draudēja dzejniekam kā radošam garam. Patiesību sakot, Aspazija, viņa iedvesmotāja un labais gars, bija zaudējusi savu ietekmi, un, atgriežoties dzimtenē, Rainim šī liesma nodzisa. Viņam bija radušās dažas citas aizrautības, bet iedvesmes avota vairs nebija. Rainis ar Aspaziju gan dzīvojuši vienā dzīvoklī, bet katrs savu šķirtu dzīvi. Tas, protams, atspoguļojās arī viņa darbos.

Augstāko pakāpi viņš bija sasniedzis ar drāmu ‚Jāzeps un viņa brāļi." Pēc tam Latvijā radītie darbi (ap 10 grāmatu) vairs nesasniedza to vārdu mākslas līmeni, kas bija svešuma darbos.

1929. gada 12. septembrī Rainis 64 gadu vecumā pēkšņi nomira.

☆

Kādus darbus Rainis atstājis latviešu tautai? Kur slēpjas viņa lielums? — Viņš nav sarakstījis neviena romāna, nevienas noveles, pat ne parastā stāsta.

(Turpinājums 6. lpp.)

atkusnis sākas oktobrī

PĒTERIS AIGARS ● ROMANS

(13. turpinājums)

Droši vien, jums izputēja noruna ar kādu lēdiju, un tad jūs citā starpā atcerējāties blondo poļu velnēnu. Blondais velnēns neatteicās, jūsu paša un manās interesēs. Vai jūs arī iedomājāties, ka man varēja nebūt mājās ne vakara tērpa, ne attiecīgu kurpju? Tā ir tikai sagadīšanās, ka varēju laikā saposties. Īsti džentlmeņi tā nerīkojas."

Vandas jaunkundze, es nožēloju un izlūdzos piedošanu. Es patiesi esmu dažreiz aizmāršīgs. Bet vienam jūs varat ticēt, — blondais velnēns šovakār būs mans sargeņģelis."

„Vēl kas jauns? No kādiem elles gariem man vajadzēs sargāt lorda gaišību?"

„Katram cilvēkam kādreiz vajadzīgs kāds dvēseles aizgādnis," teica Vinsents un palūkojās Vandas profilā. Studente viņu valdzināja, bet viņš pats vēl nebija skaidrībā, cik ļoti. Vienu Vinsents bija atklājis: Vanda viņu bija atsvešinājusi no Horācija. Tai dienā, kad viņš nebija zvanījis Vandai vai saticis kafejnīcā, kaut kā trūka . . . „Es neizliekos, bet runāju, ko jūtu. Arī noziedzniekā kādreiz pamostas patiesas jūtas."

„Varbūt," Vanda neticīgi palocīja galvu.

„Jūs apšaubat manus vārdus?"

„Nē, ne es, jūs pats darāt pretim tam, ko runājat," Vanda šoreiz palūkojās uz Vinsentu. Viņš vadīja mašīnu, rūpju apēnots. Uzaču loki, savilktie lūpu kaktiņi, bālā iegarenā seja bija it kā satumsusi.

„Negribu taisnoties. Patiesi, esmu dažreiz jūs mazāk uzmanījis kā jūs to būtu pelnījusi. Varbūt tā ir iedzimta nevērība, varbūt trūcīgas audzināšanas sekas. Bet lai būtu kā būdams, izlūdzos piedošanu." Vinsents apklusa. Mirkli padomāja, tad turpināja piesardzīgi: „Man jāpaņem līdz arī kāds jauns cilvēks, no kuŗa labprāt izvairītos. Šis jaunietis mani pavadīja šovasar ceļojumā uz Maskavu. Viņš man ir ārkārtīgi pieķēries. Ceru, ka viņš nebūs greizsirdīgs uz jums."

„Greizsirdīgs uz sievieti?"

Vanda atkal paskatījās sava pavadoņa bālajā sejā. Tur nepakustējās ne vaibsts. Kaut ko līdzīgu viņa nebija gaidījusi.

„Tādas ir jūsu attieksmes? Apsveicu . . ." Studente pietvīka pār visu seju. Viņu pārņēma riebums. „Kaut būtu to agrāk zinājusi . . ."

„Tā bija īslaicīga aizraušanās, ziņkārības romantika. Tagad tas viss pieder vēsturei . . . Man vienīgi viņa žēl. Viss, ko tagad daru viņa labā, ir simtprocentīga līdzjūtība. Līdzjūtība, tāpat kā mīlestība, kādreiz ir akla, to es atzīstos . . ."

Vanda atkal pietvīka.

„Varbūt būs labāk, ja jūs mani izlaidīsit pie nākošām satiksmes ugunīm," Vanda saslējās taisna. „Būšu jums tikai par piedauzības akmeni."

„Bet Vanda, kā jūs drīkstat lietot tādus vārdus?! Es zvēru, ka tas bija tikai muļķīgs starpgadījums!"

Vanda vēl gribēja ko teikt, bet mašīna jau iegriezās no Pikadillija Pusmēness ielā. Uz ielas stūŗa gaidīja kalsns jauneklis kamieļa vilnas pusmētelī, galvu ierāvis apkaklē. Tumšie mati bija rūpīgi sasukāti, rokās pūkaini ādas cimdi, ap kaklu apmesta koledžas svītrotā šalle.

Vinsents apstādināja jaguāru un, atvāzis mašīnas durvis, vēlīgā balsī aicināja draugu iekāpt.

Jauneklis bija sasmaržojies. Viņa kustības bija lēnas, sievišķīgas grācijas pilnas. Bija tāds iespaids, ka katrs viņa žests, rokas kustība, galvas pagrieziens iepriekš pie spoguļa iestudēts. Šaura melnīgsnēja seja bija maigi iesārtu apakštoni, lūpas krāsotas, kuplās uzacis iezīmētas ar tušu. Slaidie pirksti violeti krāsotiem nagiem.

„Hello, Horācij," teica lords Vinsents piespiesti laipni.

„Hello, Vin," atbildēja jauneklis.

„Vai ilgi gaidīji?"

„Piecas manūtes . . ."

„Mums jāsteidzas. Jau tā esam nokavējušies! Sapazīstaties — Vanda Kvjatkovska." Studente pamāja ar galvu, bet neteica ne vārda.

Vanda sēdēja lordam Vinsentam līdzās un spoguļī varēja redzēt savu sāņcensi. Šai koptajā, gludi skūtajā sejā bija kaut kas pretīgs. Studentei pārskrēja šermuļi pār muguru. Viņa sakoda lūpas, bet savaldījās.

Jaguārs atkal skrēja, slīdēja cauri burzmai, meta līkločus pa šaurām Soho ieliņām, un tad viņi atradās pie lielas modernas celtnes ar pelēkiem granīta stabiem vestibilā, Londonas universitātes rajonā. Ļaudis plūda straumēm, virinot lielās stikla durvis. Līdz pat pēdējam mirklim Vanda nevarēja izšķirties — sekot lordam un tā draugam, vai arī pieklājīgi aizbildināties ar galvas sāpēm un ar nākamo apakšzemes dzelzceļa vilcienu atgriezties Hampstedē.

Visents izlēca pirmais no mašīnas un atvēra durvis tai pusē, kur sēdēja studente.

„Lūdzu, mēs esam klāt!"

Vanda vilcinājās, Vinsents viņas sejā pamanīja šaubas.

„Jūs, Vanda, nejūtaties labi?" jautāja viņš norūpējies. „Mēs varam arī izpalikt. Sakāt man vienu vārdu, es aizvedīšu jūs mājās un visu vakaru sēdēšu pie jūsu gultas kā māsa."

„Nē, paldies par laipnību," Vanda iespītējās. Viņai negribējās Vinsenta sabiedrības, bet bija arī bail palikt vienai. „Es jūtos karaliski!"

Studente piespiesti smaidīja un veikli atstāja mašīnu.

Hallē viesus sagaidīja melnīgsnējs jauns cilvēks, kas runāja angļu valodu ar akcentu. Viņš iepazīstināja viesus ar baleta pārstāvjiem. Zālē skanēja Kopēlijas valsis.

„Te ir mana paziņa Vanda Kvjatkovska," teica Vinsents, norādīdams uz Vandu, „un mans draugs Horācijs Vudkoks." Sarokošanās, pieklājības frazes, pētījoši skatieni. Horācijs pazina te daudzus. Viņš pašapzinīgi sasveicinājās un nelikās ne zinis par Vandu. Priekšnesumi bija sākušies. Kopēlijas valsis bija nodejots. Zālē zem kroņlukturiem baletežu kvartets sniedza deju no Gulbju ezera. Gulbīšus nomainīja dedzīga spāniešu deja, tad sekoja ungāru čardašs. Aplausi negribēja rimties pēc katra numura. Lordam Vinsentam bija paredzēts galds zāles galā, vieta, no kuŗas publika un priekšnesumi labi pārskatāmi. Viņi nosēdās, studente sasveicinājās ar kaimiņiem, bet priekšnesumi viņu daudz neinteresēja.

„Vanda, vai jūs zināt, ka Tonijs gatavo iebrukumu Ēģiptē? Mani šovakar brīdināja. Spersim visus iespējamos soļus, demonstrācijas neizslēdzot, lai šo noziedzību aizkavētu. Rītvakar mums jāsoļo uz Trafalgara skvēru. Soļosim pirmā rindā policijai par spīti. Koloniju kaŗiem jādara gals."

(Turpinājums sekos)

TORONTO ZIŅAS

● DV Toronto nodaļas pilnsapulce notiks 6. februārī, plkst. 1.30 dienā DV namā, 123 Huron ielā. Ja minētajā laikā nebūs ieradies statūtos paredzētais biedru vairākums, tad plkst. 2 dienā pilnsapulce turpat būs pilntiesīga pie jebkura ieradušos biedru skaita. Nodaļas valde aicina visus biedrus ierasties paredzētajā laikā un aizrāda, ka, sakarā ar neseno sniegputeni, auto novietošana DV nama apkārtnē ir ierobežota.

● TLB pilnsapulce, kuru sakarā ar pēkšņo sniegputeni atsauca 23. janvārī, tagad paredzēta 20. februārī, plkst. 2.30 dienā Latviešu namā, bet plkst. 3 dienā tā būs pilntiesīga pie jebkura ieradušos biedru skaita.

● Baltijas sieviešu padomes pilnsapulce notiks 6. februārī, plkst. 3 dienā priekšnieces Lauras Krastas dzīvesvietā — 3 Eason Ave., Toronto 3. Rotācijas kārtībā šogad vadību pārņems lietuvietes.

TORONTO VANADŽU PILNSAPULCE

Toronto DV nodaļas vanadžu kopas valde sasauc savu gadskārtējo pilnsapulci š. g. 13. februārī plkst. 3.30 pēcpusdienā DV namā —123 Huron ielā. Kvoruma nesanākšanas gadījumā pilnsapulce būs likumīga pie jebkura ieradušos vanadžu skaita plkst. 4 pēcpusdienā. Darba kārtībā: 1) Sapulces vadības vēlēšanas; 2) iepriekšējās pilnsapulces protokola nolasīšana; 3) kopas valdes ziņojumi; 4) jaunas valdes vēlēšanas; 5) dažādi jautājumi un ierosinājumi.

Vanadžu kopas valde

● Latviešu nama dāmu komitejas rīkotajā Pankūku ballē 5. februārī, plkst 7 vakarā bez sabiedriskajiem un deju priekiem apmeklētāji varēs nogaršot arī vismaz 15 dažādu latvisko pankūku šķirņu. Sarīkojumu ievadīs ar „pankūku polonēzi," kas atvieglošot apmeklētāju iepazīstināšanu ar jaunbūvēto virtuvi. Dāmu komitejas nākošā iecere ir inventāra papildināšana, un šai vajadzībai izmantos balles atlikumu. Ieeja sarīkojumā būs brīva, bet no labvēļiem ar pateicību pieņems ziedojumus.

● LNAK valde un kultūras nozare šinīs dienās ar latviešu draudžu un organizāciju starpniecību izsūtījusi aicinājumus Ziemeļamerikas latviešu kultūras fonda ziedojumu vākšanai. Visi latvieši aicināti atbalstīt šo gadskārtējo līdzekļu vākšanu kultūrālajiem mērķiem. Kas dažādu apstākļu dēļ nav aicinājumu saņēmis, lūgts par to paziņot LNAK vadībai — P. O. Box 285, Terminal A, Toronto, Ont.

● Austrumu ev.-lut. draudzes gada sapulce notiks 20. februārī, plkst. 3 dienā Sv. Barnaba baznīcas blakus zālē.

● Latviešu baptistu draudzes rīkotajā reliģiski ētisko pārdomu vakarā 27. janvārī Latviešu namā māc. R. Eksteins runāja par tematu „Kāpēc es esmu kristietis?" Koncerta daļā dziedāja baritons P. Geistauts brīvmākslinieces Martas Tūteres pavadījumā. Nākošais pārdomu vakars notiks 24. februārī, plkst. 8 vakarā Latviešu namā.

HAMILTONA

● Hamiltonas vanadzes pulcējās 24. janvārī savā gada sapulcē, kurā izraudzīja vadību 1966. gadam un pārrunāja nākotnes ieceres. Par priekšnieci ievēlēja Noru Pulciņu, par viņas palīdzi Elzu Šteinu, bet par sekretārēm L. Kalvāni un T. Gailīti. Par delegātēm vanadžu salidojumam Torontoizraudzīja Noru Pulciņu, Ilgu Breikšu, Elzu Šteinu, Lizeti Kalvāni un Zentu Mazpoli. Nolēma līdzekļu iegūšanai rīkot mantu loteriju ar trīs laimestiem — gleznu, lampu un elektrisko nazi. Ložu cena 50 centu. Pavasara sarīkojums notiks 17. aprīlī, tā vadību uzņēmās Ilga Breikša.

● Latviešu ev.-lut. Kristus draudzes pilnsapulcē 23. janvārī no sniegtajiem darbības pārskatiem izrietēja, ka draudzē pavisam 882 locekļi, no tiem 216 vēl neiesvētītu. Notikuši 74 dievkalpojumi, no tiem 19 bērniem; kristīti 7 bērni, laulāti 5 pāri, miruši 3 un iesvētīti 4 draudzes locekļi. Svētdienas skolā darbojas 11 skolotāju un 7 palīgskolotāji no jaunatnes vidus; skolā mācās 129 bērni. Draudzes ienākumi bijuši 14.655,45 dol., izdevumi — 12.485,99 dol. Draudzes dāmu komiteja ieņēmusi 3514,11 dol. un izdevusi 1801,61 dol. Pārvēlot trešo daļu draudzes padomes locekļu, ievēlēja Arturu Amoliņu, Ernestu Elmu, Kārli Grīsli un Kārli Lapiņu. Par revidentu izraudzīja līdzšinējo — Eduardu Lūķi.

LONDONA

● DV Londonas nodaļas pilnsapulci, piedaloties 21 biedram, vadīja R. Bērziņš, protokolēja G. Brikmanis. Saslimušā pr-ža T. Zandersona vietā ziņojumu par valdes darbību sniedza viņa vietn. T. Bērziņš, bet par kases stāvokli O. Zers. Sapulces dalībnieki diskutēja galvenokārt jautājumus, kas skar Latvijas atbrīvošanas darba sekmēšanu, un atzina, ka budžetā šim uzdevumam paredzamas lielākas summas. G. Brikmaņa ierosinājumā vienojās izraudzīt īpašu ārējās informācijas nozari, kurā darbosies pārstāvji no visām nozīmīgākajām organizācijām. Jautājumu par līdzīgu nozaru dibināšanu citos centros ierosinās arī nākamajā DV delegātu sapulcē Toronto. Dzīvas debates izraisīja DV mēnešraksta abonēšanas jautājums, ierosinājumus izsakot A. Liepiņam, DV KV loc. O. Kļaveniekam, R. Bērziņam u. c., pēc tam uzdeva jaunajai nodaļas valdei pielikt pūles mēnešraksta popularizēšanai DV saimes vidū Londonā. Jaunajā nodaļas valdē izraudzīja līdzšinējos: T. Zandersonu, R. Bērziņu, O. Zeru, Osv. Ēbeli un J. Ozolu. No valdes aizgājušā E. Bites vietā ievēlēja V. Dauguli. Revīzijas komisijā: A. Liepiņu, H. Laviņu, A. Glinavu. Par nodaļas pārstāvjiem DV delegātu sapulcei Toronto izraudzīja T. Zandersonu un A. Liepiņu, LNAK padomē nodaļu pārstāvēs A. Aukmanis. Vanadžu kopu arī turpmāk vadīs Ilga Bērziņa. Sanāksmes dalībnieki saziedoja 27 dol. skautu un gaidu vienībām telšu iegādei.

O. K.

„Latvija Amerikā" spiestuves techniskie darbinieki Prses ballē Toronto. No kreisās — mašīnburtlicis un metieris Ainis Freimanis, apgāda vadītājs un iespiedējs Kārlis Purmals, metieris Artūrs Vestfāls, mašīnburtlicis Jāzeps Umbris un mašīnburtlicis Ernests Zariņš.

Foto: JAK

Toronto Preses ballē laikraksta „Latvija Amerikā" dāvāto cepto „preses pīli" izlozē laimēja TLB tautas deju kopas Dižđancis dalībniece Anna Briede, kurai uzņēmumā laimestu pasniedz DV apgāda vadītājs K. Purmals; pa kreisi — LPB Kanadas kopas priekšniece Biruta Senkēviča.

Foto: JAK

Prof. Dr. Zigfrids Vitens

Vārti uz Latvijas brīvību

MINSTERES LATVIEŠU ĢIMNAZIJAS UN TAUTSKOLAS 20 GADU

I

Brīvās, neatkarīgās Latvijas un mūsu tautas niknākie ienaidnieki — komūnisti, viņu nedaudzie līdzskrējēji un nepatiesu baumu izplatītāji jau gadiem ilgi centušies mūsu vienīgo atzīto pilna kursa latviešu skolu brīvajā pasaulē — Minsteres latviešu ģimnaziju un tautskolu Vācijā un tās darbiniekus noķengāt un apmelot. Tomēr šī latviešu skola nu jau pastāv 20 gadu un gūst no gada gadā lielāku nozīmi mūsu tautas likteņgaitās. Tas tāpēc, ka šī skola ir viens no nedaudzajiem latvietības cietokšņiem trimdā.

Latviešu ģimnazija un tautskola Minsterē cenšas svešumā uzaugušajiem latviešu bērniem iespēju robežās ieaudzināt latvisku garu un iemācīt latviešu valodu. Šis darbs kļūst arvien grūtāks, jo daļa audzēkņu ierodas skolā ar vājām latviešu valodas zināšanām, daži jauktu laulību bērni pat neprot neviena vārda latviski. Tieši šai ziņā latviskās skolas nozīme ir neatsverama. Kopīga valoda, tautība un mērķi, kopējie piedzīvojumi, skolas gaitās un internātā veicina draudzību. Tā rodas kopības sajūta, pēc kuras latviešu jaunieši tā ilgojas. Tā ir saite, kas arvien ciešāk tos piesaista savas tautas liktenim un pasarga no negatīviem svešuma iespaidiem. Tāpēc šī vienīgā pilntiesīgā latviešu skola trimdā būtu jāatbalsta visiem spēkiem un pieejamiem līdzekļiem, ja gribam, lai cīņa par brīvu Latviju turpinātos arī nākotnē. Mums jārada mūsu centieniem turpinātāji, mums jāmāca jaunā audze. Mums sarkanbaltsarkanais karogs gaida jauno karognesēju maiņu. Mēs aicinām latviešu bērnu vecākus visā brīvajā pasaulē: sūtiet savus bērnus latviešu skolā, jo tā ir latviskās skolas apdraudētākā mūsu nākotne, mūsu latvietība. Minsteres latviešu ģimnazija un tautskola gaida trimdas latvju jaunatni un jaunus latviešu skolotājus pie sevis jaunajās telpās.

II

Pirmais šīs latviešu ģimnazijas direktors bija agrākais Latvijas brīvvalsts Izglītības ministrijas darbinieks Dr. H. Tichovskis, pēc tam bijušais tautskolu direktors Rīgā A. Dravnieks. Pēc abu izceļošanas uz ASV par direktoru kļuva Rīgas 1. valsts ģimnazijas direktors A. Lesnieks. Kad arī viņš 1949. gadā izceļoja uz Zviedriju, par direktoru iecēla bijušo Talsu ģimnazijas direktoru A. Dreimani. Viņam 1962. gadā aizejot pensijā, par Minsteres latviešu ģimnazijas direktoru LCP izraudzīja prof. Dr. Z. Vitenu, kurš par paidagogu strādājis Rīgas valsts technikumā un par augstskolas mācības spēku Latvijas universitātē un Baltijas universitātē Pinebergā.

Pašreiz skolā strādā šādi skolotāji: Alužāne, Bištēviņš, dipl. arch. Boronovska, Januma, mag. phil. Kalna, Kristovska B. A., Dr. Rudzīte, Spoģis, Šeters, mag. Šilde, Tingurs, Trauciņš un prof. Dr. Vitens.

Augustdorfas internātu sākumā vadīja E. Avota, vēlāk vadību pārņēma Ērgle. No 1953.—1961. gadam internāta vadītājs bija E. Āboliņš, no 1961.—1965. gadam — V. Eglājs. Kopš 1965. gada jūlija internātu vada I. Balodis ar dzīvesbiedri.

1965. gada 20. februārī Minsteres virsbirģermeistars Dr. Bekels nodeva jaunās skolas atslēgas direktoram Dr. Vitenam. Jaunās skolas celtnes iekārtotas visai modernas ar atsevišķiem kabinetiem fizikai, ķīmijai, bioloģijai, zīmēšanai, rokdarbiem un plašu vingrošanas halli. Arī jaunā internāta ēkas gaišas, pie kam katram skolniekam sava istaba. Internātā moderna virtuve un magazīnas. Internātā atslēgu no mācības saņēma LCK priekšsēdis plkv. V. Janums.

III

Manuprāt, Minsteres latviešu ģimnazijas un tautskolas attīstībā izšķirami trīs attīstības posmi. Pirmais posms aptver laiku no 1946.—1957. gadu, t. i. no skolas dibināšanas Detmoldā līdz pārcelšanai uz Minsteri. Tas bija laiks, kad latvieši vēl cerēja pēc dažiem gadiem atgriezties atbrīvotā dzimtenē. Tāpēc arī šo posmu raksturo stingra turēšanās pie mūsu dzimtenes skolas programmas un tradicijām, pie kam t. s. „bezdzimtenes ārzemnieka statuss" un dzīve nometnu atšķirtībā no vācu latviešu skolu zināmā mērā norobežoja no saskares ar ārpasauli.

1946. gada 15. februārī Detmoldā nodibināto latviešu ģimnaziju jau 1948. gadā pārcēla uz 12 km attālo Augustdorfu. Ar to arī dibināja saucās Augustdorfas latviešu ģimnazija. Detmoldā vēl nebija izveidojusies pilna ģimnazija. Arī Augustdorfā sākumā ģimnazijā bija tikai 7 skolnieki, bet tautskolā — 32. 1950. gadā skolēnu skaits stipri pieauga sakarā ar Blombergas un Grēvenes nometņu likvidēšanu. Ar to Augustdorfā izveidojās stabila skola ar apm. 240 skolniekiem. Plašajam emigrācijas vilnim sākoties, daudzi skolotāji un skolēni aizceļoja. Skolnieku skaits strauji samazinājās. Tā kā Augustdorfas latviešu ģimnazija vairs nebija pamatkust vienīgā vietā, kur latviešu bērni vecāki būtu ņēmt tiem audzēkņiem, tāpēc bija nolēmts Vācijas mērogā iekārtoja internātu, kurā palika bez vecāku līdzekļiem esošos bērnus, lai arī tie varētu sūtīt latviešu skolā. Sakarā ar to skolnieku skaits atkal pieauga un nostabilizējās uz 120. Tomēr pamazām skolnieku skaits sāka atkal sarukt, jo izceļošana turpinājās, citi beidza skolu, bet jaunu pienāceju bija maz. 1956. gadā skolu apmeklēja 90 audzēkņu. 1957. gadā skolai bija jāpārceļas uz Minsteri, Vestfāles galvaspilsētu un ievērojamu Vācijas kultūras centru. Še skola uzsāka darbību vecajās Artilerijas kazarmās ar vairs tikai 64 skolniekiem. Tas bija kritisks stāvoklis, jo vācu iestādes, kā zināms, skolas eksistences minimu nākotnei pieprasīja apm. 90 skolnieku. Tātad, skolnieku skaits vairs nedrīkstēja samazināties, tieši otrādi — tam bija jāpieaug.

Par Minsteres latviešu ģimnazijas otru attīstības posmu uzskatāms laiks no 1957.—1965. gada februārim, kad skola darbojās vecajās kazarmu telpās Grēvenes ielā. Tas bija pārejas un sagatavošanās laiks uz trešo attīstības posmu. Latvijas brīvvalsts skolas programmas pamazām bija jāsāk piemērot vācu ģimnazijas programmām un jaunlaiku prasībām. Ar 1962. gadu skolnieku skaits atkal sāka pa lielināties un 1964. gadā sasniedza Minsteres laika maksimālo skaitu — 113. Ja tagad, pārejot uz jaunajām ēkām, skolnieku skaits sācis mazliet slīdēt lejup, tad tam galvenokārt par iemeslu ir jaunās, augstās internāta maksas.

Trešais ģimnazijas attīstības posms sākās ar skolas un internāta pāriešanu jaunajās ēkās 1965. gada februārī. Reizē ar to arī pārveidoja skolas statūti un skolas statuss. Latviešu ģimnazija un tautskola kopš tad darbojas kā latviešu tautas kopības iestādījums Ziemeļreinas - Vestfāles valdības un Minsteres pilsētas aprūpē. Lēmējorgans ir LCP, izpildorgans LCK. Skola tieši padota LCK izglītības nozares vadītājam dipl. agr. J. Daģim. Neatkarīgi no tā, Minsteres skolu valde seko, lai skolas programma aptuveni atbilstu vācu ģimnaziju un tautskolu prasībām. Latviešu ģimnazijai bez tam ir īpaša skolas kurātorija, kas sastāv no 9 personām (3 latvieši un 6 vācu iestāžu pārstāvji). Kurātorijas priekšsēdis ir LCK izglītības nozares vadītājs, viņa vietnieks — skolas direktors. Kurātorija izstrādā skolas darbības plānu un budžetu, kā arī piedalās skolotāju pieņemšanā un atlaišanā. Bez tam pastāv vēl īpaša internāta kurātorija, kuras priekšsēdis pašlaik ir LCK pr-dis V. Janums, bet tajā pārsvarā ir vācu iestāžu pārstāvji.

Diemžēl, šie jaunie skolas un internāta statūti lielā mērā lieki sarežģījuši un apgrūtinājuši skolas un internāta darbību. Reizē ar to arī skolas direktora rīcības brīvība ierobežota, it īpaši tādēļ, ka skolas darbība atkarīga no pārāk daudzām un dažādām lēmējinstancēm.

Latviešu ģimnazija un tautskola pašlaik darbojas pēc pārveidotas, mūsu laikmetam piemērotas Latvijas brīvvalsts un vācu skolu programmas ar 7 pamatskolas un 6 ģimnazijas klasēm. Mācību un sarunas valoda ir latviešu valoda. Pirmā svešvaloda ir vācu valoda. No svešvalodām vēl māca latiņu, angļu un franču valodu.

Pie ģimnazijas darbojas tautas deju grupa. Bez tam skolēni piedalās literārā pulciņā, teātra uzvedumos, šacha grupā un dažādās sporta spēlēs. Pie skolas darbojas skolnieku pašpārvalde, saziņā ar direktoru. Tā izdod (diemžēl, neregulāri) skolnieku žurnālu un uztur skolēnu kooperātīvu. Darbojas arī skolas padome, kuras priekšsēdis ir skolas direktors. Šīs padomes locekļi bez tam ir 2 skolotāju konferencē ievēlēti skolotāju pārstāvji un 3 vecāku sapulcē ievēlēti vecāku pārstāvji. Skolas padomes uzdevumā vecāku pārstāvji piesūta bērnu vecākiem apkārtrakstus par skolas darbību.

IV

Minsteres latviešu ģimnaziju tās pastāvēšanas laikā 19 izlaidumos beiguši 124 abiturienti. Ģimnaziju beigušie var turpināt studijas Vācijas universitātēs un techniskajās augstskolās. Skolēnu lielākā daļa dzīvo internātā.

Skolnieku pašreizējais sastāvs šāds: tautskolā — 34 audzēkņi, ģimnazijā — 53. Tātad, pašreiz Minsteres latviešu skolā mācās 87 skolēni: 53 zēni un 34 meitenes. No ASV iebraukuši 3 skolēni, no Zviedrijas — 6, no Anglijas — 1 skolēns.

Internātu „Rīga" pārvalda Ziemeļreinas - Vestfāles jaunatnes mītņu iekšējā misija. Saimnieciski un juridiski internāts, tātad, ir vienība par sevi. Arī šis apstāklis radīja zināmus sarežģījumus. Diemžēl, latviešu tautas kopībai nebija iespējams šo nelāgo stāvokli novērst.

Uztura un dzīvokļa maksa internātā pašreiz ir 8,85 DM diennaktī. Šo samērā augsto maksu gandrīz neviens no skolēnu vecākiem nespēj samaksāt un arī nemaksā, jo uzrādot skolēnu vecāku ģimenes ienākumus un izdevumus, iespējama internāta uztura maksas ievērojama pazemināšana. Šai sakarā bērnu vecāki mēnesī caurmērā maksā tikai 50—90 DM. Iztrūkumu sedz Ziemeļreinas - Vestfāles sociālministrija, dažādi „sociālamti" un lielā mērā stipendijas, kuras ģimnazija piešķir no tautiešu ziedojumiem.

(Nobeigums sekos)

MONTREALA

● DV Montrealas nodaļas pilnsapulcē izraudzīta jaunas amatpersonas. Ilggadējam un rosīgajam līdzšinējam priekšsēdim J. Norvelam vairs nekandidējot, par nodaļas priekšsēdi ievēlēja J. Gributu, bet valdē — A. Zeltiņu, J. Grundi, E. Reveliņu, A. Burtoni, V. Fridi un O. Strazdiņu. Revīzijas komisijā darbosies J. Lavs, P. Agrums un J. Norvels. Nodaļas pārstāvji DV delegātu sapulcē 12. un 13. martā Toronto būs J. Norvels un J. Gributs. Vanadžu kopu arī turpmāk vadīs ilggadējā priekšniece Tatjana Gaile.

O. K.

KONKURSS GLEZNAI „LATVIJAS MADONNA"

Kā zināms, pāvests Inocents III krustnešu iekaroto zemi par Livoniju un 1215. gadā nodeva Sv. Marijas aizsardzībā, kādēļ to sauca arī Sv. Marijas zemi, Terra Mariana vai Māras zemi. Šim notikumam bija liela nozīme Livonijas vēsturiskajā attīstībā.

Vienmēr lielā godā paturēdami Māras zemes karalieni, latviešu katoļi nesen arī Toronto bija rīkojuši aizvadīto 750 gadu atceri ar prāv. Dr. S. Skutāna referātu. Tagad apgāds Dzimtenes balss nolēmis rīkot konkursu gleznas „Latvijas madonna" radīšanai, jau tuvākā laikā izziņojot tā noteikumus. Godalgos trīs labākos darbus; konkursa darbu skate un novērtēšana notiks šovasar — jūlijā vai augustā. Gleznotāju piederībai pie kādai atsevišķai konfesijai nav izšķirīga.

J. D.

Baltieši piedalīsies Kanadas 100 gadu svinībās

Baltijas tautu federācijas Kanadā prezidija sēdē priekšsēža T. Kronberga vadībā vienojās, ka federācijas gadskārtējā pilnsapulce notiks 9. februārī plkst. 8 vakarā Latviešu namā. Federācijas vadību rotācijas kārtībā šogad pārņems lietuvieši.

Vispārējus ziņojums par līdzšinējo darbību sniedza igauņu, lietuviešu un latviešu pārtāvji. Sakarā ar Kanadas 100 gadu jubileju, 1967. gadā starptautiskā izstādē BTFK lūgs pašreizējo tirdzniecības ministru Vinteru piekrist baltiešu nedēļas organizēšanai, kas domāta dažādiem etniskiem un kultūrāliem priekšnesumiem. Par to informēs arī līdzšinējo tirdzniecības ministru M. Šarpu un ārlietu ministrijas parlamentāro sekretāru Dr. S. Haldašu. Iesniegumā tiks aizrādīts arī uz faktu, ka Pad. savienība nav tiesīga Montrealas izstādē pārstāvēt Baltijas valstis. 100 gadu jubilejas atsevišķas komitejas darbojas arī provincēs un pilsētās. Attieksmē uz Toronto paredzēto jubilejas programmu tuvākas ziņas ievāks viceprieksšēdis H. Kulango, lai pēc tam BTFK organizētu baltiešu piedalīšanos.

Pārrunāja arī Inter Etnic Forum radioraidījumu financēšanu, nolemjot, ka baltieši varētu atbalstīt 4 raidījumus gadā ar apmēram 400 dol. Viens no tiem būtu kopīgs baltiešu raidījums sakarā ar 14. jūnija aizvesto piemiņu, bet pa vienam katras valsts neatkarības atceres dienai.

Sēdē iztirzāja arī CBC televīzijas raidījumu „Šai stundai ir septiņas dienas", ar kuru, izrādās, igauņiem bijuši līdzīgi starpgadījumi kā latviešiem, par ko mūsu laikraksta lasītājus jau esam informējuši. Līdzīgi latviešiem, arī igauņi no raidītāja pieprasījuši attiecīgās filmas rūpīgākai pārbaudei.

R. N.

Hamiltonas mednieku un makšķernieku rosība

Hamiltonas latviešu mednieku-makšķernieku kluba tradicionālais sarīkojums „Šalc zaļais mežs" notika 22. janvārī Rainbow zālē, kur bija pulcējušies vairāk par 100 kluba biedru, labvēļu un viesu. Kluba pr-ks E. Šmits-Kalējs iepazīstināja ar kluba darbību aizvadītajā gadā, pasniedzot veiksmīgākajam kluba biedram R. Mierkalnam, jun. skaistu piemiņas balvu. R. Mierkalns mednieku-makšķernieku rīkotajās sacensībās ieguva 5 pirmās, 3 otrās un 2 trešās vietas. Bez minētā viņa īpašumā skaitās 1 alnis, 1 staltradzis briedis, vesela guba zaķu, laba kaudzīte pīļu, toveŗiem samakšķerētu zivju un neskaitāms daudzums sašautu māla baložu. Tā kā R. Mierkalns kluba novērtējumā ieguvis lielāko punktu skaitu, viņš saņēma glabāšanā uz vienu gadu traģiskā nāvē mirušo biedru L. Bega, E. Ozola un A. Pola piemiņai dāvāto ceļojošo balvu.

Veiksmīgākā makšķernieka apbalvojumu saņēma M. Ķeizars, kas izvilcis lielāko lomu — 13½ mārc. smagu varavīksnes foreli. Šāda lieluma varavīksnes forele ir respektējams guvums ne tikai latviešu makšķernieku aprindās, bet arī visas Kanadas mērogā, tādēļ šai sakarā M. Ķeizars saņēmis vairākus apbalvojumus no Kanadas un Amerikas makšķerēšanas sporta veicināšanas iestādījumiem.

Apbalvojumu saņēma arī E. Zaķis par Georgian līča ūdeņos noķerto 10 mārc. smago maskiju, kas aizvadītajā sezonā izrādījās lielākais kluba ietvaros.

Ar atzinības rakstu apbalvoja kluba dāmu komitejas pr-ci Zigridu Mierkalni, kuŗa ar savu padomu un nenogurstošo darbu sekmējusi kluba sarīkojumus un darbību, būdama vienmēr klāt visos priekos un bēdās. Balvu saņēma arī R. Mierkalns, sen., kas bijis aktīvākais no visiem kluba biedriem, piedaloties it visās kluba izdarībās. Viņa iemīļotākais sporta veids ir „tītaru šaušana", ar kuŗu viņš kļuvis populārs pat apkārtējos kanadiešu sporta klubos. Kluba pr-ks E. Šmits-Kalējs, pasniedzot viņam balvu, piezīmēja: „Ja no Mierkalna izšautajiem tītariem, vēl dzīviem, sastādītu pajūgu, tad Mierkalna tēvam automašīnas nevajadzētu, lai pārvietotos!"

J. G.

☆ Pagājušā gadā Dienvidafrikas dimantu raktuvēs un vēlāk Amsterdamas dimantu slīpētavās uzņemto Valfrīda Lēmaņa filmu izrādīja 26. janvārī vācu televīzijā. Filmu uzņemot, kinooperātors Lēmanis ar savu vācu kollēgu Cillu nolidojuši ap 12.000 km.

Aizvadita Pres

Torontietis K. Briedis ar dziv... rā pilsētu „apraka" ilgus gadus nepiedzīvoti... Kopš tās pagājušas jau turpat divas nedēļas, bet... tas ielu joprojām vēl nav atbrīvo...

Aizvadīta Preses balle Čikāgā

Cik labi, ka cilvēki nezina savu nākotni. Ja Čikāgas Preses balle rīkotājiem jau iepriekš būtu dota kaut nojausma par grūtībām, kuras viņus sagaida šī cēlā mērķa īstenošanā, diez', vai viņiem maz būtu pieticis upurēšanās gribas... Apmēram nedēļu pirms balles stāvoklis bija šāds: Latviešu namam, kurā ballei bija notikt, pārsprāgusi sildāmā krāsns, orķestra diriģents paziņojis, ka divi galvenie mūziķi aizkavēti ierasties, paredzētā priekšnesuma izpildītāja saķērusi „flū", preses velniņš izmežģījis kāju, divas konkurējošas saimnieces vienlaicīgi pieteikušās un atteikušās, sarunātais bufetes turētājs nolēmis doties kultūras veicināšanas ceļojumā, boles recepte pazudusi, bet prologa teicējs samainījis debespuses un Čikāgas vietā aizbraucis uz Havaju salām.

O, gribas uzvara pār apstākļiem! O, rūgtā darba saldie augļi!

Balle tomēr izdevās, pat labāk nekā divas iepriekšējās. Dekorātors Ojārs Jēgens bija asprātīgi izmantojis Preses pīles un Drukas kļūdu velniņa motīvu — abi dancoja pie griestiem, gar sienām un pat uz galdiņiem. Prologu paššacerētos pantos lasīja Irma Vīksniņa, Kanadas preses kopas vārdā apsveikuma vārdus teica Tonija Krūka. Priekšnesumu sniedza kāds amerikāņu dejotāju pāris, attēlojot savas mākslas vēsturi, ar vairākkārtējām kostīmu maiņām, pie kam pirmā pārģērbšanās, kas notika publikas priekšā, nāca negaidīta, un rīkotāji ar ieplestām acīm un aizturētu elpu [illegible] kas nu notiks... Jansona deju kapella tomēr bija pilnā sastāvā. Ballenieku sanāca pat vairāk nekā gaidīts, un polonēzes vadītājiem Eižēnam Mežulim ar Martu Skujiņu bija ko līkumot, lai izvestu visus plānv[illegible] c.ū. Četras daiļas dāmas sacentās par goda viesa Viļa Haznera roku polonēzei (uzvarēja atkal Valentīne Hermane). Viesu vidū bija ne tikai latviešu preses darbinieki un veicinātāji no dažnedažādām malām (lai nenokavētu balles sākumu, ALJAs vidienes apgabala pr-dis Lauris Kalniņš no Grand Rapidiem bija ieradies Čikāgā jau trešdien), DV informācijas daļas darbinieki, dzejnieki, rakstnieki, gleznotāji un sabiedrības pīlāri, bet arī lietuviešu preses un inteliģences pārstāvji. L. Jansones pārziņātajā uzkožamo galdā bija gardumi no septiņiem pasaules nostūriem, bet G. Osis ar palīgiem sarkanās vestēs apkalpoja aizvien „okupēto" atspirdzinājumu galdu, kamēr M. Ķezbere apgādāja viesus ar boli. Ballenieku vidū locījās puķu un ložu meitenes ar ceptās pīles un šampanieša laimestiem. Ap pusnakti iznāca „Preses pīle", kurā pa vecam paradumam kārtīgi „apstrādāta" gan „Latvija Amerikā" ar visiem redaktoriem, gan Dr. Karps un viņa kultūras politika, gan arī brangais kuģis „Baltijas Balss', bet nezināmu iemeslu dēļ pilnīgi ignorēts bija tāds trimdas dzīvē ievērojams faktors kā laikraksts „Laiks". Balle beidzās otrā dienā plkst. 11.15 no rīta, pēc Čikāgas un Milvoku preses kopas vicepriekšsēžu vienota lēmuma, par ko telefoniski ticis ziņots kopas priekšsēdim...

Plkst. 2 pēcpusdienā notika arī rakstnieku cēliens. Bija saradies krietns pulks vārda mākslas draugu. Pirmā saviem daudzajiem cienītājiem lasīja Elza Ķezbere — no jaunā dzejoļu krājuma „Koncerts". Viņai sekoja Kārlis Ķezbers ar pāris asprātīgiem feļetoniem. Pirms lasīšanas viņš mierināja publiku, lai neuztraucoties par Ķezberu invāziju, vairāk ar tādu pašu uzvārdu nebūšot. Iepriekšējā dienā abi Ķezberi esot cītīgi meklējušies radu rakstos, bet kopīgus senčus neesot un neesot varējuši atrast...

Valentīne Hermane lasīja savus dzejoļus, Zane Zemdega stāstu par jauktās laulības problēmām, bet Janīna Babre — dažas reliģiska satura izjustus dzejoļus. Otru daļu ievadīja Čikāgā pirmoreiz redzētā Tonija Krūka ar pāris īsstāstiem no skolas bērnu pasaules, jau ar ievada teikumiem izpelnoties klausītāju atsaucību. Pauline Zalāne no St. Paulas labā skandējumā sniedza dzejoļus, bet H. Kreicers — interesantu un jocīgu atmiņu stāstu ar bēdīgām beigām. Milvokietis Jānis Rumpēteris savā dzejā uzrādīja simpatisku savdabību kā stilā, tā saturā. Cēlienu beidza iemīlotā Elza Ķezbere ar vēl dažiem dzejoļiem un Olģerts Cakars, arī ar dzejoļiem. Viņš pildīja arī rakstnieku cēliena vadītāja uzdevumu.

D. V.

Draudzīgā aicinājuma atceres centrā — latviešu skola

„Gadiem ejot, pēc liktenīgajām pārmaiņām latviešu tautas dzīvē, Draudzīgais aicinājums, mantodams tradiciju spēku, savu jēgu un nozīmi vēl vairāk padziļinājis tagad vienīgajos saklausītājos un sekotājos — plašajā pasaulē izkaisītajos latviešos. Latviešu skola Kalamazū nu jau daudzus gadus Draudzīgā aicinājuma atceres zīmē ieguvusi tautiešu atzinību, kuru varētu atzīt par vienu no izcilākām atsaucībām. Šīs latviešu skolas pastāvēšana un pienācīga nostabilizēšana ir atkarīga no šādas atceres rezultātiem. Organizāciju un atsevišķu personu morāliskais un materiālais atbalsts latviešu skolai ir stiprākais pamats. Šīs atsaucības rezultātā, uzturot skolas patstāvību un aktīvu darbību, Draudzīgā aicinājuma mantojumā mums jāieskaita arī latviešu skolas bibliotēka ar apm. 1500 grāmatām. Mūsu darbu Draudzīgā aicinājuma ietvaros atbalsta arī daudzi atsaucīgi mākslas un kultūras darbinieki no citām vietām. Kā sevišķi spilgts piemērs no skolas labvēļu vidus minamas rakstnieces Irma Grebzde un Klāra Zāle, kuras — viena pag. gadā, otra šajā — Draudzīgā aicinājuma dienā Latviešu skolai dāvājušas pa gleznai"— Tāda īsos vārdos bija Kalamazū latviešu skolas padomes pr-ža P. Lizenberga izteiktie vērtējumi Draudzīgā aicinājuma atceres sarīkojumā 22. janvārī.

Aktu ar uzrunu ievadīja skolas pārzine Ginta Sika, uzsvērdama valodas lielo nozīmi, jo tā saista pie savas tautas. Referātu par tematu „Jaunatne un divas sabiedrības" sniedza Juris Jauntirāns, aicinādams jaunatnei neuzspiest izšķirties, pie kuras sabiedrības palikt, bet gan palīdzēt iesaistīties vienā vai otrā sabiedrībā. „Mēs nedrīkstam arī izvairīties no latviešu kultūras salīdzinājuma ar citām tautām," teica runātājs.

Latviešu biedrības pr-ks J. Grotēns cildināja latviešu skolas nozīmi un pasniedza aploksni, Kalamazū ev.-lut latviešu draudzes vārdā V. Miķelsons nodeva aploksni, DV apvienības pārstāvis R. Zaķis, līdzīgi iepriekšējiem gadiem, pasniedza Intai Berstei un Dainai Aistarei, kā labākajām skolniecēm apvienības stipendiju pusgada skolas naudas apmērā. Skolu vēl apsveica Sv. Jāņa ev.-lut. draudzes vicepr-dis A. Krūmiņš (aploksne), korporāciju kopas seniors Fr. Butners (aploksne), skautu un gaidu vienību vecāku padomes pr-dis J. Zuika (grāmata), ASV latviešu skautu pr-ks A. Artmanis (grāmata), korā Dziesmu Vairogs vicepr-de M. Jumiķe (aploksne), Mednieku-makšķernieku kluba pr-ks A. Tralmaks (aploksne), sieviešu korporāciju kopas vārdā L. Valtere (grāmata) u. c.

Priekšnesumu daļā vairāk nekā 100 klātesošos sajūsmināja dziedātāja Lilija Gleške meitas Laimdotas Gleškes klavierpavadījumā, sniedzot lielu skaitu mazdzirdētu tautas dziesmu. Sarīkojuma beigās notika skolas lielā loterija, kuru vadīja vecāku padomes vicepr-dis A. Kajaks.

V. Bokis

Torontietis K. Briedis ar dzīvesbiedri cīnās ar sniega masu, kurā pilsētu „apraka" ilgus gadus nepiedzīvoti stipra sniega vētra. Kopš tās pagājušas jau turpat divas nedēļas, bet lielākā daļa pilsētas ielu joprojām vēl nav atbrīvotas no sniega kupenām.

Foto: J. Līgers

ASV 4. VISPĀRĒJO DZIESMU SVĒTKU RĪCĪBAS KOMITEJA

Klīvlendā 23. janvārī notika latviešu organizāciju un draudžu pārstāvju sanāksme, kurā izraudzīja organizāciju padomes prezidiju. Tā vadību vienbalsīgi uzticēja J. Bungam. Par viņa palīgiem izraudzīja J. Ziediņu, bet sekretāru Z. Rīderi. Šoreiz galvenais sanāksmes uzdevums bija izšķirties, kādā veidā izraudzīt 4. ASV dziesmu svētku rīcības komiteju, jo prezidija galvenie vadītāji jau bija izraudzīti iepriekšējā organizāciju padomes sēdē, lai varētu bez kavēšanās uzsākt neatliekamākos priekšdarbus nākošajiem dziesmu svētkiem. Šai sēdē organizāciju un draudžu padome izraudzīja rīcības komiteju šādā sastāvā: priekšsēdis — Kārlis Avens, sekretārs — Tālivaldis Berkulis, kasieris — Konstantīns Miške, mūzikas nozares vadītājs — Jēkabs Ūdris, sarīkojumu pārzinātājs — Edvīns Auzenbergs, deju lieluzvedumu kārtotājs — Jānis Jurjāns, informācijas vadītājs — Emīls Sakss, administrātīvo un saimniecības jautājumu kārtotājs — Pēteris Cimdiņš. Par lietpratējiem pie komitejas nozarēm ievēlēti mūzikas nozarē — Jānis Kalnietis, Druvis Ūdris un Torilds Barbīns; sarīkojumu nozarē — Bernhards Sniedze; informācijas nozarē — Arturs Grava; saimniecības nozarē — Zinaīda Junkere un Viktors Zemesarājs. Kasieŗa palīgs J. Gercāns, sekretāra palīdze S. Lejeniete. Sanāksme priekšsēža J. Bunga vadībā noritēja saskanīgi un raiti. Lielais 4. ASV vispārējo dziesmu svētku organizēšanas darbs ir sācies. Svētki notiks 1968. gada septembra pirmās nedēļas brīvajā nogalē Latvijas valsts 50. dibināšanas gadu pieminot. Organizāciju padome rīcības komitejai novēlēja Dieva palīgu un labu veiksmi.

J. E.

MINEAPOLE

⊕ Mineapoles - St. Paulas draudzes jaunatnes pulciņš eglītes vakaru bija rīkojis 8. janvārī, kuru ievadīja māc. P. Langina svētbrīdis. Priekšnesumos uzstājās tautas deju kopa, Guna Kalmīte sniedza klaviersolo, bet mazā Veronika Plinte deklamēja. Jānis Plēsums labu veiksmi rādīja ģitaras spēlē, bet Jānis Zemjānis atskaņoja izvilkumu no Bēthovena 8. sonātas. Nobeigumā Maija Miezēna rādīja filmu „Klusā nakts, svētā nakts". Sarīkojumā piedalījās ap 40 jauniešu.

DV spriež par pastāvīga darbinieka algošanu

(Pārņemums no 1. lpp.)

dažādiem paņēmieniem Maskava cenšas panākt Baltijas valstu aneksijas atzīšanu. Pēc Tautu savienības un AN chartas rašanās visas aneksijas, kas izdarītas ar varasaktiem, skaitās nelegālas. Taču, ja okupācija turpinās, starptautiskās tiesības ar laiku legalizē ilgstošu un netraucētu valdību, ja vien tauta neuzrāda okupantu varai manāmu pretestību. Tāpēc svarīgi informēt citas valstis par to, kas šodien notiek dzimtenē, kā tauta šodien tur jūtas. Informācija jāvāc ļoti sīki: jāzina, kādas tiesiskās problēmas pasaule uzskata šodien, jāizstrādā savu viedokli, lai to varētu pierādīt, ja citu zemju valdības to prasa. „Tas nav vienas personas un vienas dienas darbs, un no tā mēs pašreiz esam tālu," referents teica.

Piemēram, kā Pad. savienība lūko panākt aneksijas atzīšanu, lietojot t.s. salāmi techniku (cenšoties ar sīkiem iebrukumiem iegūt mazas priekšrocības), referents minēja nesen sākto padomju kampaņu [illegible] jautājumā, kurā radusies veselā virkne prāvu, kas ASV pazīstamas ar „Dzelzs priekškara akta" apzīmējumu. Par laimi, rietumvalstīm šie padomju nolūki nav sveši. Radušies stingra pretakcija un savāktas biezas aktis par padomju nelegālām. „Tā arī starptautiskās tiesībās viss nav mierīgi; arī bez kaujas saucieniem var panākt, ka tajās iegūst cīņa par Latvijas būt vai nebūt," referents teica.

Dr. Jānis Peniķis runāja par jauno paaudzi, politisko darbu un Daugavas Vanagiem, jau sākumā uzsvērdams, ka pēdējo gadu laikā mūsu jaunatnē radusies savu veida renesanse, kas izpaužas Divreizdivi nometnēs, 6 nedēļas nogaļu kursos rīkotajā darbībā. „Mēs," tāpat jaunieši rosmē lielsarīkojumu organizēšanā. Nedrīkst tomēr aizmirst, ka mūsdienu latviešu jaunietis (17—32 g. v.) zināšanas iegūtas papildskolās un vasaras nometnēs, tā sauc diezgan minimālas. Arī mūsu problēmas ir ārpus viņu garīgā redzes loka. Tas, ko apzīmējam par piemākuma apziņu pret savu tautu, mums bazējas emocionālā pārdzīvojumā, bet viņiem — jāiemāca, pamatojot to gluži racionāli, no starptautiskā viedokļa, — ka arī mūsu mazā tauta prasa pēc cilvēcē vispār pieņemtām tiesībām piepildīt savu kultūras dzīvi.

Tā kā mūsu rīcībā atstātais mācību laiks ir tik īss, jālūko ekonomizēt un jāizšķiras par to, kas visnepieciešamākais. Arī šī vecuma jauniešiem ir interese par politiskajiem jautājumiem — gandrīz tikpat liela kā par sportu. Viņi ir uzmanīgi, ziņkārīgi un kritiski klausītāji ar spēju patstāvīgi spriest. Jaunās paaudzes (tulkojot šo jēdzienu plašāk) politiskās intereses attīstās divos virzienos: pirmkārt, viņi aktīvāk, mērķtiecīgāk un ar lielāku izdomu meklējuši ceļus, kā informēt rietumu valstis par mūsu stāvokli. Te, piemēram, labi der 13. novembŗa demonstrācija, kas vienā pēcpusdienā pagāza ilgi auklēto spriedumu par mazām iespējām. Darbība, kas izaugusi no šīs demonstrācijas, nebūt vēl nav beigusies, bet gan aug, jo baltiešu delegācijas jau apmeklējušas 70 AN misiju. Tāpat organizācija Americans for Congressional Action to Free the Baltic States darbojas lielā mērā ar jauniešiem; daļēji viņu pūļu rezultātā ASV kongresā pag. gadā pieņēma rezolūciju par Baltijas valstīm, šogad to cer panākt arī ASV senātā. Tas, kas šo rīcību atšķir no iepriekš izdarītajiem sporādiskajiem iesniegumiem, ir laba techniska izpratne par to, kā politiskais darbs veidojas ASV.

Bez tam jauniešos pastāv otra paveida politiska interese, kas izpaužas debatēs par saskari ar latviešu tautu Latvijā. Visvairāk debatēts par braucieniem uz Latviju, taču tas ir sekundāras dabas jautājums (kaut atsevišķos gadījumos izraisa problēmas). Svarīgākais tomēr ir abu tautas daļu kontakts. Ja vecākajā paaudzē tas ir vēl dabīgs, tad jaunajiem jau pastāv grūtības sajust nedalāmu vienību ar savu tautu. Dzelzs aizkarā jārada plaisa, lai tauta dzimtenē tiktu pie brīvās pasaules kultūras vērtībām, bet tautas daļai Rietumos rastos ieskats par dzīvi dzimtenē šodien. Šim nolūkam jāatrod līdzekļi, kas būtu ārpus okupantu kontroles. Ja šādā aspektā apskatām braucienus uz Latviju un sarakstī ar Latviju, tad jāatzīst, ka abi šie veidi neatbilst mūsu prasībām, jo lielā mērā pakļauti okupantu kontrolei. Paliek vēl radioraidījumi, kas no okupantu kontroles necieš, un tāpēc arī par tiem nopietni būtu jārūpējas. Ar radioraidījumu palīdzību mēs varētu pat panākt, ka okupētā dzimtenē dzīvojošie pagrīdes rakstnieki, pa aplinkus ceļiem izsūtot savus darbus uz Rietumiem, var brīvi sarunāties ar saviem brāļiem Latvijā bez okupantu cenzūras.

Runājot par jaunatni un DV, referents ieteica apsvērt līdzekļu ieguldījumu jaunatnes darbā. Pārskats par pēdējiem gadiem rāda, ka no jaunatnei atvēlētās summas sporta atbalstam izdots 40 proc., bet literārās rosības kāpināšanai tikai 3 proc. Derētu vairāk jauniešu sūtīt uz Divreizdivi nometni, 6 nedēļas nogaļu kursiem, ļaut viņiem, mājās pārbraukušiem, referēt par redzēto un dzirdēto. Tāpat referents jautāja, vai DV apvienībām nebūtu iespējams attīstīt dzīvāku saskari ar jauniešu sabiedrisko pasauli, uzskatiem un problēmām; tāpat rosināt jaunās paaudzes politisko interesi, it sevišķi interesi par notikumiem un attīstībām Latvijā. Reizumis parādās par šo tematu labas grāmatas (Šilde, Simsons), taču jādara daudz vairāk, ar daudz plašāku perspektīvu, jo rosināt un nodot tālāk interesi par kādu tematu var tikai tas, kam pašam šī interese dzīva.

Raimunds Čaks referēja par DV Mēnešraksta darbību, kurā nākuši klāt spējīgi papildspēki: literāro daļu turpmāk vadīs Rita Gāle, bet vanadžu nodaļu — Tonija Krūka. Viņš arī sniedza sapulcētajiem informācijas darbiniekiem lekciju par žurnālistikas pamatprincipiem ar visiem 5 „k": kas, kur, kad, ko un kā.

Nikolajs Rasiņš runāja par filmas nozīmi informācijas darbā. Tika arī izrādīta filma „The Real Truth About Communism", kas ir ceturtā viņa ierosmē radītā un DV financētā filma (trīs iepriekšējās: „The Changing Face of Colonialism," „Baltic States — Past, Present and Future," „The Double Standard of Freedom"). Filma ir 16 mm, melnbalta, ar skaņu, ilgst gandrīz pusstundu. To var izrādīt ar parastajiem projekcijas aparātiem, bet tā ir piemērota arī televīzijas izrādēm. N. Rasiņš sniedza arī norādījumus, kā filmu iedabūt televīzijas raidījumos. Filmu uzņēmusi KTCA televīzijas stacija Mineapolē un par komentātoru darbojas Bobs Raiens. Kā pirmais runātājs filmā ir bij. ministrs Alfrēds Bērziņš, pie kam ievada teikumos lietpratīgi izmantota viņa biografija. Viņš stāsta par Latvijas okupēšanu. Seko Dr. Jānis Peniķis, kas runā par Baltijas valstu saimniecisko izmantošanu. Viņa runa ir mērķtiecīgi būvēta un tās labo iespaidu pastiprina korrektais priekšnesums un skaidrā izruna. Kārlis Ozoliņš referē par baznīcu stāvokli Baltijas valstīs. Kaut viņš izmantojis plašu materiālu krājumu, priekšnesums liekas bālāks un, ja tā varētu teikt, mazliet par piesardzīgu. Runātāju vidū ir arī kāds igauņu mācības spēks. Filma beidzas ar Alfrēda Bērziņa beigu vārdiem. Visas runas papildinātas ar attiecīgās vietās iespraustām tabulām u.c. uzskates materiāliem. Ievērojot milzīgo skatītāju skaitu, kādu šādi televīzijas raidījumi var aizsniegt, būtu ieteicams katrai latviešu kolonijai šīs filmas izmantot — vai nu tās iegādājoties, vai nomājot. N. Rasiņš arī aizrādīja, ka, politikai pašķiebjoties vēl mazliet vairāk koeksistences virzienā, var pienākt brīdis, kad to vairs „labās sadarbības nejaukšanas dēļ" var neņemt pretī. Darīsim, kamēr varēsim!

Bez tam informācijas sanāksmes dalībnieki noskatījās arī filmu par DV dienām, kas notikušas Čikāgā pirms 10 gadiem, bet nākamā lielā DV salidojuma (3.— 5. sept.) rīcības komitejas pr-dis A. Vanags ziņoja par jau paveiktajiem priekšdarbiem. Bez jau ziņotā atklājās, ka paredzētā gleznu izstāde būs ar speciālu rakstu-ru — piedalīsies mākslinieki, kas bijuši karā vai gūstā, vai vismaz apstrādājuši šādus tematus. Eventuāli notiks arī karavīru-rakstnieku dienas ar V. Lesiņa, E. Skaistlauka u.c. autoru piedalīšanos. Goda prezidijā bez jau iepriekš minētajiem aicinās arī visus vēl dzīvos latviešu ģenerāļus. Domāts par vainaga nolikšanu uz karavīra kapa, kas notiktu vienlaicīgi visās latviešu kolonijās. Tika arī ierosināts kaut kur svētku norisē iespraust kādu izteikti pretkomūnistisku sarīkojumu, piemēram — izstādi vai sapulcēšanos pie Linkolna pieminekļa, lai ieinteresētu amerikāņu publiku.

U. Vītols nolasīja organizācijas Baltic Appeal to the United Nations vēstuli. Šī organizācija izveidojās sakarā ar 13. novembŗa demonstrāciju un pašreiz vada AN misiju apmeklēšanu. Dr. Dzintars Paegle vēstulē ziņoja par jau paveikto un, lielos vilcienos aizrādījis uz milzīgo darbu, kas vēl veicams, lūdz DV organizācijas palīdzību, kas izteiktos viena pastāvīga, AN diplomātiskos un politiskos laukos kompetenta darbinieka algošanā. Debatēs par šo jautājumu informācijas sapulces dalībnieki izteicās atzinīgi, par piemērotu DV darbinieku šim uzdevumam minot Dr. Jāni Peniķi. Tā kā šai sapulcei nebija lemšanas tiesību, tā priekšlikumu pieņēma nodošanai tālāk DV valdei.

V. Lagzdiņš nolasīja rezolūcijas, kas radušās sapulces referātu un debašu rezultātā. Sapulces beigu vārdus teica ASV DV pr-ks Vilis Hazners, kā tautas uzticības apliecinājumu uzņemdams lielo atsaucību, kas parādīta DV Ziemsvētku ziedojumu akcijai, un mudinādams augt līdz tām prasībām, ko sola nākotne: „Esam cīņas laukā un paliksim!"

Laipnas namamātes sapulces laikā bija Čikāgas vanadzes. Brīdi sevišķas ievērības sapulcē izpelnījās Indianapoles delegāts K. Strīķis, kuram tieši piepildījās 70 mūža gadu.

D. V.

SAVIENOTAJĀS VALSTĪS

ŅUJORKA

⊕ Ņujorkas latviešu ev.-lut. draudzes pilnsapulce notiks 13. februārī plkst. 1 dienā Betlemes baznīcas zālē Bruklinā. Šī gada draudzes budžeta projekts paredz ieņēmumos un izdevumos 68.500 dol. Draudzes nodevās paredzēts ieņemt 41.500 dol., bet no strādājošo piemaksām 6000 dol., kollektes dos ap 10.000 dol., ziedojumi 7500 dol. Izdevumos visvairāk paredzēts atlīdzībai mācītājam, māksliniekiem, ērģelniekiem un citiem darbiniekiem — 24.650 dol., skolām 12.000 dol., darbībai nepilni 10.000 dol., baznīcu celšanai un uzturēšanai, kā arī draudzes namam 13.000 dol. Budžetu pieņems pilnsapulcē.

⊕ Draudzes gada pārskati liecina, ka Jonkeru īpašuma komiteja pag. gadā ieņēmusi 50.711,61 dol., no kuriem 35. 253 dol. ir draudzes locekļu ziedojumi, 6000 dol. piešķirts no draudzes rezerves kapitāla, 3000 dol. devusi Bronksas dāmu komiteja, bet pārējais nācis no loterijas un procentiem. Uz 1. janvāri kasē bija 6.856, 75 dol. Skaidrā naudā pag. gadā īpašumam izdots 89.094,14 dol. Īpašumam līdzekļi vākti vairāk nekā 4 gadus.

I.

MINEAPOLE

⊕ Mineapoles - St. Paulas latviešu katoļu draudze par priekšnieku ievēlējusi Henriju Kokaru, sekretāru Vaclavu Kancānu un kasieri Donātu Greiškalnu, bet dāmu komitejā — Mariannu Pavlovski, D. Greiškalni un Veroniku Seili. Draudze zaudējusi savu aktīvo locekli Lūciju Karpovu, kura aizgājusi mūžībā, atstājot trīs nepilngadīgus dēlus. Nelaiķi izvadīja prāv. V. Strelēvics un bīskaps Kaulijs.— Draudzes sekretāra V. Kancāna mājās notika kopējs vakars, kuru ievadīja prāv. Strelēvica uzruna bērniem un vecākiem; sekoja jauniešu deklamācijas un klavieru priekšnesumi. Pēc tam visi pavadīja vairākas stundas pie dāmu komitejas gādāta cienasta.

RAIŅA - ASPAZIJAS PIEMINEKĻA KOMITEJA SĀK DARBU

Bez LA iepriekšējā numurā sniegtās informācijas par Raiņa-Aspazijas pieminekļa komitejas un prezidija izraudzīšanu, papildinājumam jāziņo, ka par prezidija priekšsēža vietnieku ievēlēts Ēriks Raisters, Latviešu preses biedrības priekšnieks. Revīzijas komisijā ievēlēti prāv. Norberts Trepša, prof. Heronims Tichovskis un grafiķis Sigismunds Vidbergs.

Raiņa - Aspazijas pieminekļa komitejas sēdeklis atrodas Ņujorkā. Ģenerālsekretāres adrese: Dr. Hilda Radziņa, 8900 170 Street, Apt. 12, N. Jamaica, New York, 11432, U. S. A. tālr. AX7-1948.

KALAMAZŪ

⊕ Prof. V. Rušēvics 21. janvārī Kalamazū kolledžas Light Fine Arts telpās sniedza vijoļkoncertu, kurš galvenokārt bija domāts kolledžas un pilsētas mūzikas cienītājiem. Kā arvien, arī šoreiz tas izpelnījās klausītāju atsaucību. Prof. V. Rušēvics strādā par mūzikas profesoru Kalamazū kolledžā, ir koncertmeistars pilsētas simfoniskajā orķestrī un vada Kalamazū stīgu kvartetu. Viņš uzskatāms par latvieti, kurš visvairāk pilsētas sabiedrībā pazīstams un kuŗa vārds arī visvairāk pieminēts vietējā amerikāņu laikrakstā. Arī šai reizē, sniedzot atsauksmi par prof. V. Rušēvica koncertu, laikraksts bija veltījis garāku rakstu, pakavējoties arī pie mākslinieka biografijas.

⊕ Pulkveža Kalpaka bataljona Cēsu rotas karavīrs Augusts Arājs dāvinājis Latviešu biedrības bibliotēkai A. Kripēna grāmatu „Kalpaka bataljons un Baloža brigāde".

GRAND RAPIDI

⊕ Latviešu kreditsabiedrības gada sapulci Grand Rapidos 23. janvārī vadīja valdes pr-dis T. Zeltiņš, protokolēja valdes sekretārs J. Geriņš, piedaloties 53 biedriem. T. Zeltiņš sniedza plašu ziņojumu, no kuŗa izrietēja, ka audzis ne tikai sabiedrības biedru skaits, kas tagad sasniedz 281, bet kreditiestāde atestējusies par stabilu un nepieciešamu saimniecisku pasākumu. Bilance sasniegusi 136.000 dol., kreditsabiedrības valde noteikusi, saskaņā ar statūtiem, 4% dividendes par pag. gada noguldījumiem. Kalamazū nodaļas darbā ieskatu deva J. Venners, pasvītrojot vienprātības lielo nozīmi un cildinot labo sadarbību, kāda valdījusi starp abām kaimiņu pilsētām, latviešu kreditsabiedrību veidojot. Financu pārskatu nolasīja kasieris A. Zemītis. Biedru noguldījumi bijuši 123.135,63 dol., aizdevumi 88.945,94 dol., pag. gada peļņa 5.696,18 dol., bet faktiskais atlikums 833 dol. Par kreditkomisijas darbu informēja H. Ritums, un šis atainojums uzrādīja interesantas detaļas. 1965. g. kreditkomisija apstiprinājusi 90 aizdevuma pieprasījumus, no tiem 32 lūgti auto iegādei, 10 māju iekārtai un remontiem, 9 dzīvokļu iekārtošanai un mēbelēm, 9 izglītības turpināšanai u. t. t., bet tikai 2 prasījuši nekustama īpašuma pirkšanai. Lielākais aizdevums bijis 8000 dol., mazākais 100 dol. Oficiāli ienākušie pieprasījumi nav neviens noraidīts. Tikai divos gadījumos aizdevumus nācies iekasēt piespiedu kārtā. Informācijas nozares veikumus raksturoja M. Stagars, bet revīzijas komisijas ziņojumu sniedza V. Tarbunas. Visi ziņojumi bija lietišķi, izsmeļoši, labi pārdomāti un apsvērti. Darbības pārskatus sapulce pieņēma vienbalsīgi, kā arī atzina, ka kreditsabiedrības darbs bijis sekmīgs. Lai tas vēl vairāk vērstos plašumā, izveidojama spēcīga informācijas nozare, lai biedri saņemtu rēgulāras ziņas par pakalpojumiem, kādus latviešu banka sniedz. No faktiskā atlikuma 300 dol. atvēlēja kreditsabiedrības telpas izbūvei biedrības namā, bet pārējo summu atstāja valdes rīcībā. Debatēs piedalījās Ed. Bērziņš, J. Sprīģis, Dr. Z. Zadvinskis, J. Miezis, H. Ritums, A. Unglenieks, A. Pastars, A. Rieksts, A. Meiers, A. Zīverts, N. Šūbiņš u. c. Pārvēlamo valdes locekļu vietā sapulce izraudzīja Dr. Z. Zadvinski, V. Tarbunasu un J. Venneru, kreditkomisijā A. Grīnbergu un revīzijas komisijā J. Daukšu.

⊕ Latviešu biedrības teātŗa kopas ļaudis bija pulcējušies, lai atcerētos aizvadīto darba gadu un draudzīgās pārrunās risinātu turpmākos plānus. Kopas pr-ce A. Geriņa deva ieskatu pag. gada veikumos un pastāstīja, ka Čikāgā nodibināta latviešu teātŗu apvienība, kas būs palīdzīga lugu sagādē, sniegs attiecīgu informāciju u. t. t. Latviešu biedrības pr-ks A. Meiers sveica aktieŗu saimi jaunajā gadā, ar asprātīgiem priekšnesumiem uzstājās V. Mežulis, Z. Lapsiņa, K. Tālbergs, U. Šūbiņš u. c. Teātŗa kopa paredzējusi iestudēt L. Auzānes - Vītoliņas lugu „Uz Ameriku".

V. Z.

KANADAS BAZNICAS

Lūdzu klausaities latviešu pusstundu „Brīdis ar Dievu" savā 10. gada gājumā — katru svētdienu no pl. 10.30 — pl. 11 rītā. Vilnis 1350 — Ošavas raidītājs. Tālrunis 261 — 4218. A. Lakšmanis, 106 Dorset Rd., Scarborough.

Lūdzu klausaities latviešu raidījumu uz viļņiem 1270 Niagaras raidītājā. Katru svētdienu no plkst. 2.45 līdz plkst. 3 p.p. Lūdz rakstīt „Sauciens no Golgatas", P.O. B. 385, Station „K", Toronto.

TORONTO

Bīsk. A. Lūsis, 50 Dewson St., Toronto, Ont., tel. LE 6 - 2510.

Sv. Jāņa draudze tel. 921 -3327. 200 Balmoral Avenue, Toronto 7.

6. februārī, plkst. 11. no rīta dievkalpojums. Svētdienas skola. Iesvētes mācība. Jauniešu grupas (13—16 g. v.) nodarbības pl. 10.

13. februārī, plkst. 11 no rīta dievkalpojums. Svētdienas skola. Iesvētes mācība.

20. februārī, plkst. 11 no rīta dievkalpojums. Svētdienas skola. Iesvētes mācība. Jauniešu grupas nodarbības plkst. 10 no rīta.

Māc. A. Cops, 70 Scarboro Rd., Toronto. Ont., tel. OX 9 - 3331 Toronto Sv. Andreja baznīcā

6 februārī, plkst. 3 dievkalpojums. Svētdienas skola. Plkst. 1.30 iesvētes mācība.

Māc. A. Briedis, Marilyn Cr., Toronto 16, tel. PL 7 - 2739.

Toronto Austrumu ev. - lut. latviešu draudzes dievkalpojumi notiek Sv. Barnaba baznīcā, 361 Danforth Ave.

6. februārī, plkst. 2 p. p. dievkalpojums un svētdienas skola. Pēc dievkalpojuma priekšiesvētes jauniešu grupa.

20. februārī, plkst. 2 p. p. dievkalpojums un svētdienas skola. Tūlīt pēc dievkalpojuma, plkst. 3 draudzes gada sapulce baznīcas zālē.

27. februārī, plkst. 2 p. p. dievkalpojums un svētdienas skola. Pēc dievkalpojuma priekšiesvētes jauniešu grupa.

BRAMPTONA

13. februārī, plkst. 1.30 p. p. dievkalpojums un svētdienas skola Grace United baznīcā.

HAMILTONA

Māc. E. Pavasars.

Hamiltona, Latviešu ev. - lut Kristus draudze 18 Victoria Ave. South.

6. februārī, plkst. 10.30 dievkalpojums bērniem ar svētdienas skolu; plkst. 11 dievkalpojums pieaugušiem; plkst. 10.45 Bībeles klašu stunda.

LONDONA

Māc. Prauliņš, 22 Academy St., Apt. 3, St. Catharines, Ont., tel. MU 5 - 5083.

Londonas latviešu ev. - lut. draudzes Trīsvienības lut. baznīcā, Oxford un Colborne St.

SV. KATARINAS

Sv. Katrīnu latviešu ev. - lut. draudze Kristus lut. baznīcā, 140 Russel Ave.

20. februārī pl. 3 p. p. dievkalpojums. Māc. J. Prauliņš.

NIAGARA

Niagara Falls (Ont.) latviešu ev.-lut. draudzes anglikāņu Sv. Jāņa baznīca 580 Portage Road.

6. februārī, pl. 2 p. p. dievkalpojums. Māc. J. Prauliņš

MONTREALA

Māc A. Voitkus, 3438 Rosedale Ave., Montreal 28 P. Q. Tel. HU 9 - 3224.

Montrealas latviešu ev.-lut. Trīsvienības draudze Sv. Jāņa baznīcā, 4345 Marcil Ave.

6. februārī, plkst. 1.30 p. p. dievkalpojums; pēc dievkalpojuma draudzes gada sapulce.

13. februārī, plkst. 1.30 p. p. dievkalpojums un draudzes darbinieku svinīgais solījums; Svētdienas skola.

20. februārī, plkst. 1.30 p. p. dievkalpojums. Pēc dievkalpojuma Bībeles stunda.

27. februārī, plkst. 9 no rīta dievkalpojums un svētdienas skola.

Prāv. Viesturs Šēfers, 471 Coolbrook Ave., Montreal 29, P. Q. Tel. 484 - 8394. Sv. Pāvila ev.-lut. latviešu draudze Montreālā.

6. februārī, plkst 2 p. p. dievkalpojums Presbiterāņu baznīcā.

20. februārī, plkst. 2 p. p. dievkalpojums Presbiterāņu baznīcā. Pēc dievkalpojuma draudzes pilnsapulce un baznīcas darbinieku vēlēšanas.

VANKUVERA

Māc. K. Kampe, 1975 Alma St., Vancouver 8, B. C., tel. 224 - 5195.

Vankuveras latviešu ev.-lut. draudze.

6. februārī, plkst. 3 p.p. dievkalpojums Kitsilano baznīcā. Svētdienas skola.

20. februārī, plkst. 3 p.p. dievkalpojums Kitsilano baznīcā. Svētdienas skola.

ASV BAZNĪCĀS

ŅUJORKA

6. februārī dievkalpojumi pl. 11 Jonkeru baznīcā māc. A. Ozols; pl. 2 Betlemes baznīcā māc. A. Ozols; pl. 2 Portvašingtonā, Mūsu Pestītāja baznīcā māc. O. Gulbis.

Gada sapulce svētdien, 13. februārī.

ČIKAGA

Latvijas ev. - lut. baznīcas Sv. Pāvila draudze — 1648 So. 11th Ave., Meivudā.

Čikāgas latviešu ev. - lut. Ciānas draudze, 5915 W. Ferdinand St.

6. februārī, pl. 10 bērnu dievkalpojums; pl. 11 dievkalpojums. Māc. A. Rautenšilds.

13. februārī, pl. 11 dievkalpojums. Māc. A. Rautenšilds.

20. februārī, pl. 11 dievkalpojums. Māc. A. Rautenšilds.

27. februārī, pl. 11 Ciešanu laika dievkalpojums ar dievgaldu. Māc. A. Rautenšilds.

AURORA (ILL.)

420 Dawners Place, Mūsu Pestītāja baznīcā.

27. februārī, pl. 3 pp. dievkalpojums. Māc A. Rautenšilds.

DETROITA

Sv. Pāvila ev. - lut. draudzes dievkalpojumi notiek katru svētdienu plkst. 12.30 Holy Trinity ev. - lut. baznīcā, Maxwell un E. Warren Avenues, pie Van Dyke. Turpat plkst. 11 notiek Latviešu skola un bērnu dārzs. Baznīcas, skolas un grāmatu galda tel. WA 2 - 2248. Māc. V. Liventāls, tālr. WE 3 - 9326.

LOSANDŽELOSA

Losandželosā, Dienvidkalifornijas latviešu ev. - lut. draudze, 2450 Griffin Ave., L. A. Mācītāja telefons PO 9-8679.

BURLINGEMA, KAL.

Burlingemā, Lutheran Church of the Good Shepherd, 301 Burlingame Ave.

KLIVLENDA

Klīvlendas latviešu ev. - lut Miera draudzes dievkalpojumi Zion luterāņu baznīcā, 2062 E. 30. ielas un Prospect Ave. krustojumā. Mācītājs K. Sautiņš, 3625 W. 214th St. Fairview Park, Ohio, 44126.

OKLENDA

Centrālā luterāņu baznīcā, 215 Ridgeway Ave.

SACRAMENTO

Sakramento, Sv. Krusta ev. lut. baznīcā, 45 un H ielā.

Santa Rosā, Betlemes baznīcā, Tupper ielā 733.

ANN ARBORA

Dievkalpojumi Redeemer lut. baznīcā 1368 Pauline Blvd.

TORONTO BAPTISTU

draudzes dievkalpojumi svētdienās plkst. 4 p. p. un trešdienās plkst. 8 Bībeles vakari Walmer Road baznīcas telpās.

TORONTO MISIONE

Toronto latviešu misiones kārtējie dievkalpojumi notiek sestdienās, plkst. 8 vakarā — 106 Dorset Road, Scarboro, Stop 19.

Latviešu nama Toronto pārzinis Fr. Vilmanis pie „mūzikas mašīnas," kuras pilnīga iekārtošana tikai nesen pabeigta. So „skaņu kasti," kurā iebūvēts skaņu plašu atskaņotājs, skaņu lentes aparātūra un mikrofoni runām, tikai pret izlietoto materiālu atlīdzību pagatavojis Vilnis Āpše ar vairākiem galdniekiem. Aparātūra novietota nama galvenajā zālē, no kurienes pa skaļruņiem visu vēlamo var „pārnest" arī uz abām pārējām sarīkojumu telpām, ja tas vajadzīgs. Foto: J. Liģers

Raiņa dzīve un darbs

(Pārnesums no 3. lpp.)

Rainis ir dzejnieks-simbolists, kas savos gara darbos dega savai tautai. Viņš dzīvoja savam laikmetam un to ietekmēja, garīgi sagatavodams tautu brīvības centieniem un cīņām, kas vainagojās ar neatkarīgu un brīvu valsti. Dzejnieks Ed. Virza, kas piederēja pretējai partijai (zemnieku savienībai), Rainim veltītā dzejolī viņu cildināja par dzejnieku — likteņa veidotāju.

Raiņa meistardarbi ir viņa drāmas, sacerētas dzejā. Dažas lugas prozā ir viņa vājākie darbi („Mīla stiprāka par nāvi" un pirmā luga „Pusideālists"). Blakus drāmai viņa talants parādījās arī lirikā.

Lai atļauts mazliet pakavēties pie Raiņa dažiem darbiem. Izrādās, ka latviešu vidū daudzi, kas Raiņa darbus nemaz nepazīst, bet ir pirmie spriedēji par viņu.

Ar drāmu „Uguns un nakts" Rainis kļuva populārs tautā, latviešu drāmatiskajā rakstniecībā tas bija jauns sasniegums. Patiesībā šī drāma ir Andr. Pumpura episkā dzejojuma „Lāčplēsis" pārstrādājums vai, kā Rainis pats teica, veca dziesma jaunās skaņās. Sižets un motīvs ir tie paši, bet trauks, kurā saturs ieliets, ir jauns, jo dzeja, kas Pumpura pantos vēl nebija pilnīgi saliedēta un vietām kliboja, Raiņa meistarībā ieguva jaunu gludu lējumu. Viņa vārsmās kūsā dzejas spēks, kas aizrauj lasītāju un lugas skatītāju senatnes teiksmu pasaulē. To mana jau lugas prologā, kad varoņi mēness gaismā ceļas augšā no kapiem; kaŗā kautie tēli nespēj dusēt nāves miegā, jo vēl nav pabeigtas senās cīņas, vēl nav gūta uzvara. Lāčplēsis atkal nāk, lai cīnītu seno cīņu.

Drāmu publicēja 1905. gadā, bet tautā tā kļuva populāra vēlāk, un tad sākās tās īstā ietekme, sagatavojot tautu nākamajai cīņai, kas izraisījās pirmā pasaules kaŗa beigu posmā.

Rainis, simbolists būdams, šo dzejas veidu arvien labprāt atspoguļoja savās drāmās; viņa lugas varoņi un notikumi pauž kādu dziļāku jēgu, tie izteic kādu apslēptu ideju, kas izlobāma kā drāmas apakšstrāva.

Ja arī Raiņa Lāčplēsis parādās kā fiziskā spēka varonis, taču viņa darbībai ir noteikts mērķis — cīnīties par Latviju, ko simbolizē Laimdota. Viņš saka: „Pēc Latvijas — Laimdotas ilgas spiež, Iz manām acīm asaras riež." Spīdola simbolizē daiļumu un mākslu, varētu teikt — kultūru un gaismu, un viņas mērķi ir tālejoši.

(Turpinājums sekos)

Krievi grib . . .

(Pārnesums no 2. lpp.)

Šī vienības meklēšana (citēsim Jāni Niedri: „Krievu un latviešu tautu draudzību veidojuši gadsimtiem ilgie kultūras un ekonomiskie sakari, kā arī strādnieku šķiras kopējā vienotā cīņa"), runājot par kopēju ceļu un mērķi, šī ārkārtīgi drāmatiskā bijušu un iedomātu iespējamo un neiespējamo kopējo interešu simbolizācija kalpo, lai ļoti izteikti a) vienotu tautas ar atšķirīgu kultūrālo mantojumu, un b) mazinot atšķirības, strādātu līdzību vairošanai.

Vienotāju simbolu meklēšana galvenokārt notiek kultūrālajā mantojumā un grūtu pārbaudījumu laikā. Tā latviešiem un krieviem kopējs ienaidnieks 1905. gada revolūcijā bija cara patvaldība, tā par kopējo ienaidnieku lūko pataisīt vāču fašistiskos iebrucējus Pad. savienībā otrā pasaules kaŗa laikā. Tikai krievu tautas vadībā otrā pasaules kaŗā ar uzvaru beidzās Lāčplēša uzsāktā cīņa pret melno bruņinieku, proti — pret fašistiskajiem iebrucējiem Pad. savienībā.

4.) — Visbeidzot, krievi cenšas asimilēšanas resp. pārkrievošanas procesu nostatīt kā vērtību pašu par sevi. To labi varam parādīt ar šādu citātu („Padomju Latvijas skola" 1963. gada augustā): „Viens no vissvarīgākajiem skolēnu internacionālās audzināšanas līdzekļiem ir krievu valodas mācīšana. Ar krievu valodas palīdzību skolēniem kļūst pieejamas visu padomju tautu kultūras krātuves. Krievu valoda ir kļuvusi par starptautisku volodu. Tāpēc arī par vienu no svarīgākajiem rādītājiem internacionālā audzināšanā skolās ar latviešu mācību valodu jāuzskata attieksme pret krievu valodas mācīšanos. Latviešu skolēnu vidū daudz vairāk jāpropagandē grāmatas, laikraksti un žurnāli krievu valodā."

Vai krieviem izdosies latviešus asimilēt, tas ir jautājums, kuŗam šoreiz nepieskārāmies. Ja mēs to būtu darījuši, tad būtu redzējuši latviešu tautas un it sevišķi tās jaunās paaudzes drošo un gudro stāju pret spēkos pārāko iebrucēju. Bet, šo jautājumu par krievu nolūkiem Latvijā tālāk risinot, varam atbildēt arī uz kādu citu jautājumu, proti: kāpēc mums jāpaliek latviešiem? Ja atzīstam, ka visām tautām ir tiesība sevi saglabāt, tad mums jābūt un jāpaliek latviešiem, lai visā brīvajā pasaulē pārstāvētu mazās, apspiestās, bet mums tik mīļās latviešu tautas intereses.

Sarīkojumu kalendārs

TORONTO

Katru svētdienu — Sauciens no Golgatas dievkalpojumi ar priekšnesumiem pl. 7 vakarā Latviešu namā. Visi laipni ielūgti.

4. februārī — Nakts latīņu kvartālā, studentu karnevāls 958 Braodview Ave., Igauņu namā.

5. februārī — pl. 7 vak. Pankūku balle Latviešu namā, Toronto. Rīko nama dāmu komiteja.

6. februārī, plkst. 5 p. p. Sv. Andreja baznīcas telpās 14. Gaujas gaidu un 72. Rīgas skautu vienību gada svētki.

11. februārī mākslinieku vienības „Latvis" gadskārtējais karnevāls „Jukums smukumā" Columbus zālē.

24. februārī, pl. 8 Latviešu namā Reliģiski-ētisku pārdomu vakars. Māc. R. Ekšteins runās par tematu: „Kāpēc es ticu Dievam."

26. februārī — Daugavas Vanagu karnevāls Latviešu namā.

5. martā — plkst. 8.30 čellista Ingus Nāruna koncerts Latviešu nama zālē. Pie klavierēm Anatolijs Bērzkalns. Koncertapvienības sarīkojums.

11. martā — plkst. 8 vakarā plkv. O. Kalpaka bataljona atceres balle Club Kingsway telpās, 100 The Queensway. Ieeja pret ielūgumiem. Rīko Toronto korporāciju kopa.

12. martā — pl. 8 vak. plkv. O. Kalpaka atceres vakars Latviešu namā.

19. martā — pl. 6.30 Latviešu kaŗa invalīdu apvienības karoga iesvētīšana Latviešu namā.

25. martā — pl. 8 vak. Latviešu namā viesa no Zviedrijas, PEN kluba pr-ka plkv. A. Plensnera referāts. Rīko DV Toronto nodaļa.

31. martā, pl. 8 Latviešu namā Reliģiski-ētisku pārdomu vakars: „Kas bija un ir Jēzus Kristus?" Māc. R. Ekšteins.

16. aprīlī — pl. 8 vak. Sv. Andreja latv. ev.-lut. draudzes koŗa 14. gadskārtējais koncerts Sv. Andreja baznīcā.

16. aprīlī — pl. 7.30 vak. DV futbolistu balle Latviešu namā, 491 College Street.

28. aprīlī, pl. 8 Latviešu namā Reliģiski-ētisku pārdomu vakars: „Mīlestība, naids, bailes, dusmas un citas emocijas." Māc. R. Ekšteins.

30. aprīlī — gadskārtējais vīru koŗa Viesturs koncerts ar balli Latviešu namā.

1 maijā — pl. 3 p. p. Igauņu namā Ģimenes dienas sarīkojums. TLB sestdienas skola.

7. maijā — plkst. 7.30 Klīvlendas latviešu koŗa koncerts Parkdale Collegiate zālē. Diriģents J. Ūdris. Koncertapvienības sarīkojums.

26. maijā, pl. 8, Latviešu namā Reliģiski-ētisku pārdomu vakars: „Dumpīgā pasaule un Dievs". Māc. R. Ekšteins.

28. maijā — plkst. 7 Sv. Andreja baznīcas telpās Toronto latviešu tautas augstskolas ģimnazijas 10. izlaiduma akts.

4. jūnijā — pl. 10 no rīta Latviešu namā TLB sestdienas skolas izlaiduma akts.

SV. KATRĪNAS

5. februārī — plkst. 7.30 vakarā Atlanta hotelī DV nodaļas gadskārtējais tradicionālais karnevāls.

MŪSU LAIKRAKSTA atsevišķi numuri dabūjami Toronto latviešu veikalos.

Laikrakstam LATVIJA AMERIKĀ

491 College Street, Toronto 4, Ont.

Lūdzu izsūtiet man laikrakstu LATVIJA AMERIKĀ

līdz .... uz .... mēnešiem uz šādu adresi:

Adrese: ....

Mr., Mrs., Miss ....

Pievienoju Money Orderi, čeku vai skaidrā naudā $ ....

.... abonementa uzsākšanai / pagarināšanai

(Nevajadzīgo svītrot)

Paraksts ....

Abonēšanas maksa: $ 1.50 par 1 mēn., $ 4.50 par 3 mēn., $ 8.50 par 6 mēn., $ 16,00 par gadu.

SAV. VALSTĪS sazināties ar:

V. IRBI, 4035 Rombouts Ave., Bronx, N. Y., 10466.
JĀNI LĀCI, 33 - 27 - 91st. Street, Jackson Hts, 72 N. Y.
A. LĪBJETI, 2528 W. Becher St. Milwaukee 15, Wisc.
J. EZERGAILI, 12102 Miles Ave, Cleveland 5, Ohio.
V. HERMANI - DALY, 368 Heine St., Elgin, Ill.
V. MIĶELSONU, 426 N. Prairie Ave., Kalamazoo, Mich.
V. ZIRNĪTI, 4771 - 3 Mile Rd., N. E., Grand Rapids, Mich. 49505.
J. KONOPORI, 928 E. Moyamensing Ave., Philadelphia, Pa., 19147.
R. Dīķi, R. 2, Waverly, Ohio.
J. LAZDIŅŠ, 5530 Indianola Ave., Indianapolis 20. Ind.

KANADĀ:

J. GAILĪTI, 12 Green Meadow Rd., Hamilton, Ont.
J. ZARIŅŠ — 113 Lanark St., Winnipeg, Man.
H. GREBLI, 85 Maple St., St. Catharines, Ont.
R. EPNERI, 59 Langarth St., E. London, Ont.
J. RONI, 55 Woodward Ave., Brampton, Ont.
M. KĪVĪTI, 236 First Ave., Ottawa, Ont.
J. Roze, 890 Lonsdale St., Sudbury, Ont.

ANGLIJĀ:

DVF Grāmatnīcu, 72 Queensborough Terrace, London.

ZVIEDRIJĀ:

DV Stokholmas nodaļu, P. O. 220, Stockholm.

VĀCIJĀ:

A. MEŽALS, 44 Münster/Westf., Grevenerstr. 69.

Brīvdabas ceļi

VASARU UN MAKŠĶERĒŠANU ATCEROTIES

Ceļš uz darbu, lai kur un kāds tas būtu, nekad nav tik patīkami viegls, kā ceļš uz makšķerēšanas vai medību vietu, šo sporta veidu cienītājiem. Tomēr visi ir bagāti ar dažādiem piedzīvojumiem un pieredzi, vienīgi stāstījumu forma tos iedala „šķirās." Ja kāds stāsta par algu un darbā pieredzēto, klausītājs tam tic vairāk nekā stāstiem par mednieku un makšķernieku gaitām. Un kā gan lai ticētu medniekam, kurš, pārnācis tukšā, nosaka savu sakāmo, ka pirmais zaķis bijis par tālu, otru neredzējis un trešais būtu bijis rokā kā likts, bet bises aizslēgs nedarbojies. Turpretim makšķerniekiem cita vecā nelaime: zivis ķērušās labi, un lūk, mazās arī ir mājās, lielās norāvušās... Trūkusi aukla, atliecies āķis, vizulis bijis par tumšu, ūdens par dzidru. Kā lai tic?

Mans nolūks šoreiz tādēļ arī nav noskaidrot ticamību, bet gan pateikt savu sakāmo:

Biju šovasar izbraucis kādā kanālī kopā ar vairākiem pazīstamiem. Mūsu kopējais nolūks bija nakts makšķerēšana. Mūsu vidū bija arī mana drauga draugs Džeks — gados jauns, jo tikai pirms trim gadiem nosvinēja sudrabkāzas un kopš šī brīža sācis krāsot uzacis. Viņam tikai viens mērķis: dabūt uzaču krāsu vienveidīgu ar jau iesirmajiem matiem. Tieši šai makšķerēšanas dienā viņa labā uzacs bija izpervējusies tāda kā šķība; ātri uzskatot, arī pati acs tēlojās ne visai taisna. Šis apstāklis notikumu gaitā nebūtu pieminams, ja tieši brīdī, kad Džeks krāmējās pa autiņa aizmuguri, nepienāktu klāt īsti stalts zemes dēls. Pienācējs ar platu smaidu uzrunāja Džeku: „Vai tad pēc zivīm, vai?" Džeks, rakņādamies pa „noliktavu," meklēja savu vienīgo un nupat pazudušo makšķeres āķi un, runātāju neievērodams, atteica: „Tavu velnu, te pa to noliktavu iet kā ar mācīšanos Ķīnas ābecē..." Tieši šai brīdī mans draugs Sēnīte man uzsauca, protams — latviešu valodā: „Atnes man to jauno enkura šņori!" Svešais ātri paskatījās manī un palika neērtā stāvoklī. Nu bija laiks viņam ko teikt. Nekā nedomādams, laipni noteicu: „Mīļais dēls, tas vīrs jau angliski nesaprot. Viņš dzimis Ķīnā uz čūsku salas..."

„O, boy, tad jau viņš ķīnietis!"

„Īsts nav. Viņš otra pasaules kaŗa laikā dzimis no baltā vīra. Kaŗam beidzoties, tēvs ar dēlu atbraukuši pie baltajiem, bet māte aizskrējusi pie sarkanajiem, — un nu, lūk, no visa pārdzīvotā viņš nosirmojis kā vecs zirgs," es noteicu un vācu kopā savus darba rīkus.

Svešais angļu valodā turpināja: „Āāā... Es saprotu, — tas vīrs no laivas kaut ko teica, un es biju tik spicīgs, ka uzreiz sapratu: tā nav ķīniešu valoda, bet maisīta, tāpat kā šis puika."

Pienācējs pētīja Džeku, locījās līdz visās kustībās, kuŗas izdarīja Džeks, un vēroja viņa acis. Tikai Džeks to neievēroja. Pabeidzis savu „pētniecību," pienācējs noteica:

„Jā, jauktenis gan..."

Atvadoties viņš novēlēja mums sekmes un pats devās pie laivu īrētāja. Dzirdēju, ka veikala īpašnieks noteica: „Nieki! Tie divi ir latvieši, bet tas, kuŗu tu sauci par ķīnieti, ir mans kaimiņš — francūzis. Esam no viena pagasta un netālos rados..."

Džeks laivā, pretim ņemdams mantas, arī padzirdēja šo sarunu, nikni nospļāvās un norūca: „Brauksim nu. Tas stulbais mūs tur par ķīniešiem."

Atstūmāmies no krasta ne tālāk par 30 jardiem. Tad tārpiņus likām ātri uz āķiem. Steiga bija liela. Liekas, ka saules rietā, ja ātri šos naktstārpus neiemetīsi ūdenī, tie sakaltīs kā žagari. Tikai tāpēc vien trīs makšķeres iekrita kanālī visdziļākajā vietā. Tikko Džeks gribēja nolikt savu makšķeres kātu uz laivas malas, kāds jau to locīja. Džeks vilka, bet Sēnīte jau ar ķeseli gaidīja. Zutis! Jā, nav ko noliegt — četras vai piecas mārciņas. Arī manu kātu kāds kustināja. Lēni vilku šņori... Tad atskanēja kliedziens: „Ķeselē čūska...!" Nākošā mirklī valdīja liels apjukums, un mans drauga draugs jau peldēja uz krastu. Es izbrīnā jautāju Sēnītem:

„Vai tiešām tavs draugs tāds niekalbis? Visu ceļu priecājās par zušiem un jau ieteica receptes, kā tie pagatavojami, bet nu, tikko ierauga zuti, sauc to par čūsku..."

No krasta skanēja balss — čūska, indīga... Sēnīte paskaidroja: „Viņam taisnība. Kad cēlu zuti laivā, ieraudzīju, ka blakus peld čūska, lūk.— šī. Un tā vienlaicīgi ar zuti iepeldēja ķeselē."

Paskatījos, — patiešām: kādas 4 pēdas gaŗa ar pelēku līkloču līniju uz muguras. Tā locījās gar laivas malu un mēģināja tikt ārā. Zutis savukārt centās kaut kur palīst zem laivas grīdas. Sēnīte brīdi noskatījās šai spēlē, tad izvilka enkuru.

„Uzmanies," viņš teica. „Iespējams, ka tā ir indīga."

Un mēs rāvāmies uz krastu. Tur izlēcām no laivas. Drauga draugs, redzot čūsku laivā, ielēca autiņā un aizklāja acis. Pienāca arī iepriekšējais jauneklis...

„Poisen," viņš norādīja.

Šai brīdī zutis šķērsoja čūskas augumu. Čūska ātri iecirta zobus zutim mugurā. Kodiena vietā parādījās dzelteni pelēks šķidrums, bet vieta, kur zuša mugurā iecirtās čūskas zobi, likās iedzeltenī zaļgana. Mūsu sabiedrotais paķēra koku un iemeta zuti kanālī. Tas aizpeldēja tik ātri, ka labi nemaz nesaskatījām. Nospriedām, ka zutim šāds kodiens nav nekas. Viņa ādā un taukos asiņu nav, tādēļ tam nekas ļauns nenotiek.

Pienācējs ķēra ar koku arī čūsku.

„Nē," es pretojos. „To mēs cepsim."

„Ko, vai tad tas jauktenis ēd arī čūskas?"

„Nē, ne ēšanai, bet kontrolei," es atteicu.

Tad iegriezu ar nazi kokā un izgatavoju spīles. Pienācējs turēja čūsku, un es paņēmu Sēnītes pīpi. Tās kātā sakrājušos biezumus iesmērēju čūskai mutē. Čūska sarāvās, tad izstiepās taisna, pāris reižu pakustināja asti un atteicās dzīvot. Nu atbrīvojām to no spīlēm un ar sērkociņu palīdzību likām uguni — gan asti, gan galvu, bet čūskas kundze vairs nekustējās. Mūsu jaunais kollēga izteica vislielāko izbrīnu. Man atlika vienīgi norādīt:

„Jā, čūska nes sevī indi, bet cilvēks ne. Čūska mirst no tabakas sulas, cilvēks ne."

Sēnīte pa to laiku izraka bedri, kuŗā čūska palika. Sameklējām savu biedru un atkal sēdāmies laivā, lai dotos jaunās dēkās. Zušu šai naktī vairs nebija, bet citas zivis gan. Vienīgi Sēnīte žēlojās par atlaisto zuti, jo esot palaista skaista galete.

Viņa draugs tikai netālu no Toronto izstāstīja ka viņam šausmīgi bail no čūskām, jo bērnībā pie George Bay esot redzējis kādu čūskas sakostu indiāņu sievieti un pēc tam jaunpiedzimušo, kas palikuši atmiņā. Tādēļ tagad, ieraugot šo rāpuli, viņam katrreiz rodoties pāniskas bailes.

Cerēsim, ka kāds būs kaut ko līdzīgu piedzīvojis, kādēļ šim stāstam ticēs.

J. Trjs

TORONTO PILSĒT

1966. gada nekustamu

īpašumu nodoklis

Saskaņā ar pašvaldības likuma No 22732 noteik
apstiprināja pilsētas padomē 1966. g. 19. janv
trīs termiņi 1966. g. noteikti sekojoši:

iecirkņi	pirmais maksājums	otrais maksājums
1., 2., 3. un 5.	23. FEB.	6. APR.
6., 7., 8. un 9.	16. FEB.	6. APR.

Minētie maksājumi 1966. gadam aprēķināti, iz
gājušā pusgada caurmēra. Izlīdzinājums tiks
gada vidū. Šī aprēķinu metode pieļauj maksā
tot sešos maksājumos iepriekšējo triju vietā;
maksājumiem pagarināts.

W. M.
finanču

LATVIAN MUSIC

Divas jau
pla
kuŗas visi

LP 18

Lāčplēšu dziesma. Tikai viena dziesma. Seglo,
liņu. Brīnos es. Pasaciņa. Bālais mēness. / Daug
liņa. Piebaldzietes precinieks. Rīga dimd. Pūt,
mazais akotiņis. Visi mani radi raud. Tumša na

LP 033

Mirdzi kā zvaigzne. Vēl tu rozes plūc. Jaunībai
des. Komponistam. / Apaļais mēness. Maza, m
Latvju polka. Krauklīts sēž ozolā. Audēju deja
laivu sēju. Es redzēju jūriņā.

Paklausaities! Pēc tam arī jūs tās sla

Dabūjamas Daugavas Vanagu Gr

491 College Street, Toronto 4,

$6.00 + 18¢ P.S.T.

JAUNĀKĀS GRĀMA

dabūjamas DV grāmatnīcā

491 College Street, Toronto 4,

Ģen. O. Dankers — Lai vēsture spriež tiesu,
A. Šilde — Bez tiesībām un brīvības
A. Bērziņš — Unpunished Crime
Dz. Zeberiņa — Ceļumi — kā nekad!
H. Bells — Biljards pusdesmitos, rom.
G. Janovskis — Bez ceļa, impresijas
B. Grunde — Saules un saja grāmata, pasakas
M. Kovaļevskas illustrācijām
T. Krūka — Silaines mežs runā, pasakas ar
A. Robežgruntnieces illustrācijām
K. Ķezbere — Koncerts, dzejoļi
B. Senkēviča — Zeme un jūs, dzeja
J. Kārkliņš — Pūcesspieģelis II d.
J. Rainis — Jāzeps un viņa brāļi, angļu v.
M. Ausala — Patiesības vīns, dzej.
N. Kalniņš — Laipu līceji, rom.
Latvijas universitāte
S. Lazdiņa — Uz mājām, rom.
A. Apse — Klosterkalns, stāsti
E. Lēmane — Suņa roze, stāsti
J. Dikmanis — 60 sporta gadi, atmiņas
E. Dunsdorfs — Saktu stāsti, viet.
J. Norvilis — Garīgu koņa dziesmu krājums
Elv. Leja — Tuksneša augs, dzejoļi
A. Zīlīte — Mīklas un pasakas
Prof. Dr. P. Jurēvics — Idejas un īstenība, esej
Latvju raksti II d.
Latvju raksti I d.
4. Latviešu Dz. Svētku Kanādā — albums
A. Priedītis — Latviešu lirika
V. Hermane — Ēnu robežās, stāsti
J. Jansons — Skumju mētels, dzeja
J. Simsons — Vorkutas gūstekņa stāsts
Vincs Ramons — Putekļi sarkanā rītā,
K. Ķezbers — Dr. Applebija kalpi, stāsti un
Latviešu tautas teikas un pasakas IV sēj.
Latviešu tautas teikas un pasakas V sēj.
K. Ieviņš — Saules dārzā, rom.

MĒS IESPIEŽA

LAULĪBU un IESVĒTĪBU IELŪGUMU
VIZĪTKARTES
DOKUMENTUS BIEDRĪBU VAJA
KONCERTU PROGRAMMAS
SARĪKOJUMU BIĻETES
PLAKATUS, DZIESMU LAPI
VĒSTUĻU VEIDLAPAS, AP
GRĀMATAS, ŽURNĀLU

Labs darbs. — Mērenas cen

PASŪTINĀJUMUS LŪDZAM NODOT L

LATVIJA - AMERIKĀ
491 College St., Toronto 4, O
CANADA.
TEL.: 921—7121
CODE 416

…as ceļi

TORONTO PILSĒTAS
1966. gada nekustamu īpašumu nodoklis

Saskaņā ar pašvaldības likuma No. 22732 noteikumu, kuru apstiprināja pilsētas padomē 1966. g. 19. janvārī, pirmie trīs termiņi 1966. g. noteikti sekojoši:

iecirkņi	pirmais maksājums	otrais maksājums	trešais maksājums
1., 2., 3. un 5.	23. FEB.	6. APR.	25. MAIJĀ
6., 7., 8. un 9.	16. FEB.	6. APR.	25. MAIJĀ

Minētie maksājumi 1966. gadam aprēķināti, izejot no pagājušā pusgada caurmēra. Izlīdzinājums tiks aprēķināts gada vidū. Šī aprēķinu metode pieļauj maksājumus kārtot sešos maksājumos iepriekšējo triju vietā; ar šo laika maksājumiem pagarināts.

W. M. Campbell,
finanču pārvaldnieks

Divas jaunas skaņu plates, kurās visi daudzina.

LP 18

Lāčplēšu dziesma. Tikai viena dziesma. Seglo, māsiņ, kumeliņu. Brīnos es. Pasaciņa. Bālais mēness. / Daugaviņa, māmuliņa. Piebaldzietes precinieks. Rīga dimd. Pūt, vējiņi. Ak tu mazais akotiņis. Visi mani radi raud. Tumša nakte, zaļa zāle.

LP 023

Mirdzi kā zvaigzne. Vēl tu rozes plūc. Jaunības. Lauztās priedes. Komponistam. / Apaļais mēness. Maza, maza meitenīte. Latvju polka. Kraukļīts sēž ozolā. Audēju deja. Pie niedrītes laivu sēju. Es redzēju jūriņā.

Paklausaities! Pēc tam arī jūs tās slavēsit!

Dabūjamas Daugavas Vanagu Grāmatnīcā
491 College Street, Toronto 4, Ont.
$6.00 + 18¢ P.S.T.

JAUNĀKĀS GRĀMATAS
dabūjamas DV grāmatnīcā
491 College Street, Toronto 4, Ont.

Ģen. O. Dankers — Lai vēsture spriež tiesu, atmiņas	$4.50
A. Šilde — Bez tiesībām un brīvības	$7.50
A. Bērziņš — Unpunished Crime	$5.75
Dz. Zeberiņa — Cepumi — kā nekad!	$5.50
H. Bells — Biljards pusdesmitos, rom.	$4.00
G. Janovskis — Bez ceļa, impresijas	$3.50
B. Grunde — Saules un sala grāmata, pasakas ar M. Kovaļevskas illustrācijām	$3.80
T. Krūka — Silaines mežs runā, pasakas ar A. Robežgruntnieces illustrācijām	$2.80
E. Ķezbere — Koncerts, dzejoļi	$3.60
B. Senkēviča — Zeme un jūs, dzeja	$3.00
J. Kārkliņš — Pūcesspieģelis II d.	$5.00
J. Rainis — Jāzeps un viņa brāļi, angļu v.	$5.50
M. Ausala — Patiesības vīns, dzej.	$3.50
N. Kalniņš — Laipu licēji, rom.	$5.50
Latvijas universitāte	$7.50
S Lazdiņa — Uz mājām, rom.	$4.50
A. Apse — Klosterkalns, stāsti	$3.60
E. Lēmane — Suņa roze, stāsti	$3.50
J. Dikmanis — 60 sporta gadi, atmiņas	$3.50
E. Dunsdorfs — Saktu stāsti, vēst.	$4.00
J. Norvilis — Garīgu koŗa dziesmu krājums	$.1.75
Elv. Leja — Tuksneša augs, dzejoļi	$3.80
A. Zīlīte — Mīklas un pasakas	$3.00
Prof. Dr. P. Jurēvics — Idejas un īstenība, esejas	$6.00
Latvju raksti I d.	$37.50
Latvju raksti II d.	$37.50
4. Latviešu Dz. Svētku Kanadā — albums	$3.00
A. Priedītis — Ķīniešu lirika	$3.20
V. Hermane — Ēnu robežās, stāsti	$3.20
J. Vanags — Skumju mētelis, dzeja	$3.00
J. Simsons — Vorkutas gūstekņa stāsts	$6.50
Vincs Ramons — Putekļi sarkanā rietā, romāns	$4.50
K. Ķezbers — Dr. Applebija kalpi, stāsti un noveles	$4.00
Latviešu tautas teikas un pasakas IV sēj.	$7.80
Latviešu tautas teikas un pasakas V sēj.	$7.80
K. Ieviņš — Saules dārzā, rom.	$5.60

MĒS IESPIEŽAM

- LAULĪBU un IESVĒTĪBU IELŪGUMU KARTES
- VIZITKARTES
- DOKUMENTUS BIEDRĪBU VAJADZĪBAM
- KONCERTU PROGRAMMAS
- SARĪKOJUMU BIĻETES
- PLAKATUS, DZIESMU LAPIŅAS
- VESTUĻU VEIDLAPAS, APLOKSNES
- GRĀMATAS, ŽURNALUS

Labs darbs. — Mērenas cenas.

PASŪTINĀJUMUS LŪDZAM NODOT LAIKUS.

LATVIJA - AMERIKĀ
491 College St., Toronto 4, Ont.
CANADA.
TEL.: 921—7121
CODE 416

Apdrošināšanās nav pilnīga, ja jums trūkst

AMERIKAS LATVIEŠU PALĪDZĪBAS FONDA
DARBA NESPĒJAS PABALSTA PLĀNA APDROŠINĀJUMS

Plānā apdrošinātie pa ārstēšanās laiku slimnīcā, bet negadījumā līdz 4 nedēļām vēl pēc slimnīcas atstāšanas **saņem neatmaksājamu naudas pabalstu līdz $100.00 nedēļā**, ar ko var samaksāt ārstēšanās papildus izmaksas, kā arī ģimenes uzturu, īri un citus nepieciešamos izdevumus, kas sakrājas slimības laikā.

Jūsu veselības apdrošinājums nav pilnīgs, ja ir tikai apdrošinājums pret slimnīcu rēķiniem.

Amerikas Latviešu Palīdzības Fonda Ārstniecības kasē var apdrošināties arī tikai pret ārstu rēķiniem vien. Dalībnieka vai viņa bērna slimošanās gadījumā **apmaksājamā ārstu rēķinu summa var sniegties** līdz $600.00 gada laikā.

Gādājiet, lai Jums un Jūsu ģimenei būtu pilnīgs apdrošinājums.

Tuvāku informāciju pieprasiet ar šo iespiesto kuponu.

LATVIAN RELIEF FUND OF AMERICA, INC.
P. O. Box 8857, Philadelphia, Pa. 19117, U.S.A.

Lūdzu piesūtīt man tuvāku informāciju par iestāšanās un apdrošināšanās noteikumiem Amerikas Latv. Palīdzības Fondā, izmaksājamām summām un dalībnieka maksājumu likmēm.

Mr., Mrs., Miss ....
(Uzvārds un vārds)

....
(Adrese)

....

PĀRSŪTAM
naudu uz LATVIJU
US $10.- pret 9 jauniem rubļiem. Sūtīšanas izdevumi $3.50 līdz $35.-, pārējām summām 10%. Saņemšana 14–21 dienu laikā. Sūtījumi apdrošināti.
DV SAIMNIEBU NODAĻA,
491 College St., Toronto 4, Ont.

Liepājniek
Voldemār Tomass,
Friča d., atsaucies!
Pēdējā dzīves vieta Kanadā 1950. g. Kas ko zinātu par viņu, lūgts rakstīt vai zvanīt:
NICHOLAS ŠTENGREVICS
93—28 246 St.
Bellerose N. Y. 11426 U.S.A.
Tel.: 516 - PR - 5 - 0905

MADAM CELEINA
Kāršu licēja un padomdevēja.
Viņa jums palīdzēs visās dzīves problēmās.
884 College St. W. Apt. 1,
Toronto.

IGAUŅU OPTIĶIS
J. RATAS
169 Danforth Ave. HO 5-6251.

ACU PĀRBAUDE. ACEŅU PAGATAVOŠANA PĒC ĀRSTU RECEPTES. ZEISS STIKLI.
Speciāla atlaide sūtījumiem uz dzimteni.

Skaņu plates
LP — 33 1/3 RPM

Pēteris Lielzuika, tenors — Par katru stundu $4.50

1. Par katru stundu, Mocekļi, Lūgšana, Tu augstais Dievs, Latvju bāru dziesma, Aglona.
2. Visspēcīgais, Visvarenais, Lūgšana, Šūpļa dziesma, Gaisma un Lūgšana no kantātes Tēvijai Ērģeļu pavadījumā.

Vera Leinvēbere, klavieres $5.25
Jāzepa Vītola — Variācijas,
T. Ķeniņa — Sonāta.
+ 3% P.S.T.

Dabūjamas DV Grāmatnīcā,
491 College St., Toronto 4, Ont.

Krolla Kultūras birojs, Oak parkā, 12 Harrison St. Illinois 60304 paziņo, ka sekojošas grāmatas izdevniecībā vairs nav dabūjamas:

Ed. Sināta „Latvijas mažs runā" un Otto Krolla „Karmena," atmiņas. Tie, kas saņēmuši Aizsila Zīlītes gr. „Mīklas un pasakas" un nav paguvuši norēķināties, lūgti to tuvākajā laikā izdarīt.

KAKTIŅŠ

Veicam visādus transportus ar modernām mašīnām (mēbeļu, būvmateriālu u. c.) Lūdzam zvanīt katrā laikā.
LE 5-6619. 941 Dovercourt Rd., Toronto.

Politiskās piezīmes

Nesaņēmis nekādas atsaucības saviem miera piedāvājumiem, ASV prezidentam Džonsonam neatlika nekā cita, kā vilkt attiecīgās konsekvences un gatavoties bumbošanas atsākšanai Ziemeļvietnamā. Šo nodomu atbalsta ģenerālis M. Teilors, kas izteicies, ka izsmelti visi iemesli bumbošanas pārtraukuma tālākam attaisnojumam. Ģenerālis Teilors, kādreizējais ASV sūtnis Dienvidvietnamā, tagad ir viens no prezidenta Džonsona padomniekiem. Viņa ieskats ir, ka bumbošanas atsākšana rādītu Hanojai, ka tai nav ko cerēt uz Dienvidvietnamas pretestības sabrukšanu. Bumbošanas pārtraukuma laiku komūnisti izmantojuši ceļu un tiltu salabošanai un jaunu militāru līdzekļu koncentrācijai pret Dienvidvietnamu, kā rāda no gaisa izdarīti amerikāņu uzņēmumi. Kaut prezidents Džonsons apsvēris visus par un pret savas turpmākās rīcības noteikšanai Dienvidvietnamā, ir puslīdz skaidrs, ka ASV nav citas alternātīvas, kā kaŗu atsākt. Apsveŗ arī iespēju, ka Dienvidvietnamas kaŗā nāksies iesaistīt līdz 500.000 amerikāņu kaŗavīru.

☆

Ženēvas atbruņošanās konferencē starp britu un amerikāņu pārstāvjiem izraisījušās atklātas domstarpības jautājumā, vai vispār iespējams līgums atomieroču izplatības ierobežojumam, pirms NATO nav atrisinājusi savas atomieroču problēmas. Britu pārstāvis lords Chalfonts izteicās, ka šauboties, vai Pad. savienība vispār piedalītos šāda līguma apspriedē pirms NATO nokārtojuma, turpretī Viljams Fosters, ASV delegāts, pārliecināts, ka sarunas par atomieroču izplatības ierobežojumiem varētu būt sekmīgas neatkarīgi no NATO lēmuma. 17 nāciju atbruņošanās konference, kurā pārstāvēta arī Kanada, pēc 4 mēnešu pārtraukuma nule atsākusi darbu.

FRANK VASS BA
ADVOKATS - NOTĀRS
263 College ielā, Toronto.
(pie Spadina Ave.)
TEL WA 2-6112, 2-6111.

Slaida auguma, patīkama izskata tautiete ar SMAGU PŪRU, vēlas iepazīties ar sev līdzīgiem tautiešiem līdz 45 g. v.
Atbildēšu tikai uz nopietni domātām vēstulēm.
Oferte „ILZEI"

470 College St., Toronto.
WA 1-3924.
OPTIKIS LUNSKY

KESWICK,
PIE SIMCOE EZERA,
IZĪRĒJAMAS
ziemas zvejai
apsildāmas būdas.
Pieteikties pie O. GRIĶA — tel. 416—476—5603
318 Old Homestead Rd.,
Keswick, Ont.

TRANSPORTA UZŅĒMUMS
BALTIC MOVERS

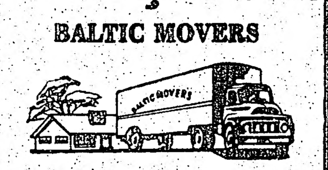

VIETĒJIEM un TĀLBRAUCIENIEM.
Tel. LE 4-1403. Toronto.

LA ATSEVIŠĶI EKSEMPLĀRI
DABŪJAMI
O. ANDERSONA
DELIKATEŠU VEIKALĀ
26. Market St., Hamilton, Ont.,
kā arī
„NORTHLAND GROCERY"
120 Barton St, E., Hamilton, Ont.

Dāviniet sveštautiešiem
Prof. Alekša Rubuļa
LATVIAN LITERATURE
lai palīdzētu popularizēt Latvijas vārdu
Cena $ 7.00
Dabūjama
DV grāmatnīcā
491 College St., Toronto 4, Ont.
kā arī visās lielākās grāmatnīcās brīvajā pasaulē.

DĀVINIET GRĀMATAS DRAUDZĪGĀ AICINĀJUMA DIENĀ!
IZVĒLIETIES KĀDU NO ŠĪM GRĀMATĀM!

E. Kārkleja — VAI ATZĪSTIES?	$ 4.25
A. Iksens — GANU ZĒNA PRIEKI un BĒDAS	$ 2.60
KROKODIĻU MEDNIEKU GAITAS	$ 5.00
A. Iksens — MAROKAS BAIGAIS, poēma	$ 1.75
T. Tomsons — DRĀMATISKĀ SEPTĪMA	$ 2.60
Aida Niedra un Andrievs Salmiņš — MELNĀS PLŪMES PIE SARKANĀM LŪPĀM, stāsti	$ 3.80
F. Dostojevskis — NOZIEGUMS UN SODS, I, II, III	$ 3.90
E. Brastiņš — MŪSU DIEVESTĪBAS TŪKSTOŠGADĪGA APKAROŠANA	$ 2.40
E. Freimanis — DUMPJU DŪDAS, dzejoļi	$ 2.80
J. Miesnieks — VĪZIJAS un ĪSTENĪBA, dzejoļi	$ 3.00
N. Lečmanis — ZVAIGZNE LOGĀ, dzejoļi	$ 1.50
A. Nebolsa — LAIKMETA DRUPAS	$ 3.00
A. Rasa — NAKTS DRĪZ BŪS PAGĀJUSI, noveles	3.50
Alb. Spoģis — PIRMĀS VIJOLĪTES, dzejoļi	$ 2.50
P. Ziediņš — TRĪS KOMĒDIJAS	$ 2.50
Fr. Dziesma — LĪVZEME, lirisks tēlojums	4.00
Andr. Eglītis — LĀSTS, dzeja	4.25
K. Kurbads — SILU ŠALKAS, dzeja	2.80
Ed. Sināts — DZIMTENES ATBLĀZMA, dzeja	3.00
A. Švābe — INTELIĢENTI, romāns	3.80
A. Austriņš — PUŠELNIEKI, stāsti	3.50
J. Miesnieks — — KVINKU KALNS, noveles	4.50
A. Andersone — AUGSIM LATVIJAI (skolas grām.)	1.50
P. Aigars — GĀJIENS UZ TAUTIEŠA NAMU, dzejas	$ 3.20
L. Pērļupe — PUTNS ČAULĀ, stāsti	3.50
T. Zeltiņš — TILTU ATJAUNOTĀJI, romāns	4.50
E. Kore — JĀŅU VAINAGS, stāsti un noveles	3.80
A. Vilnis — RĀJIENS SIRDIJ, dzejas	3.20
A. P. Mierkalns — JAUNATDZIMŠANA, dzejoļi	3.50
Velta Toma — MŪŽĪGĀ SPĒLE, dz. izlase	2.95
Zeiboltu Jēkabs — LIKTENIS, romāns	3.90
Zeiboltu Jēkabs — BARONS BUNDULS, romāns	3.90
Hilda Vīka — LIELĀ SLĀPE, stāsti	3.00
Valentīns Pelēcis — RIETĀ, dzejoļi	3.80
Vilis Veldre — DZĪVE PIE JŪŖAS, vērojumi	3.80
Aina Kraujiete — ES ESMU VASARA, dzejoļi	3.60
Verners Tepfers — SENATNEI UN MĀKSLAI, apceres	4.20
Ernests Aistars — AIZA, romāns	3.80
V. Čika un A. Šmits — SPORTA SMAIDS, fragmenti	3.90
Vilhelmīne Balodis — DZEJU IZLASE	3.50
Ed. Ozoliņš — SVEŠVĀRDU VĀRDNĪCA	5.00
J. Ziemeļnieks — KOPOTAS DZEJAS	7.00
J. Ziemeļnieks — KOPOTI STĀSTI	4.50
Edv. Tūters — PĒDAS SNIEGĀ, dzejoļi	3.50
D. Biskaps — JAUNO SIRŽU LIKTEŅI, atmiņu stāsts	$ 4.80
Fr. Skuja — ZELTA RAKTUVES, vēst. romāns	$ 4.00
JŪLIJS FELDMANIS	$ 3.80
ASPAZIJAS LIRIKA (izlase)	$ 6.00
ASPAZIJAS DRĀMA I daļa	$ 8.60
Latviešu tautas teikas un pasakas II d.	$ 7.80
L. Druva — PA SAULAINĀM TEKĀM, illustr. izd.	$ 3.50
A. Rasa — CEĻA MEKLĒTĀJI, rom.	$ 3.50
E. Ardenss — ROBI PARADĪZES VĀRTOS, rom.	$ 4.50
M. Stāraste - Barvika — PINTIĶU CIEMS, bērnu gr.	$ 2.80
Īru pasaka — RŪĶIS UN GOVS, ill. bērnu grāmata	$ 1.75
A. Niedra — HOLIVUDAS KLAUNS, romāns	$ 3.80
P. Jēgere-Freimane — CILVĒKS DOMĀ - DIEVS DARA	$ 4.25
B. Senkēviča — ZIEDOŠAIS ĒRKŠĶIS, stāsti	$ 3.50
G. R. Kurdell — EUROPE'S GREATEST EXODUS, rom.	$ 5.95
Pasūtinot pa pastu, pieskaitīt 25 ¢ pasta izdevumiem.	
M. Bukšs — ATMIŅAS UN ATZIŅAS — par Latgales kultūru	$ 4.00
M. Bukšs — DIE RUSSIFIZIERUNG IN DEN BALTISCHEN LAENDERN	$ 4.00
M. Bukšs — SKICES UN DOKUMENTI par Latgales tapšanas laikiem	$ 3.00
H. Laurinoviča — GRYMSTŪŠOS SALEŅAS	$ 4.00
Fr. Trasuns — FABULAS	$ 3.00
Andr. Eglītis — KAD TU ACIS IZSLAUCĪSI, TĒVZEME, dzej.	$ 5.00
K. Ķezbers — USMAS ZĒNU DĒKAS	$ 2.80
K. Ķezbers — SAPNIS PAR ROZI, romāns	$ 3.50
A. Lasmanis — CERĪBAS UN VILŠANĀS	$ 4.20
O. Lācis — MĒS UN VIŅAS	$ 3.00
V. Eglītis — KASTĀLAVOTS, dzeja	$ 2.80
Edv. Mednis — DVĒSLES DUMPO, romāns	$ 4.00
O. Rūsis — GONERS UN VIŅA BARS, romāns	$ 3.20
P. Klāns — SAFARI	$ 5.70
V. Kārkliņš — KURZEME	$ 3.80
A. Lūsis — REDZIET, KĀDS CILVĒKS, KĀDS DIEVS	$ 3.25
J. Širmanis — ĢELZIS UN MISIŅŠ	$ 3.80
A. Grīns — TOBAGO	$ 4.50
Morjē — JAMAIKAS KROGUS, romāns	$ 3.60
J. Rainis — UGUNS UN NAKTS	$ 5.00
A. Michelsons — MŪKSALAS BRĀĻI, romāns	$ 3.80
D. Rogas un S. Ciruļa — ĀBECE — bērniem	$ 1.60
K. Ieviņš — CĪŅA AR SIEVIETI, romāns	$ 4.00
J. Rinks - J. Ošs — LATVJU TAUTAS DEJAS, 1, 2, 3	$ 3.00
T. Ķeniņš — DZEJNIEKA DZĪVE UN GARS — Liriska svīta 5 daļās sopranam, baritonam, jauktam korim un ērģelēm	$ 2.00
J. Dravnieks — ANGLISKI - LATVISKĀ vārdnīca	$ 5.00
I. Grebzde — TE NU ES ESMU, romāns	$ 4.00
Zeiboltu Jēkabs — ŪDENS BURBUĻI, romāns	
A. Ozols — VIŅA VĀRDI BIJA VARENI, Jēzus māc.	$ 2.50
T. Manns — AVANTŪRISTA FELIKSA KRULLA ATZĪŠANĀS	$ 4.50
J. Jaunsudrabiņš — TĀ MUMS IET, aut. adr, vēstules	$ 4.20
Prāv. St. Mozga — SVĒTO DZĪVE	$ 5.80

DV GRĀMATNĪCĀ, 491 College St.,
Toronto 4, Ont.

SPORTS

Agrāk sportists, tagad politisks cīnītājs

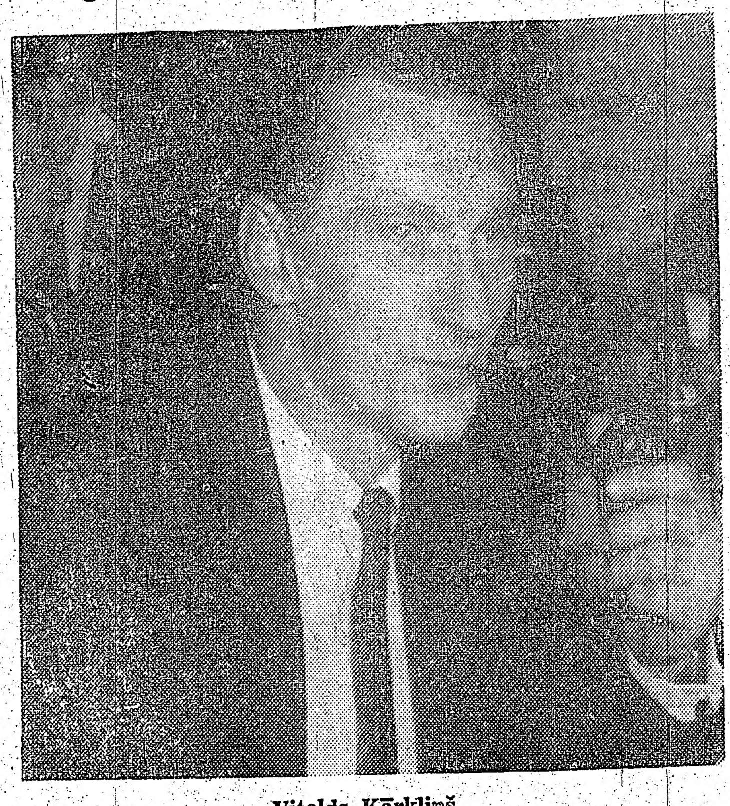

Vitolds Kārkliņš

Aizvadītā gada 17. decembrī Toronto laikrakstā „Telegram" bija ievietots garš raksts „The Mine—Mill Fortress Falls". Kādreiz visspēcīgā un komūnistu vadībā esošā arodbiedrība Mine Mill And Smelter Worker Union bija zaudējusi atkal cīņu un pēdējās cerības atgūt varu. Reizē ar to, šķiet, beigusies viena no nežēlīgākajām cīņām strādnieku vidū, kas ilga 15 gadu. Cīņai sākoties, Sadberijas International Nickel Company of Canada Limited un arī lielākā daļa citur esošo metalraktuvju un kausētavu strādnieku piederēja spēcīgākajai Mine-Mill arodbiedrībai. Tās financiālais stāvoklis bija lielisks, jo ieņēmumi no biedru naudām sniedzās miljonos dolaru. Strādājošo vairums nebija komūnistiski noskaņoti, bet arodbiedrības vadība, izmantojot strānieku kūtrumu vēlēšanās, iebiedēšanas metodes un citus nedemokratiskus paņēmienus, prata paturēt varu savās rokās. Ja daļa strādnieku iedrošinājās nepiekrist runātājam un mēģināja sapulcēs izteikt arī savas domas, tad īpaši apmācīta un labi samaksāta sarkano gvarde — spēcīgi vīri ar īsiem kakliem — izmeta nevēlamos ārā. Brutālu varu lietoja arī ārpusē, tika apdraudētas arī nepaklausīgo ģimenes.

Demokratiski noskaņotie strādnieki sāka pamazām organizēties un uzsāka cīņu, kurā piedalījās arī daudz latviešu. Cīņā vajadzēja enerģiskus vadītājus. Sadberijas latviešiem šāds vīrs bija Vitolds Kārkliņš, kas savas spējas jau bija parādījis latviešu sabiedriskās dzīves dažādās nozarēs. Viņš nenogurstoši darbojās gan draudzes priekšnieks, gan arī DV organizācijā, organizēja latviešu radioraidījumus vietējā raidītājā un bija klāt visur, kur vien kaut ko darīja un organizēja. Dzimtenē Vitoldu Kārkliņu pazinām kā izcilu sportistu, kas daudzkārt iedalīts Latvijas izlases vienībā futbolā un basketbolā. Sadberijā spoži uzliesmoja viņa darba darītāja un organizātora talants. V. Kārkliņš spēja visur un arvien atrast draudzīgu noskaņu saskarē ar citiem, nosvērtā, pārliecinošā un atjautīgā uzstāšanās runātāja tribīnē viņu izvirzīja par vienu no vadītājpersonām arodbiedrības cīņas laikā. Šo cīņu atmiņai V. Kārkliņš dāvināts albums ar ierakstu „Cīņu un uzvaru atcerei vīram, kurš nepagura cīnīties par labāku nākotni mums visiem" un daudz uzņēmumiem un izgriezumiem no kanadiešu laikrakstiem, kas chronoloģiskā secībā dokumentē šīs cīņas norisi.

Sporta laukumos Vitolds Kārkliņš piederēja pie tiem, kam padevās viss. Jau 16 gadu vecumā Rīgas JKS treneris viņu izņēma no zēnu vienības un iedalīja pirmās komandas centra pussarga posteni. JKS togad spēlēja 1. līgā. Interesanti atzīmēt, ka treneris Upe[illegible], paļaujoties uz lielisko spēlētāju materiālu, saderēja, ka [illegible] virslīgā. Treneris derības laimēja, un Kārkliņš kļuva par vienu no labākajiem vienības spēlētājiem. Basketbolu viņš sāka mācīties pie Adolfa Graša kopā ar Blicavu, Raubēnu, Brūveri u. c., bet 1938. gadā spēlēja jau valstsvienībā un kopā ar A. Vanagu, V. Melderi, M. Kazaku, A. Šmitu, K Ārenu u. c. piedalījās Eiropas meistarsacīkstēs Kaunā, kad Latvija zaudēja pēdējā spēlē sekundē ar vienu punktu. 1940. gadā Kārkliņš pārcēlās uz Liepāju un kļuva par Olimpijas futbolistu.

Pad. savienībai okupējot Latviju, pārveidoja arī sporta dzīvi. Labākos sportistus no visām biedrībām iekļāva Dinamo klubā, kas devās arī turnejā pa Pad. savienību. V. Kārkliņš šo braucienu atceras ar nepatiku. Pirmā spēle notika Maskavā mākslīgā apgaismojumā un sniegā. Jau pirmā minūtē aizsargam Šimanim lauza kāju, bet vienības vadītājs saņēma rīkojumu neziņot par notikumu ievainotā piederīgiem. Vienību pavadīja čekists Levitāns, vienības vadītājs bija komūnists Marģers. Latvijas vienība, spēlējot pēc Upenieka izstrādātās 4 uzbrucēju un 2 centra pussargu sistēmas, zaudēja Maskavā tikai ar 1:2 rezultātu. Vārtos bija Briedis un Haldējevs. Sliktās pārtikas un grūto ceļošanas apstākļu dēļ daudzi spēlētāji saslima, īpaši dienvidos. Ļoti labi atminos, ka Kārkliņš, atgriezies no turnejas, stāstīja par Krievijā redzēto nabadzību un veikaliem, kuros nekā nevar nopirkt, kaut visur jādzird par Krievijas palīdzību badā esošajiem latviešiem.

V. Kārkliņš bija arī izcils volejbolists un spēlēja JKS sešniekā, kas arvien piederēja pie spēcīgākajām vienībām Latvijā.

Bēgļu gaitas Kārkliņu aizveda Flensburgā, Vācijā, kur viņš kopā ar **izcilo basketbolistu Imantu Štālu organizēja sporta nodarbības** un dedzīgi piedalījās latviešu sabiedriskās dzīves organizēšanā. Vēlāk Volterdingā viņš turpināja šo darbu kopā ar Ernestu Skujiņu un tagad jau mirušajiem Jesenu, R. Naķeli u. c.

Kanadā V. Kārkliņš ieradās 1948. gadā, kopš 1950. gada dzīvo Sadberijā, kur bez daudziem amatiem latviešu organizācijās, kādu laiku bija arī metallstrādnieku arodbiedrības valdē, kurai piederējās lielākās pasaules niķeļrūpniecības uzņēmuma strādnieki pēc Mine Mill sakaušanas. V. Kārkliņš darbojās arī Sadberijas Citizen Council valdē. Sākumā viņš Sadberijā spēlēja arī basketbolu, un varētu droši apgalvot: ja Sadberijā būtu vairāk latviešu jaunatnes, tad vēl tagad Kārkliņu bieži redzētu basketbola vai futbola laukumā, audzinot jaunos spēlētājus.

Latviešiem, kuriem nācies dažreiz iegriezties Sadberijā, Vitolda Kārkliņa un viņa dzīvesbiedres Birutas viesmīlīgās mājas labi pazīstamas. Arī Biruta Kārkliņa savā laikā bijusi teicama basketboliste. Abas meitas — Baiba un Zaiga — ir aktīvas vairākos sporta veidos, spēlē arī skolas volejbola un basketbola izlasēs, kas izcīnījušas Ziemeļontario meistargodu, guvušas panākumus arī peldēšanā, izcīnot vairākkārt uzvaras skolu sacīkstēs.

Kārkliņu mājās bieži ciemojas arī daži aktīvi kanadiešu sabiedriskie darbinieki, kādēļ nav jābrīnās, ka vairākās kanadiešu skolās Sadberijā audzēkņus iepazīstina arī ar Baltijas valstu likteni. Vēl vairāk,— skolotāju semināros visai daudz runāts par Baltijas valstu jautājumu, ko šādu semināru vadība sākumā negribēja dot akceptu. Jaunie latviešu un baltiešu draugi, pateicoties V. Kārkliņa mājas viesmīlībai un tur notiekošajām debatēm, dažkārt atmetuši pieņemto nostāju un publicējuši rakstus par Baltijas valstu likteni kanadiešu presē.

Z. Zentiņš

Pārtikas stāvoklis pasaulē rada rūpes

Gan konferencēs, gan politiķu apspriedēs pēdējos gados aizvien biežāk uzpeld cilvēces pieauguma un ar to saistītā draudoša bada problēma. Savā pēdējā ziņojumā Apvienoto nāciju Lauksaimniecības un uzturvielu organizācijas vadītājs Dr. B. R. Sens brīdina, ka pasaule iet pretim katastrofālam stāvoklim attieksmē uz cilvēces uztura problēmu,— daudzās vietās pasaulē ap 1980. gadu būšot bads.

Indijā pārtikas trūkums jau sen akūts, ievesta uzturvielu racionēšana. Arī Ēģipte spiesta lūgt amerikāņu palīdzību. Sarkanā Ķīna bada problēmai pagaidām pieiet šā: ja mazāk strādā, tad arī nav tik daudz jāēd. Bez tam tā iepērk kviešus no Kanadas, ASV un Eiropas, kaut pirms komūnistu režīma sākuma piederēja pie uzturvielu eksportvalstīm. Basuto zemē, Bechuānijā, Rodēzijā un Dienvidafrikā ilgstošā sausuma ietekmē iet bojā simtiem tūkstošu mājlopu, ganībām izdegot un zālei pārvēršoties putekļos. Arī Dienvidamerikā uzturvielu ražošana pēdējos 5 gados cēlusies tikai par 6½proc., bet dzimstības pieaugums — par 11½ proc.

Dr. Sens nākošos 35 gadus ieskata par viskritiskākajiem cilvēces vēsturē un norāda, ka visās civilizācijas ziņā zemāk attīstītajās valstīs jāstabilizē iedzīvotāju dzimstības pieaugums un jāgādā par intensīvāku zemes izmantošanu, lietojot modernākus paņēmienus tās kultivēšanā, kā arī gādājot par augstvērtīgāku sēklu un kaitēkļu apkaŗošanu. Dr. Sens paredz, ka gadsimtos nostabilizējušās tradicijas, kā arī primitīvās metodes zemkopībā varēs mainīt tikai ar ilgu, neatlaidīgu izglītošanas darbu. Ka tas tomēr nav neiespējams, to pierādījušas jau Japāna, Formoza un Hongkonga, kur valdība jau iedzīvinājusi arī dzimstības kontroles programmu.

Kanada, kas līdz šim ar kviešiem atbalstījusi pasaules komūnismu, cik vien jaudājusi, nule tomēr atskārtusi, ka savu ražas pārpalikumu varētu izmantot arī citādi. Jaunieceltais zemkopības ministrs J. Grīns apsolījis 30 milj. dolaru (trīs ceturtdaļas uzturvielās, pārējo naudā) Pasaules uzturlīdzekļu programmas atbalstīšanai, tādējādi četrkāršojot Kanadas daļu šīs programmas realizēšanai. Tai pašā laikā valdības uzņēmums Canadian Commercial Corp. iepircis 4,7 milj. bušeļu kviešu nosūtīšanai uz Indiju. Kanada solījusies palīdzēt arī Afrikai, ar kuras nāciju pārstāvjiem sarunas vēl turpinās.

Uztura trūkums Indijā

Pag nedēļas nogalē komūnistu sasaukts ģenerālstreiks paralizēja mūžīgā badā un trūkumā esošo Keralas pavalsti Indijas dienvidrietumos. Kādreiz pilnīgi komūnistu rokās esošā Keralā dzīve burtiski apstājās uz 24 stundām, iedzīvotājiem protestējot pret 9. janvārī samazinātajām, bet tagad atkal par unci palielinātajām rīsa devām. Dienas norma — 5 unces personai.

Kerala ir tikai viens piemērs pārtikas trūkumam pie nabadzības jau pieradušajā Indijā. Šī gadsimta lielākais sausums Indijai pag. gadā deva aptuveni 75 milj. tonnu labības — 13 milj. tonnu mazāk nekā 1964. gadā. Ar to nepietika jau toreiz. Jāievēro, ka Indijā milzīgi pieaug iedzīvotāju skaits. Pašreizējo iedzīvotāju skaitu rēķina uz 500 miljoniem, bet līdz 2000. gadam būšot jau vesels biljons.

Ir tikai viena vieta pasaulē, kur Indija var cerēt uz palīdzību ar pārtiku — ASV. Bet arī še radušies sarežģījumi. Pag. rudens robežkaŗa laikā ASV pārtrauca ilgtermiņa palīdzību, to izsniedzot tikai no mēneša uz mēnesi. Vašingtona kavējas ar ilgtermiņa palīdzības līguma atjaunošanu, prasot no Indijas pierādījumus, ka tā sāks piestrādāt savas lauksaimniecības modernizēšanā, lai izskaustu neražu pamatu — vecas darba paražas. Tāpat Vašingtona prasa dzimstības ierobežošanu Indijā, jo pat amerikāņiem nebūtu ne tuvu tik lielu pārtikas atlikumu, lai paēdinātu līdz 2000. gadam uz vienu biljonu pieaugošo indiešu tautu.

Pārtikas problēma katrā ziņā visnopietnākā gaŗajā problēmu virknē, ar kurām jāsastopas jaunajai ministru prezidentei Indīrai Gandijai. Jau nelaiķis Šastri nosūtīja savu pārtikas ministru uz Vašingtonu, lai prasītu papildpalīdzību (ko arī saņēma). Bet tagad ar to vairs nepietiek. Indīra Gandija solījusies darīt visu iespējamo, lai uzlabotu lauksaimniecības techniku. Tai pašā laikā, apmeklējot prezidentu Džonsonu Vašingtonā, viņa būs spiesta prasīt lielāku ilgtermiņa palīdzību. Nēru centās panākt Indijas industriālizāciju un cieta gluži tādu pašu neveiksmi kā Maocetungs. Lauksaimniecība palika novārtā, tauta vairojās un no rūpniecības nekas neiznāca. Gandija solījusies mācīties no agrākajām kļūdām un likt Indijas lauksaimniecības reformas pirmajā vietā.

Vai esat nokārtojuši abonementu?

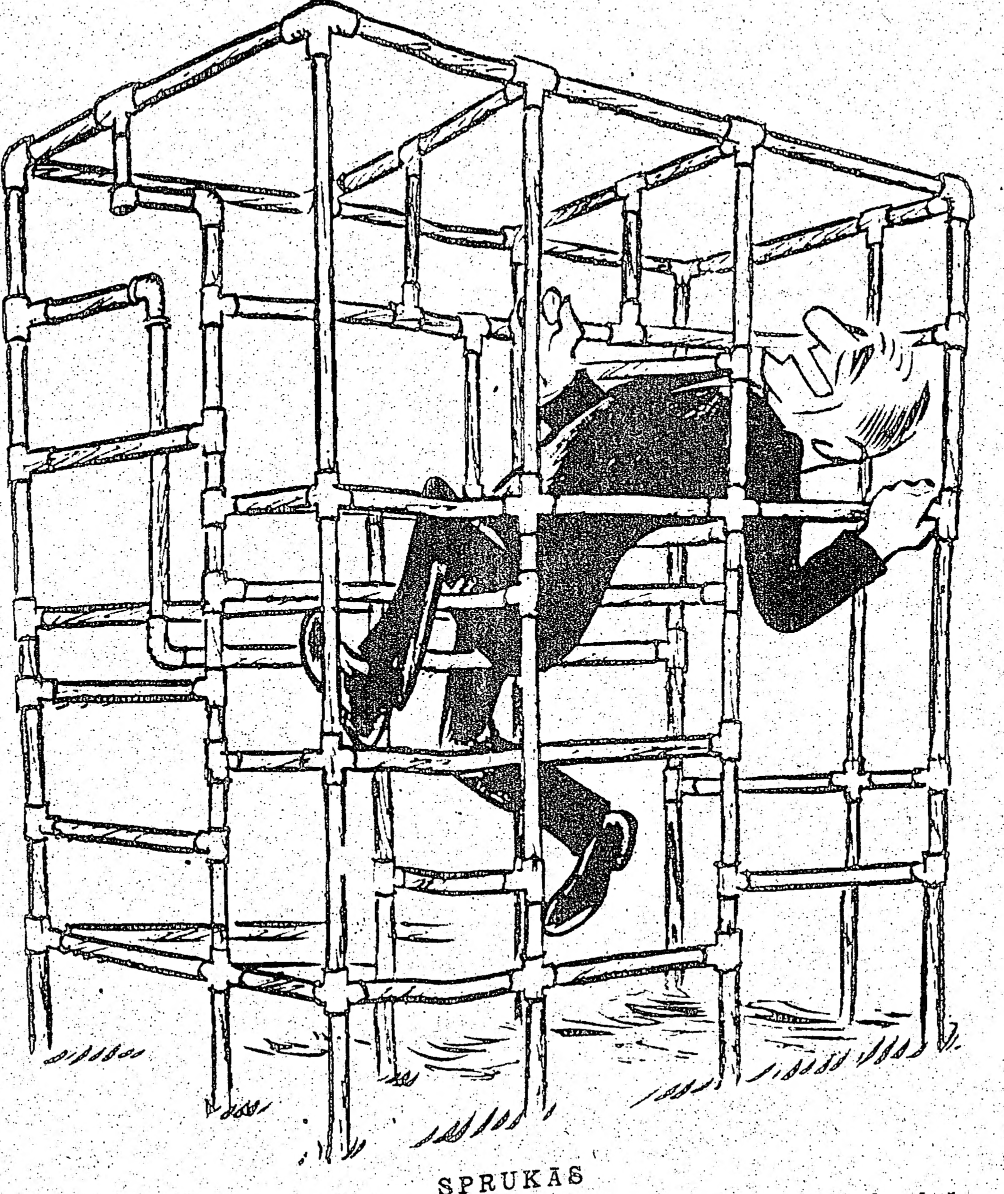

SPRUKĀS

ASV prezidentam Džonsonam nācās grūti izšķirties par efektīvu Ziemeļvietnamas bumbošanas atsākšanu, ko militārie lietpratēji enerģiski pieprasīja. Amerikāņu preses komentārus īsumā varētu izteikt ar vārdiem: „Kaŗš Vietnamā tikai sākas."

Prezidents Džonsons: „Padomus dod daudzi, bet pašam jāizšķiŗas, ko darīt tālāk. Tātad — jāatrod tikai atbalsta punkti un jāatsperas pa īstam!"

Ed. Keiša karikatūra LA

---

†

Dieva mierā aizgājis

JURIS GAILIS

Iecavas drēbnieks

Dzimis 1881. g. 25. maijā Griķu pag., miris 1966. g. 29. janvārī Toronto.

Tu aizgāji ar saules rietu.

Par viņu sēro SIEVA, RUTKU ĢIMENE UN MAZĀ SKAIDRĪTE.

Atsākta Ziemeļvietnamas bumbošana

Pēc ilgas šaubīšanās, svārstīšanās un dažādiem apsvērumiem ASV gaisa spēki svētdien atsāka Ziemeļvietnamas bumbošanu. Bet — kāds bija stāvoklis pirms šīs amerikāņu izšķiršanās?

Vietnamiešu jaungads bija pagājis, kaŗa darbība uz zemes atjaunojusies, atjaunota arī komūnistu poziciju un novietņu bumbošana pašā Dienvidvietnamā, bet virs Ziemeļvietnamas amerikāņu bumbvežu rūkoņa nebija dzirdēta jau vairāk nekā 5 nedēļas. Toties bija saņemtas ziņas, ka komūnisti drudžainā steigā labo bojātos tiltus, ceļus un dzelzceļa līnijas. Izskatījās, ka, gaisa uzbrukumiem atsākoties, amerikāņiem visu jau sagrauto nāksies bumbot vēlreiz, un — vēlreiz ciest arī zaudējumus.

Kā Saigonā, tā Vašingtonā katru dienu cirkulēja baumas, ka gaisa uzbrukumus Ziemeļvietnamai atsāks jau vistuvākā nākotnē, bet prezidents Džonsons nevarēja izšķirties. Vispirms, viņš vēlējās, lai uzsāktā miera ofensīva neizdzēšami iesakņotos visā pasaulē. Otrkārt, spēcīga demokratu senātoru grupa ar senāta vairākuma vadītāju Mansfīldu un senāta ārlietu komisijas priekšsēdi Fulbraitu vadībā krasi nostājās pret Ziemeļvietnamas bumbošanas atsākšanu, prasot pat tiešas sarunas ar vietkongiem. Militāristi ar bruņoto spēku štāba priekšnieku ģen. Vīleru vadībā bija pretējās domās; ar viņiem vienādos uzskatos bija arī agrākais sūtnis Saigonā ģen. Teilors. Militāristi uzsvēra, ka, no stratēģiskā un arī miera sarunu vēlamības jautājuma raugoties, gaisa uzbrukumi Ziemeļvietnamai nepieciešami. Vienīgi to pārtraukšanas dēļ Hočimins varēja sludināt kaŗa turpināšanu 15 un pat 20 gadu — līdz galīgai komūnistu uzvarai.

Oficiālā nostāja Vašingtonā bija, ka gaisa uzbrukumus atsāks, tiklīdz prezidents Džonsons jutīsies pārliecināts, ka viņa miera ofensīva cietusi neveiksmi. Viņa pacietība pamazām jau tuvojās beigām.

Vai Hanoja uz ASV miera ofensīvu beigu beigās tomēr reaģēs? Vai komūnistu politikā manāmas kādas pārmaiņas? Šie jautājumi aizkavēja Džonsona izšķiršanos. Vietkongi un Dienvidvietnamā operējošās Ziemeļvietnamas regulārās armijas vienības bija saņēmušas Hanojas rīkojumu mazināt traucējuma uzbrukumus un neielaisties liela apmēra kaujās. Vašingtona nedomāja, ka tas darīts vienīgi pēdējā gada laikā ciesto zaudējumu dēļ. Bet pag. nedēļā Ziemeļvietnamas ziņu aģentūra bija sniegusi Hočimina oficiālo vēstījumu dažādām ārvalstu valdībām: „Ja ASV patiesi vēlas mieru, amerikāņiem vispirms jāatzīst nacionālā atbrīvošanas fronte — (vietkongu politiskā daļa), tāpat jāapsolās uz visiem laikiem pārtraukt gaisa uzbrukumus Ziemeļvietnamai."

Izbeidzoties jaungada pamieram, kaŗa darbība uz zemes bija atjaunojusies, sākoties ar amerikāņu uguni pret komūnistu pozicijām Danangas, Čulai un Pubai apgabalos. Komūnisti atbildēja ar granātmetēju uguni pret Danangas bazi. Par smagām kaujām ziņoja no Ķīnas jūras piekrastes.

Dienu pēc jaungada pamiera izbeigšanās amerikāņi piedzīvoja arī līdz šim lielāko traģēdiju visā Vietnamas kaŗa laikā. Dažas minūtes pēc pacelšanās no An Khā lidlauka Dienvidvietnamas vidienē avarēja un eksplodēja kāda C—123 transportlidmašīna, nogalinot 42 amerikāņu kaŗavīrus un 4 apkalpes locekļus.

Politiskās piezīmes

Vašingtonā atjaunojušās debašu cīņas starp militāro raķešu un bumbvedēju aizstāvjiem. Debates turpinās, gala vārds vēl tālu, bet interesanti pakavēties pie dažiem šausminošiem datiem, kas gan runā vienīgi par ienaidniekam teorētiski nodarītiem zaudējumiem.

Aizsardzības ministrs Maknamara ir pārliecināts raķešu aizstāvis. Gadmijā viņš paziņoja plānus par 149 militāru bažu likvidēšanu, reizē ar to pārvelkot svītru kā B—52, tā B—57 bumbvežiem un atstājot zem jautājuma zīmes FB—111 bumbvedēju likteni.

ASV būs 70-tajos gados pietiekami raķešu Pad. savienības un komūnistu Ķīnas iznīcināšanai, nepaceļoties nevienam vienīgam cilvēka vadītam amerikāņu bumbvedējam. Ja Pad. savienība triektu pret ASV visas savas raķetes, daudz amerikāņu bažu tomēr paliktu neskartas. Pietiktu ar vienu piekto daļu no neskarto raķešu skaita, lai iznīcinātu apmēram vienu trešo daļu padomju iedzīvotāju un pusi Pad. savienības rūpniecības kapacitātes. Pietiktu ar nesalīdzināmi niecīgāku atomraķešu skaitu, lai iznīcinātu 50 ķīniešu rūpniecības centru, pusi no šo centru iedzīvotājiem un reizē ar to pusi no visas komūnistu Ķīnas rūpniecības.

Vietnamas kaŗā amerikāņi raķetes nelieto, bet gandrīz diendienā B—52 bumbvedēji veic 4400 jūdžu apkārtceļu no Guamas bazes.

☆

Prezidenta Džonsona prasītais budžets nākamam budžeta gadam (sākas 1966. gada 1. jūlijā) ir lielākais ASV vēsturē, galvenokārt Vietnamas kaŗa dēļ. Paredzētais budžets ir 112,8 biljoni, no kuŗiem 58,9 līdz pat 65 biljoni dolaru var aiziet aizsardzības vajadzībām. Prezidents Džonsons kongresam paskaidroja, ka normālos apstākļos nākamais budžets veco būtu pārsniedzis tikai par 600 milj dolaru, bet pag. gadā Vietnamas kaŗam aizgāja 4,6 biljoni. Nākamā gadā aizies vairāk nekā divreiz tik daudz.

Prezidents izteica pārliecību, ka ASV pietiks līdzekļu kā Vietnamas kaŗam, tā labākai dzīvei pašu mājās, atliks pat vēl nabadzības, slimību un analfabētisma apkaŗošanai mazāk attīstītās zemēs.

☆

Par jaunās Italijas valdības sastādītāju un reizē ar to ministru prezidentu valsts prezidents Saragats aicinājis Aldo Moro, kuŗa koālicijas valdība nesen krita kristīgo demokratu iekšēju nesaskaņu rezultātā kādā pārsteiguma nobalsošanā par valsts pārraudzītu bērnu dārzu ierīkošanu. Moro atkāpās 21. janvārī, un kopš tā laika prezidentam Saragatam nav izdevies atrast neviena cita kandidāta, kuram būtu kaut mazāko cerību sastādīt jaunu valdību.

Moro sabija Italijas ministru prezidenta amatā kopš 1964. gada jūlija, vadīdams kristīgo demokratu, sociālistu, demokratisko sociālistu un republikāņu partijas koāliciju.

☆ Janvāra beigās Erlangenas universitātes Austrumeiropas vēstures seminārs kopā ar Vācu savienību Austrumeiropas zinībām rīkoja Baltiešu nedēļu. Prof. Dr. H. fon Rimša runāja par Baltijas valstu nodibināšanu un lievalstu intervenciju, prof. G. fon Rauchs —par Baltijas valstīm starp demokratiju un diktātūru un prof. Dr. B. Meisners — par Baltijas jautājumu pasaules politikā.

PESIMISTA PIEZĪMES . . .

(Pārnesums no 1. lpp.)

rāka, kādēļ no izšķirīga konflikta pašlaik vēl jāizvairās. Protams, tas nenozīmē atteikšanos no komūnisma mērķiem, vienīgi labās izdevības nogaidīšanu, tai pašā laikā mēģinot graut un iemidzināt brīvo pilsoņu gribu nest upurus brīvības labā. Bieži vien liekas, ka par „puiciskām" uzskatītās pretvalstiskās demonstrācijas ASV nebūt nav tik nevainīgas, ne arī bez bīstama elementa, jo šī kustība var pastiprināties un augt. Pamatot cerības uz labāku nākotni ar to, ka Albānija atklāti „kašājas" ar Pad. savienību, bet tai pašā laikā propagandē sarkanās Ķīnas līniju, vai arī ar faktu, ka novērojamas zināmas nacionālkomūnisma tendences, var būt daļēji pareizi. Bet apgalvot, ka visi šie „ģimenes strīdi" dod pamatu atzīt, ka komūnisma pātaga zaudējusi savu varu, bet komūnisma burkāns savu saldumu, ir nevietā un pat ļoti bīstami. Šāds apgalvojums var iemidzināt, un atmošanās var izrādīties ļoti rūgta!

Kaŗš Vietnamā vēl nebūt nav uzvarēts, Taizemē pieaug komūnisma ietekme, Kuba atklāti smejas par ASV, Dienvidamerikā komūnisma spēks nemazinās. Un Dominikā brīvo valstu vadība arī mīņājas uz vietas. Vai te izveidosies jauna Kuba, to rādīs vienīgi laiks.

Kā šādos apstākļos var rasties drosme apgalvot, ka komūnisms ir savaldīts? Tas liekas nesaprotami. Bez tam — ar komūnisma savaldīšanu vien mūsu tautas iznīcināšanas process netiek apturēts. Tādēļ būtu laiks apzināties, ka briesmas turpina pastāvēt, ka mūsu lieta prasa nopietnu, neatlaidīgu un neatliekamu darbu, nevis filozofēšanu un gudru runāšanu. Protams, nav vietā tikai pesimisms, bet nevietā ir arī optimisms. Mēs nedrīkstam gulēt!